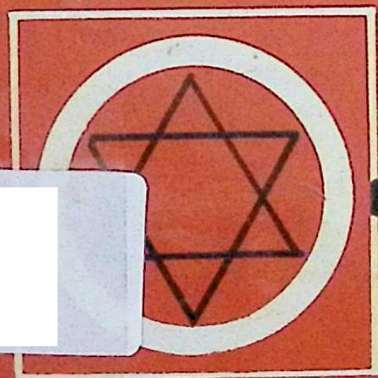

श्रीमन्निविक्रमभट्टारकप्रणीता

मन्त्रार्त्त- मञ्जूषा

6381

82:23/145

वासुदेवशर्मणा

भारतीय विद्या संस्थान

वाराणसी

श्रीमत्रिविक्रमभट्टारकप्रणीता
मन्त्ररत्नमञ्जूषा

महाराष्ट्र सरकार
मुंबई

ASB
2011/10/01

श्रीमत्रिविक्रमभट्टारकप्रणीता
मन्त्ररत्नमञ्जूषा

पणशीकरोपाहविद्वद्वरलक्ष्मणशर्मतनुजनुषा

वासुदेवशर्मणा

विद्या

प्रकाशक

भारतीय विद्या संस्थान
वाराणसी-२२१००२

प्रकाशक

भारतीय विद्या संस्थान

प्रकाशक एवं पुस्तक विक्रेता

सी. २७/५६, जगतगंज,

वाराणसी-२२१००२

Publisher

Bharatiya Vidya Sansthan

Publishers and Bookseller

C. 27/59 Jagat Ganj

Varanasi-221002 (India)

1999

मूल्य - 100.00

काष्ठाकार
मुद्रक- इम्प्रेशन ग्राफिक्स

नाश्रंस तस्मिन् वाराणसी

३१७७२०

६००१६६-सिग्नल

दुराराध्यश्चेति लोके स्वल्पप्रचार एवासीत् । एवं सत्यपि मन्त्रशा-
स्त्रपारद्वयमभिः परमकारुणिकैर्मन्त्रशास्त्रोपरि परःशतं विरचिताः
सन्ति दुरवबोधा महानिबन्धाः, परःसहस्रं च लघवः प्रकरणग्र-
न्थाश्च तदुपासकदेशिकपरिचर्यागुरुकुलवासादिसाध्या इत्यल्पमति-
भाजां दुर्विज्ञेया एवेति विचार्याऽखिलसामान्यजनहितार्थं देशिकप-
द्वीमारूढेन मात्रिकतत्त्वसाक्षात्कारवैभवशालिना श्रीमन्निविक्रमम-
ह्वारकेणायं मन्त्रमञ्जूषाभिधानो लघुप्रकरणग्रन्थो निरमायि । निबद्धं
च तेन ग्रन्थान्ते—

एकरत्नं यदि प्राप्तं दैवाद्यन्त्रेन मानुषः ।

आत्मानं कृतकृत्यं हि मन्यते मूढचेतनः ॥

मञ्जूषां मन्त्ररत्नानां लब्ध्वा को न प्रमोदते । इति ।

अयं ग्रन्थोऽष्टपटलात्मको विविधविधानपूर्णः सर्वादरणीयः
सुमङ्गलकरश्चेत्यस्माभिः संस्कृत्य मुद्रितोऽस्ति । अस्य प्रत्यन्तरकोशो
नोपलब्धः । एकमेव पुस्तकमशुद्धिस्खालित्यादिपूर्णं “सुरत”पुरी-
निवासिभिः विद्वद्भैरवैः कृष्णशंकरकेशवरामज्योतिषी इत्याख्यया
सुप्रसिद्धैरिदं प्रकरणं मुद्रणेन प्रकाशाय बह्वादरेण प्रहितं लब्धं
तस्मादेव यथामति संस्कृतं संशोधितं चास्ति । यद्यपरं कोशान्तरमस्य
सानुकम्पैर्महाशयैरित ऊर्ध्वं दीयेत शोधयिष्यामस्तर्हि विशेषतः
पुनर्मुद्रणावसर इति दयालवो विद्वांसः संशोध्यैव गृहीयुरित्य-
भ्यर्थयते—

पणशीकरोपनामधेयो—

वासुदेवशर्मा ।

अथ मन्त्ररत्नमञ्जूषाविषयानुक्रमणी ।

विषयाः	पृष्ठं.	विषयाः	पृष्ठं.
प्रथमो दीक्षापटलः १		वृणिमन्त्रविधानम्	१९
मङ्गलाचरणम्	१	चतुरक्षरसूर्यमन्त्रविधानम्	२१
गुरुलक्षणम्	१	त्र्यक्षरसूर्यमन्त्रविधानम्	२१
शिष्यलक्षणम्	१	मार्तण्डभैरवविधानम्	२२
सिद्धादिशोधनप्रकारः	१	द्यक्षराजपामनुविधानम्	२२
खकुलान्यकुलभेदकथनम्	२	अग्निमन्त्रविधानम्	२३
मन्त्राणां बालादिभेदः	३		
राशिमेलकम्	३	चतुर्थः शैवमन्त्रविवर-	
नक्षत्रवर्णगणविचारः	३	णपटलः ४	
मन्त्राणां सुप्तप्रबोधकालः	३	प्रासादमनुविधानम्	२६
मन्त्राणां प्रबोधप्रकारः	४	अर्धनारीश्वरमनुविधानम्	२७
ऋगधनशोधनम्	४	चण्डेश्वरमन्त्रविधानम्	२९
दीक्षाप्रकारः	५	मृत्युञ्जयमन्त्रविधानम्	२९
क्रियामयी दीक्षा	५	पञ्चाक्षरशिवमन्त्रविधानम्	३०
मन्त्रदीक्षान्यासादि	६	अष्टाक्षरशिवमन्त्रविधानम्	३१
संकलीकरणन्यासः	८	अधोरात्रविधानम्	३२
होमद्रव्यमानम्	१०	अधोरयन्त्रप्रकारः	३३
द्रव्यभेदेनाग्निध्यानभेदः	११	दक्षिणामूर्तिमन्त्रविधानम्	३३
होमाभावेऽनुकल्पः	११		
		पञ्चमः शक्तिपटलः ५	
द्वितीयः सपर्यापटलः २		मातृकानिरूपणम्	३४
एकाक्षरगणपतिमनुविधानम्	१२	वाग्वादिनीसरस्वतीदशाक्षरम-	
हेरम्बमनुविधानम्	१४	न्त्रविधानम्	३५
सुब्रह्मण्यमनुविधानम्	१४	वाग्देवीषोडशाक्षरमन्त्रविधानम्	३५
क्षिप्रगणपतिविधानम्	१५	वाग्देव्या एकादशाक्षरमन्त्रविधानम्	३६
शक्तिगणपतिविधानम्	१५	अन्ये सारस्वता मन्त्राः	३६
द्वादशाक्षरगणपतिविधानम्	१६	श्रीमन्त्रविधिः	३७
षड्विंशत्यक्षरगणपतिविधानम्	१६	अपरः श्रीमन्त्रविधिः	३८
महागणपतिविधानम्	१७	अपरः श्रीमन्त्रविधिः	३८
		भुवनेश्वरीमन्त्रविधानम्	३८
तृतीयः सोमसूर्याग्निम-		द्वितीयं भुवनेश्वरीमन्त्रविधानम्	४०
न्त्रपटलः ३		लरितभगवतीमन्त्रविधानम्	४०
चन्द्रमसो मनुविधानम्	१८		

तुर्दशकोष्ठेषूत्तरस्वरचतुष्टयं लेख्यम् । पञ्चमसप्तमपञ्चदशत्रयोदशको-
 ष्ठेष्ववशिष्टान्स्वरान्विलिख्य कादीन्वर्णांस्तैर्नैव क्रमेण विलिखेत् ।
 कोष्ठेषु यो वर्णस्तत्क्रममालिखेत् । तत्तद्विचतुष्केषु तत्तत्पञ्चममा-
 लिखेत् । निजनामाद्याक्षरान्मन्त्राद्याक्षरपर्यन्तं प्रादक्षिण्येन सिद्धा-
 दीन्गणयेत् । तत्र सिद्धः सुसिद्धश्च स्वीकार्यः । साध्यस्तु मध्यमः ।
 अरिस्त्याज्यः । तत्र—‘सिद्धार्णां बान्धवाः प्रोक्ताः साध्यास्ते
 सेवकाः स्मृताः । सुसिद्धाः पोषका ज्ञेयाः शत्रवो घातका मताः ॥
 सिद्धः सिद्धयति कालेन साध्यस्तु जपहोमतः । सुसिद्धो ग्रहमात्रेण
 रिपुर्मूलनिवृत्तनः ॥ सिद्धसिद्धो यथोक्तेन द्विगुणात्सिद्धसाध्यकः ।
 सिद्धो सुसिद्धो हि(?)जपात् सिद्धारिर्हन्ति बान्धवान् ॥ साध्य-
 सिद्धो द्विगुणजपात्साध्यसाध्यो निरर्थकः । साध्यस्तु सिद्धद्विगु-
 णात्साध्यारिर्हन्ति गोत्रजान् ॥ सुसिद्धसिद्धोऽर्धजपाद्विगुणात्सि-
 द्धसाध्यकः । सुसिद्धस्तु ग्रहादेव तदरिर्ज्ञातिहानिकृत् ॥ अरिसिद्धः
 सुतान्दहन्यादरिसाध्यस्तु कन्यकाः । तन्सुमिद्धस्तु पत्नीघ्नस्तदरिर्हन्ति
 ाधकम् ॥ त्र्यायत्र्येकादशाङ्कद्विचतुर्धादशपङ्क्तिषु । षष्ठाष्टाष्टिभूतौ
 पञ्चसप्तपञ्चदशमन्मथे ॥ नृसिंहार्कवराहाणां सिद्धादीन्नैव शोध-
 येत् । स्वप्ने लब्धे स्त्रिया दत्ते मालामन्त्रे च त्र्यक्षरे । वैदिकेषु च
 सर्वेषु सिद्धादीन्नैव शोधयेत् ॥ आदावन्ते रिपुर्यस्य भवेत्याज्यः स
 मन्त्रकः । स्थानत्रयगतारियो मन्त्रो मृत्युसमो मतः ॥ शत्रुर्भवति
 यदादौ मध्ये सिद्धस्तदन्तके साध्यः । कोष्ठेन कार्यसिद्धिस्तस्य फलं
 स्वल्पमेव भवेत् ॥ अन्ते यदि भवति रिपुः प्रथमे मध्ये च
 भवति साध्ययुगम् । कार्यं विलम्बितं स्यात्प्रणश्यति तथाच सर्व-
 मेवान्ते ॥ सिद्धं सुसिद्धमथवा रिपुणान्तरितं परीक्षयेद्यत्नात् ।
 ब्रह्मायासस्खलितं तं मन्त्रं वर्जयेन्मतिमान् इति ॥ ॥ अथ स्वकु-
 लान्यकुलभेदः कथ्यते ॥ उ ऊ ऋ गजडद्वललाः पार्थिवाः ।
 ऋऋऔघझढधभवसा वारुणाः । ईईऐखळठथफरक्षा आग्नेयाः ।
 अआएकचटतपयषा मारुताः । ऋऋअङ्घणनमशहा नाभसाः ।
 ‘साधकस्याद्याक्षरं यन्मन्त्रस्यापि तदक्षरम् । ग्रथेकभूतदैवत्यं जानी-
 यत्स्वकुलं हि तत् ॥’ तथैव नक्षत्रगणनमपि स्वकुलम् । एतद्वकुलं

मपि । पार्थिवस्य वारुणं मित्रम् । आग्नेयस्यापि मारुतं मित्रम् ।
 मारुतं पार्थिवाप्यानां शत्रुः । आग्नेयस्य चाम्भसं शत्रुः । सर्वा-
 विरोधि नाभसम् । परस्परविरुद्धानां न कुर्यान्मेलनं बुधः इति ॥
 ॥ अथ मन्त्राणां बालादिभेदः कथ्यते ॥ एकाक्षरमारभ्य
 षोडशाक्षरपर्यन्तं बालाः । तत ऊर्ध्वं विंशतिर्यावत्प्रौढाः । ततोऽन्ये
 स्थविरा ज्ञेयाः ॥ ये स्वाहान्तास्ते स्त्रीरूपा ज्ञेयाः । ये च नमोन्तास्ते
 नपुंसकाः । ये हुंफडन्तास्ते पुमांसः ॥ अथ राशिमेलनकं
 कथ्यते ॥ अआइई मेघः । उऊक्कृ वृषः । लल्ल मिथुनः । एऐ
 कर्कटः । ओऔ सिंहः । अंअः शषसहळक्षाः कन्या । कवर्गस्तुला ।
 चवर्गो वृश्चिकः । टक्वर्गो धनुः । तवर्गो मकरः । पवर्गः कुम्भः ।
 यरलवा मीनः । साध्यनामाक्षरराशिमारभ्य गणयेत् ॥ एकपञ्चनव
 बान्धवाः स्मृता द्वौ च षष्ठदशमास्तु सेवकाः । त्रीणि सप्त च भवाः
 सुपोषका द्वादशाष्टचतुरस्तु घातकाः ॥ अथ नक्षत्रवर्णगण-
 विचारः ॥ अआ अश्विनी देवगणः । इ भरणी मनुष्यगणः ।
 ईउऊ कृत्तिका राक्षसगणः । ऋऋलल्ल रोहिणी मनुष्यः । ए मृग-
 शीर्षो देवः । ऐ आर्द्रा मनुष्यः । ओ औ पुनर्वसुः देवः । क पुष्यो
 देवः । ख ग आश्लेषा राक्षसः । ग घ मघा राक्षसः । च पूर्वा
 मनुष्यः । छ ज उत्तरा मनुष्यः । झ ञ हस्तः देवः । ट ठ चित्रा
 राक्षसः । ड स्वांती देवः । ढ ण विशाखा राक्षसः । तथ द अनु-
 राधा देवः । ध ज्येष्ठा राक्षसः । न प फ मूलं राक्षसः । व पूर्वाषाढा
 मनुष्यः । भ उत्तराषाढा मनुष्यः । म श्रवणः देवः । य र धनिष्ठा
 राक्षसः । ल शतभिषक् राक्षसः । व श पूर्वाभाद्रपदा मनुष्यः । ष
 स ह क्ष उत्तराभाद्रपदा मनुष्यः । अं अः लः रेवती देवः । साध-
 कनामाक्षरात्प्रादक्षिण्येन गणयेत् । 'जन्मसंपद्विपत्क्षेमप्रत्यरं साधको
 वधः । मैत्रं परममैत्रं च जन्मादीनि पुनः पुनः' ॥ विपत् प्रत्यरं
 वधश्च त्याज्यः ॥ अथ मन्त्राणां सुप्तप्रबोधकालोऽभिधीयते ॥
 तत्र सर्वे मन्त्रा द्विधा भवन्ति । प्रकृतिपुरुषरूपा उभयस्वभावाश्च ।
 आरुकायास्तादृमूपत्वात् । तत्रापि स्वराः षोडश सौम्याः । स्पर्शाः
 सौराः । यरलवशषसहा व्यापका आग्नेयाः । स्वरा अपि ह्रस्वदीर्घ-

नपुंसकस्येदात्रिभ्यः । अत्र ह्यलोऽं एते प्रह्वस्वाः । आर्द्धस्वोऽः एते
 षर्द्धस्वीर्घाः । इह कृत्स्नकृत्स्नो जपुंसकाः । प्राप्तेऽप्यकारोऽस्त्वयम् ।
 यदा ह्यक्षिपामागे लायुर्वहति तदा ह्यक्षिपामज्जम् । तदाऽप्येते ह्यक्षिपाम्
 प्रवृद्धा भवन्ति । तदाऽप्यक्षिपाम् तदाऽप्यक्षिपाम् तदाऽप्यक्षिपाम् तदाऽप्यक्षिपाम्
 एवं सप्तवेतसेषां स्वामिकालः । यदा चत्वारभागे लायुर्वहति तदाऽप्यक्षिपाम्
 यणम् । तदाऽप्यक्षिपाम् दीर्घम् प्रवृद्धम् । तदाऽप्यक्षिपाम् तदाऽप्यक्षिपाम् तदाऽप्यक्षिपाम्
 चक्षुश्च सत्राः प्रवृद्धन्ते । यदा चत्वारभागादक्षिपाम् तदाऽप्यक्षिपाम् तदाऽप्यक्षिपाम्
 कियन्तमपि कालं कयोः पृथिवीसम्बन्धदा त्रिपुत्राश्च ॥ तदाऽप्यक्षिपाम्
 लल्ल इति त्रयी प्रवृद्धयेते । तदा चत्वारभागादक्षिपाम् सत्राः प्रवृद्धन्ते ॥ यदा
 दक्षिपाम् तदाऽप्यक्षिपाम् तदाऽप्यक्षिपाम् तदाऽप्यक्षिपाम् तदाऽप्यक्षिपाम् तदाऽप्यक्षिपाम्
 कल इति त्रयी प्रवृद्धयेते तदाऽप्यक्षिपाम् सत्राः प्रवृद्धन्ते । अथ चत्वारभागात्
 समस्तीक्ष्णोत्तमं सुखाधाराद्विषयं विद्युत्तत्त्वित्वात् इदित्येव
 चक्राक्रमणीं निरवधिमहानन्दाविप्रमणालिकां कण्डल्युक्तिं सम
 त्पाय्य त्रिविशालिमास्यमास्थितस्य कस्यापि या अद्वितीयाऽपरि
 मितानन्दचमत्कारदशायाः सर्वसन्नायाणां प्रकोपकालः । एतद्वन्यो
 ऽप्युपकालः । जपस्य सर्वसन्नायाणां प्रकोपकाल एव । सत्रोपदेसश्च
 मायकाक्षराणि लकारपर्यन्तं सातुखाराणि सातुसमन्त्रेण प्रत्येकं संपु
 दीकृत्य क्षकारं केवलमुच्चार्य पुनर्लकारादीनि सन्निर्माणाणि संपुदीकृत्य
 जपे क्रियमाणे सत्रः शीघ्रं सफलो भवति ॥ ॥ अथ कण्ठधन
 शोधनं कथ्यते ॥ इन्द्रक्षेत्रविष्वक्पदशतवेदवहधायुधाश्चनव
 मिर्गेणितोश्च साध्यान् । विभगिरिश्रुतिगजाग्रिसुनीषुवेदषड्विहिमिश्च
 गुणितान्त्य साधकाणीन् ॥ नामाञ्जलादकठकादजभक्तशेषं वात्सोम
 गोरधिकशेषयुतं कर्णस्यान् ॥ अस्याथः साध्यानामाक्षराणि स्वर
 व्यञ्जनरूपेण पृथक्त्वा प्रत्यक्षरं इन्द्रादिमिरदैर्यथासंख्येन गुणयेत् ।
 कथम् । इन्द्र १४ः कृश २७ नेत्र २ रवि १२ मन्त्रदश १५ कृत
 ६ वेद ४ वह्नि ३ आयुध ८ अष्ट ८ नव ९ एतैरिति यावत् ।
 तथा साधकनामाक्षराणि स्वरव्यञ्जनरूपेण पृथक्त्वा दिगादिमिर
 दैर्युणयेत् । कथम् । दिक् १० अग्नि १ गिरि ७ श्रुति ४ गज
 ८ अग्नि ३ सुनि ७ इषु ५ वेद ४ षट् ६ वह्नि ३ एतैरदैरि
 -

पान्शुभान् । पुरतः शङ्खं साधारं । परितोऽङ्कुरपत्राणि अन्यान्यपि
यथाक्रमं पश्चात्स्थापयित्वा निजवामदक्षिणपार्श्वयोर्गुरुं गणेशं च नत्वा
भूतशुद्धिमथाचरेत् ॥ यथोक्तम्—‘प्राणायामं ततः कृत्वा मातृका-
स्तत्र विन्यसेत् । षडङ्गन्यासं च ततः (?) । कृत्वा कल्पोक्तविधिना
तत्तन्त्र्यासान्समारभेत् । तत्र मण्डपमध्ये धर्मादिपीठपूजानन्तरमात्म-
पूजां विधाय हेमरजतताम्रमृन्मयकलशानां मध्येऽन्यतमं यथा-
लाभं सम्यक्प्रक्षालितान्तरं कर्पूरागुरुधूपितं शोभनाकृतिं सुलक्षणं
त्रिसूत्रवेष्टितं नववस्त्रयुग्मेन च गन्धादिभिरभ्यर्चितं नवरत्नोदरं
दूर्वाक्षतसमन्वितं तारमुच्चारयन् मन्त्री कर्णिकाया मध्येमुखं स्थाप-
येत् । पश्चादुत्तानं कृत्वा पीठस्य कलशस्य चैक्यं संसाधयेद्विद्या ।
प्रोक्तकषायोदकैस्तीर्थोदकैर्वान्यैः शुद्धतरैर्वा जलैः कर्पूरगन्धपुष्पवा-
सितैः प्रतिलोमेन मातृकां जपन् तथैव मूलमन्त्रं च जपन् पूरयेत्कलशं
देवताधिया । ततः शङ्खे कषायाम्बुपूरिते शुद्धतोये नवाष्टगन्धं समा-
लोड्य आवाह्य च कलाः सुधीः । तद्यथा—ॐ अं अमृतायैनमः ।
अमृतामावाहयामि इत्यमृतामावाह्यं जलगन्धादिभिः संपूज्य । अमृ-
।याः प्राणा इह प्राणाः इत्यादिप्रकारेण प्राणप्रतिष्ठां च कृत्वा ॐ
आं मानदायैनमः । ॐ इं पूषायैनमः । ॐ ईं तुष्यैनमः । ॐ उं पुष्यै
नमः । ॐ ऊं रत्यैनमः । ॐ क्रं धृत्यैनमः । ॐ क्रं शशिन्यैनमः ।
ॐ लृं चन्द्रिकायैनमः । ॐ लृं कान्त्यैनमः । ॐ एं ज्योत्स्नायै
नमः । ॐ ऐं श्रियैनमः । ॐ ओं प्रीत्यैनमः । ॐ औं गदायै
नमः । ॐ अं पूर्णायै नमः । ॐ अः पूर्णामृतायै नमः ।
एतासां च पूर्वोक्तप्रकारेण प्राणप्रतिष्ठां पूजां च कृत्वा अनन्तरं
ॐ कं भः तपिन्यैनमः तपिनीमावाहयामीत्यावाह्यं तपिन्याः प्राणा
इह प्राणा इत्यादिप्राणप्रतिष्ठां पूजां च कृत्वा । ॐ खं बं तापिन्यै
नमः । ॐ गं फं धूम्रायैनमः । ॐ घं पं मरीच्यैनमः । ॐ ङं नं
ज्वालिन्यैनमः । ॐ चं धं रुच्यैनमः । ॐ छं दं सुषुम्णायै
नमः । ॐ जं थं भोगदायैनमः । ॐ झं तं विश्वायैनमः । ॐ ञं
णं बोधिनीयैनमः । ॐ टं ढं धरण्यैनमः । ॐ ठं डं उमायैनमः ।
एतासां पूर्वोक्तप्रकारेण पूजां प्रतिष्ठां च कृत्वा । ॐ यं धूम्रायैनमः ।

ॐ रं अर्चिष्यैनमः । ॐ लं ऊष्मायैनमः । ॐ वं ज्वलिन्यैनमः ।
 ॐ शं ज्वालिन्यैनमः । ॐ षं विस्फुलिङ्गायै नमः । ॐ सं सुश्रियै-
 नमः । ॐ हं सुरुपायैनमः । ॐ लं कपिलायैनमः । ॐ क्षं
 हव्यवाहनायैनमः । इत्यभ्यर्च्य प्राणप्रतिष्ठां च कृत्वा । अनन्तरं ॐ
 कं सृष्ट्यैनमः । ॐ खं ऋद्ध्यैनमः । ॐ गं स्मृत्यैनमः । ॐ घं मेधायै
 नमः । ॐ ङं कान्त्यैनमः । ॐ चं लक्ष्म्यैनमः । ॐ छं द्युत्यैनमः ।
 ॐ जं स्थिरायैनमः । ॐ झं स्थित्यैनमः । ॐ वं सिद्ध्यैनमः ।
 अनन्तरं इत्यादिप्रकारेण संपूज्य प्रत्येकं प्राणप्रतिष्ठां च कृत्वा अनन्तरं ।
 ॐ टं जरायैनमः । ॐ ठं पालिन्यैनमः । ॐ डं शान्त्यैनमः ।
 ॐ ढं ऐश्वर्यैनमः । ॐ णं कृत्यैनमः । ॐ तं कामिकायैनमः ।
 ॐ थं वरदायैनमः । ॐ दं हादिन्यैनमः । ॐ धं प्रीत्यैनमः ।
 ॐ नं दीर्घायैनमः । इति जलादिभिः संपूज्य प्रत्येकं प्राणप्रतिष्ठां च
 कृत्वा । आसां प्रत्येकं प्रतद्विष्णुस्तवते वीर्येण मृगो न भीमः कुचुरो
 गिरिष्ठाः । यस्योरुषु त्रिषु विक्रमणेष्वधिक्षियन्ति भुवनानि विश्वा ।
 इति पठित्वा ऋचमावाहयामीत्यावाह्य ऋचं पूजयामिति पूजयित्वा
 ऋचः प्राणा इह प्राणाः इत्यादिप्रकारेण प्राणप्रतिष्ठां च कृत्वा ।
 अनन्तरं ॐ पं तीव्रायैनमः । ॐ फं रौद्रायैनमः । ॐ वं बभ्रायै-
 नमः । ॐ भं निद्रायैगमः । ॐ मं तन्द्रायैनमः । ॐ यं क्षुधेनमः ।
 ॐ रं क्रोधिन्यैनमः । ॐ लं क्रियायैनमः । ॐ वं उत्कायैनमः ।
 ॐ शं मृत्यवेनमः । इत्यादिप्रकारेण जलादिभिः संपूज्य प्रत्येकं त्र्य-
 म्बकं यजामहे-इति ऋचं पठित्वा ऋचमावाहयामीत्यावाह्य प्राणप्र-
 तिष्ठां च कृत्वा । अनन्तरं ॐ षं पीतायैनमः । ॐ सं श्वेतायैनमः ।
 ॐ हं अरुणायैनमः । ॐ लं असितायैनमः । ॐ क्षं अनन्तायैनमः ।
 इत्यादिप्रकारेण प्रत्येकमावाह्य संपूज्य प्राणप्रतिष्ठां च कृत्वा ।
 प्रत्येकं गायत्रीं च पठित्वा संपूज्य प्राणप्रतिष्ठां च कृत्वा ।
 अनन्तरं ॐ अं निवृत्त्यैनमः । ॐ आं प्रतिष्ठायैनमः । ॐ इं
 विद्यायैनमः । ॐ ईं शान्त्यैनमः । ॐ उं इन्धिकायैनमः । ॐ ऊं
 क्षिपिकायैनमः । ॐ ऋं रेचिकायैनमः । ॐ ॠं माविकायैनमः ।
 ॐ ऌं सूक्ष्मायैनमः । ॐ ॡं असूक्ष्मायैनमः । ॐ एं मृडायैनमः ।

। ॐ ऐं ह्रीं नमो नमः । ॐ ओं अमृतये नमः । ॐ औं आध्यायिन्यै
 - नमः । ॐ अं व्यापिन्यै नमः । ॐ अं व्योमरूपायै नमः । इत्यादि-
 प्रकरैर्वावाह्यसंपूर्णं प्राणप्रतिष्ठां च कृत्वा प्रत्येकं ॐ विष्णुर्योनिं
 कल्पयतु त्वष्टा रूपाणि पितृभ्यो । आसि चतु । प्रजापति धृता । गर्भं
 दिवातु ते ॥ इति पर्युक्त्वा च चमावाहयसीत्यावाह । संपूर्णं क्रचः
 । प्राणां हृद्वापं । इत्यादि प्राणप्रतिष्ठां च कृत्वा चतुर्नैव तिमन्त्रान्
 । शङ्खजलं मूलमंत्रमुच्चारयन्कलशे निक्षिपेत् । अमन्तरमन्त्रादि-
 । कौमलपल्लवैश्च इन्द्रवल्लीसमावृष्टैः सुरतहाधिया कुम्भमुखे निधाय
 । वेत्रयेत् । मूलतन्मन्त्रमासोऽप्यौ चोक्षे मन्त्रं साक्षतं सकल रजतादि
 । यथालभ्य सुगन्धमालबुद्ध्या । मपुनः कलशगतदेवं सोऽङ्गं सत्वरं
 साध्यमन्त्रानुरूपतः सकलकृत्य च मूलपचारान्समाचरेत् नैवेद्यान्तान्
 तत्तत्सुद्रासहितान् । मुद्राश्च । अर्वाहमन्त्रं स्थापनः सन्निधानं सन्नि-
 रोधश्च । अवरुणमन्त्रं सकलकिरणं अमृतीकरणं च । ततो नैवेद्यम-
 नुदत्त्यै होमकर्मसमाचरेत् । ततो सकलीकरणं न्यासः । कथं सक-
 लीकरणं न्यासः । उपलिप्य कुण्डं स्वासने उपविश्य आचान्ते प्राणि-
 नायक्य न्यासपूर्वकं स्वगृहीतप्रकीरणं षट्पक्षा विलेखत् । अथवा
 षट्कोणं वृत्तं त्रिकोणं वा विलिख्य तत्र क्रतुमतीं शिवां शिवेना-
 धिष्ठितां सकलजगन्मयीं शक्तिं विचिन्त्य दीक्षां भूतहोमं करिष्ये इति
 सकल्पपूर्वकं तद्योनीं मणिमवगृह्णीच्छित्तमेव वह्निं तारमुच्चारयन् स्वा-
 मिमुखं क्षिपेन्मन्त्रवरः । ततः । किंचित्पिङ्गललोहितोक्षं सर्वकर्माणि
 साधयसाधय हनंहन दहदह पचपच स्वाहिति मन्त्रेणाग्निं प्रज्वालयेत् ।
 अग्निं प्रज्वालितं वन्दे । जानवेदं हुताशनम् । सुवर्णवर्णमेतलं समिद्धं
 विश्वतोमुखम् । इत्युपस्थाय । ॐ श्रुपचारगार्ये नमः । इति लिङ्गे
 न्यसेत् । ॐ श्रु सुवर्णाय नमः इति गुदे । ॐ श्रु मद्गलोहिताय-
 नमः इति मुधनि । इयं इयामाय नमः इति आस्ये । ॐ ल्यु धैताय
 नमः इति नासिकायाम् । ॐ प्लु धूमिन्ये नमः इति नेत्रयोः । ॐ
 श्रु काल्ये नमः इति सर्वाङ्गेषु समजिह्वा विन्यसेत् । ततः
 सहस्राक्षं हृदयाय नमः । ॐ स्वास्तिपूणाय शिरसे स्वाहा । ॐ
 उत्तिष्ठ पुरुषाय शिखाय वषट् । ॐ धूमन्यापिने कवचाय हु । ॐ

सप्तजिह्वाय नेत्रत्रयाय वौषट् । ॐ धनुर्धराय अस्त्राय फट् । इति
तत्तत्स्थानेषु षडङ्गन्यासं कृत्वा बह्वेरपि तदनन्तरं षडङ्गं । ॐ अग्नये
जातवेदसे नम इति मूर्ध्नि । ॐ अग्नये सप्तजिह्वाय नम इति वामांसे ।
ॐ अग्नये हव्यवाहनाय नम इति वामपार्श्वे । ॐ अग्नये अश्वोदर-
जाय नम इति वामकटिभागे । ॐ अग्नये वैश्वानराय नम
इति लिङ्गे । ॐ अग्नये कौमारतेजसे नम इति दक्षिणकटिभागे ।
ॐ अग्नये विश्वमुखाय नम इति दक्षिणपार्श्वे । ॐ अग्नये
देवमुखाय नम इति दक्षिणांसे न्यसेत् । अष्टमूर्तीर्वह्नेरेवं विन्यस्य
ततः परिसमूहनपरिस्तरणपरिषेकादिकं कृत्वा । ॐ वैश्वानरजातवेद
इहावह लोहिताक्ष सर्वकर्माणि साधयस्वाहा । इत्यनेन जलगन्ध-
पुष्पधूपदीपनैवेद्यादिभिरग्निं संपूज्य जिह्वामत्रैर्जिह्वाः संपूज्य
अङ्गमत्रैरङ्गानि मूर्तिमत्रैर्मूर्तीः संपूज्य वक्ष्यमाणक्रमेण वह्निं
ध्यायेत् ॥ दक्षिणाधः करमारभ्य प्रादक्षिण्येन वरदशक्तिस्वस्ति-
कामयसहितं चतुर्वाहुं त्रिनेत्रमरुणजटाबद्धमौलिं शुभ्रवस्त्रमरुणं
सर्वालंकारभूषितं अम्भोजसंस्थं वह्निं ध्यायेत् । जिह्वा ज्वालारुचो
द्वेया वरदाभयहस्तकाः । स्वस्वनामसदृक्षाः अङ्गानि मूर्तयश्च शक्ति-
स्वस्तिकहस्ता ध्यातव्याः । अनन्तरमाज्यसंस्कारान्तं कर्म स्वगृह्योक्त-
प्रकारेण कृत्वा तेनाज्येन स्नुचा व्याहृतिभिर्व्यस्ताभिः समस्ताभिर्हुत्वा
ॐ वैश्वानराय जातवेद इहावहेति पूर्वोक्तमन्त्रेण त्रिभिर्हुत्वा अन-
न्तरं वह्नेर्गर्भाधानपुंसवनसीमन्तजातकर्मनामकरणनिष्क्रमणान्नप्राश-
नचौलोपनयनप्राजापत्यसौम्याग्नेयवैश्वदेवताख्यानि वेदव्रतानि च-
त्वारिसमावर्तनविवाहान्तानि त्रीण्येतानि प्रत्येकं साधयन् प्रणवेनाष्टा-
वाहुतीराज्येन जुहुयात् । पुनर्जिह्वामत्रैरङ्गमत्रैर्मूर्तिमत्रैश्च प्रत्येकमेकैक-
वारमाज्येन स्वस्वनामपूर्वकं चतुर्थीनमोन्तैर्हुत्वा मध्यस्थायां जिह्वायां
महागणपतिमन्त्रेण वक्ष्यमाणप्रकारेण दशाहुतीर्हुत्वा । यथा—ॐ
स्वाहा १ । ॐ श्रींस्वाहा २ । ॐ श्रींहींस्वाहा ३ । श्रींहींङींस्वाहा
४ । ॐ श्रींहींङींग्लौंस्वाहा ५ । ॐ श्रींहींङींग्लौंस्वाहा ६ । ॐ
श्रींहींङींग्लौं गणपतयेस्वाहा ७ । ॐ श्रींहींङींग्लौं गणपतये-
वरवरदस्वाहा ८ । ॐ श्रींहींङींग्लौं गणपतयेवरवरदसर्वजनमेस्वाहा

९ । ॐ श्रींहींकींलौंगंगणपतयेवरवरदसर्वजनमेवशमानयस्वाहा
 १० । इत्थं दशाहुतीहुत्वा पुनः समस्तेन चतुर्वारमाज्येन जुहुयात् ।
 पुनः साध्यमन्त्रेण पञ्चविंशतिवारान्हुत्वा पुनश्च महाव्याहृतिमि-
 हुत्वा । महाव्याहृतयश्च—ॐ भूरुग्रये च पृथिव्यै च महते च
 स्वाहा । ॐ भुवो वायवे चान्तरिक्षाय च महते च स्वाहा । ॐ
 स्वरादित्याय च दिवे च महते च स्वाहा । ॐ भूर्भुवः स्वश्चन्द्रमसे
 च नक्षत्रेभ्यश्च दिग्भ्यश्च महते च स्वाहा । पुनर्ब्रह्मार्पणमनुना एका-
 माज्याहुतिं हुत्वा । इतः पूर्वं प्राणबुद्धिदेहधर्माधिकारतो जाग्रत्स्वप्न-
 सुषुप्त्यवस्थासु मनसा वाचा कर्मणा हस्ताभ्यां पद्भ्यामुदरेण शिश्ना
 यत्स्मृतं यत्प्रोक्तं यत्कृतं तत्सर्वं ब्रह्मार्पणं भवतु स्वाहा । इति
 ब्रह्मार्पणमनुः । अनन्तरं—पूर्णाहुतिमुत्तमां जुहोति । सर्वं वै
 पूर्णाहुतिः । सर्वमेवाप्नोति । अथौ इयं वै पूर्णाहुतिः । अस्यामेव
 प्रतितिष्ठति । इत्यनेन पूर्णाहुतिं हुत्वा परिषेचनपूर्वकं होमं समाप्य
 अग्निनात्मन्यारोप्य देशिकः पश्चान्मण्डले बलिमाहरेत् । पयोऽम्भसा
 राशिनक्षत्रतिथिकरणादीनां चतुर्थीनमोनैः स्वस्वनामभिर्मन्त्रैर्बलिर्न-
 मम इति प्रत्येकं । अथवा सर्वाभ्यः परिवारदेवताभ्यो बलिर्नमम
 इति वा । ततो नैवेद्यमुद्धृत्य पूर्ववद्ब्रन्धादिभिः परिपूज्य । मुखवा-
 सादिकं दत्त्वा दण्डवत्प्रणमेद्भुवि ।

होमद्रव्यमानम् ।

प्रसङ्गादन्यदपि किञ्चिन्निरूप्यते होमद्रव्याणां परिमाणादि
 प्रकृतोपयोगितया । घृतं कर्षमात्रम् । शुक्तिमात्रं पयस्तत्समं मधु
 पञ्चगव्यमपि । दुग्धान्नमक्षमात्रम् । दधि प्रसृतिमात्रम् । लाजाः
 स्युर्मुष्टिसंमिताः । तावत्पृथुकाः सक्तवः । गुडं पलार्धमानम् । शर्क-
 रापि । ग्रासार्धमन्नं । इक्षुः पर्ववधिः । एकैकं पत्रपुष्पाणि तथा
 अपूपा अपि कदल्यादिफलानि च । मातुलङ्गं चतुःखण्डं पनसं
 दशधा विदुः । अष्टधा नारिकेलं स्यात्त्रिखण्डं बिल्वमुच्यते । तथैवो-
 वारुकमपि । फलान्यन्यान्यखण्डानि समिधः स्युर्दशाङ्गुलाः । दूर्वा-
 त्रयं समुद्दिष्टं गुडूची चतुरङ्गुला । व्रीहिमाषयवमुद्रकोद्रवगोधूमक-

लमा अपि मुष्टिमात्रकाः । तण्डुलास्तदर्थे । तिलसर्षपाश्चलुकमात्राः ।
 शुक्रिमात्रं लवणं । मरीचान्यपि विंशतिः । गुग्गुलं बदरमात्रं रामठं च
 तत्समम् । चन्दनागुरुकर्पूरकुङ्कुमानि तित्तिणीवीजमानानि समुद्दिष्टानि
 देशिकैः । इति होमद्रव्यप्रमाणम् ॥ ॥ द्रव्यभेदेनाग्निध्यानभेदः ॥
 'वैश्वानरं स्थितं ध्यायेत्समिद्धोमे तु देशिकः । शयानमाज्यहोमे तु
 निषण्णं शेषवस्तुषु ॥ अस्यान्तर्जुहुयाद्बहेः सर्वहोमेषु देशिकः ।
 कर्णहोमे भवेद्वाधिनेत्रेऽन्धत्वं च जायते ॥ नासिकायां मनःपीडा
 मस्तके धनसंक्षयः । स्वर्णसिन्दूरवालार्ककुङ्कुमक्षौद्रसंनिभः ॥ सुव-
 र्णरेतसो वर्णः शोभनः समुदाहृतः । भेरीवारिदहस्तीन्द्रध्वनिर्वहेः
 शुभावहः ॥ नागचम्पकपुंनागपाटलीयूथिकानिभः । पद्मेन्दीवरक-
 हारसर्पिर्गुग्गुलसंनिभः ॥ पावकस्य शुभो गन्धः "....." । प्रदक्षिणा-
 स्यक्तकम्पाश्छत्राभाः शिखिनः शुभाः ॥ शुभदा यजमानस्य राज्ञ-
 श्चापि विशेषतः । कुन्देन्दुधवलो धूमो बहेः प्रोक्तः शुभावहः ॥
 कृष्णः कृष्णगतेर्वर्णो यजमानं विनाशयेत् । श्वेतो राष्ट्रं निहन्त्याशु
 वायसस्वरसंनिभः ॥ खरस्वरसमो बहेर्ध्वनिः सर्वविनाशकृत् ।
 पूतिगन्धो हुतभुजो होतुर्दुःखप्रदो भवेत् ॥ छिन्नवृत्ता शिखा कुर्या-
 न्मृत्युं धनपरिक्षयम् । शुक्रपक्षसमो धूमः पारावतसमप्रभः ॥ हानिं
 तुरगजातीनां गवां च कुरुतेऽचिरात् । एवंविधेषु दोषेषु प्रायश्चि-
 त्ताय देशिकः ॥ मूलेनाज्येन जुहुयात्पञ्चविंशतिराहुतीः ॥ इदानी-
 मत्र विस्तरभयादुपरम्यते ॥ ॥ होमाभावेऽनुकल्पः ॥ होमा-
 भावेऽथवा पुष्पैः पूरयित्वाञ्जलिं इष्टदेवताप्रीत्यै दद्यान्मूलमन्न-
 मुच्चारयन् । ततोऽन्यमण्डले शिष्यमुपवेशय यथाविधि । नदत्सु
 पञ्चवाद्येषु सार्धं विप्राशिषा गुरुः ॥ विधिवत्कुम्भमुद्धृत्य तत्स्थपल-
 वान्तर्हितशिरसं सुरसं सुस्थिरं सुनियतं प्राञ्जुखोपविष्टं देवतामनुस-
 रन्गुरुः शिष्यमभिषिञ्चेत् यथार्थवत्प्रतिलोममातृकां प्रजपन् तथैव
 मूलमन्नमपि । अनन्तरं गुरुणामिषिक्तः शिष्यो वाससी परिधाय
 आचम्य च स्वलंकृतो नमस्कृत्य गुरुं तस्मै यथाशास्त्रं दक्षिणां दत्त्वा
 निविश्य गुरुसंनिधौ पूर्वामिमुखो मौनी भवेत् । ततः सुदेशिकः
 शिष्यं समबहितं दत्तदक्षिणं दिव्यदृष्ट्या विलोक्य तस्मिन् पर-

देवतामावाह्य सकलीकृत्य तयोरैक्यं धिया स्मरन् गन्धपुष्पाद्यैरलं-
कृत्य तस्मै विद्यां यथावदद्यात् । ऋष्यादिध्यानपूर्वकं सन्नं दक्षि-
णकर्णदेशे त्रिशो वदेत् । गुरोर्लब्धां विद्यां पुनर्जपेत् शिष्यस्तत्सं-
निधावेव शतावधि । अथवाष्टाविंशतिवारं गुरुदेवतामन्त्राणामैक्यं
संभावयन् । प्रणमेदण्डवद्भूमौ स गुरुं देवतात्मकम् । तथाच
तत्पादपद्मं निजमूर्धनि योजयेत् । शरीरमर्थं प्राणांश्च सर्वं तस्मै
निवेदयेत् । अथवा गन्धपुष्पाद्यैर्वस्त्रालंकाराद्यैश्च गुरुं संप्रीणयेत्
वित्तशाल्यं विना । ततःप्रभृति कुर्वीत गुरोः प्रियमनन्यधीः ।
ऋत्विग्भ्यो दक्षिणां दद्याद्यथावित्तं विशालधीः ॥ ब्राह्मणांस्त-
र्पयेत्पश्चाद्दक्षिणाभिर्यथेच्छया ॥ संक्षेपतोऽसौ विधिवच्च दीक्षा
क्रियावती लोकहिताय पुण्या । ददाति पुंसामिह दिव्यभावं क्षिणोति
पापानि भवेच्च दीक्षा ॥ वेधादिदीक्षाप्रकारश्च तन्त्रान्तरेऽनुसंधातव्यः
संग्रहाधिकारादिह नोक्त इत्यदोषः ॥

इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीरामभारतीश्रीचरणपूज्यचरण-
शिष्यस्य भगवत्स्त्रिविक्रमभट्टारकस्य कृतौ मन्त्र-
रत्नमञ्जूषायां दीक्षापटलः ॥ १ ॥

अथ द्वितीयः सपर्यापटलः ॥ २ ॥

रत्नाकरसहस्रेषु गम्भीरेषु सुगोपितान् । तन्त्रान्तरेषु सर्वेषु
देशिकेन्द्रैः प्रयत्नतः ॥ तानादाय यथान्यायं स्थाप्यन्तेऽत्र मयाधुना ।
त्रिविक्रमज्ञयतिना देशिकेन्द्रेण धीमता ॥ मञ्जूषाख्ये हि तन्त्रेस्मिन्न-
तन्त्रभूतान्महामनून् । साङ्गंस्तथा सावरणान्प्रयोगसहितानपि ॥ विदुषां
कौतुकार्थं च बालानां हितकाम्यया ॥ ॥ अथैकाक्षरगणपति-
विधानम् ॥ तत्र प्रथमं गाणपत्यानां विधानमुपवर्ण्यते ॥ ॐ गं
इत्येकाक्षरगणपतिमन्त्रस्य गणकऋषि निचृच्छन्दः गणपतिर्देवता
इष्टार्थे विनियोगः । दीर्घभाजा बीजेनाङ्गक्रिया मता । ॐ गां
हृदयाय नमः । गीं शिरसेस्वाहा इत्यादि । ध्यानम् ॥ रक्तो
रक्ताङ्गरागांशुककुसुमयुतस्तुन्दिलश्चन्द्रमौलिर्नैत्रैर्युक्तस्त्रिभिर्वागमनकर-

चरणो बीजपूरात्तनासः । हस्ताग्राकृष्ट (कृप्त) पाशाङ्कुशरदवरदो
 नागवक्त्रोऽहिभूषो देवः पद्मासनो नो भवतु नतसुरो भूतये विघ्न-
 राजः ॥ एवं ध्यात्वा यजेदेवं मानसैः कुसुमैः शुभैः । हृत्पद्मे सर्व-
 सिद्ध्यर्थं पञ्चाद्वाह्ये प्रपूजयेत् ॥१॥ मानसैः कुसुमैरर्चा सात्विकी सा
 शुभा मता । अनिर्माल्या परा शुद्धा मोक्षदा सिद्धिदा शुभा ॥ २ ॥
 तस्मात्सर्वप्रयत्नेन मानसं यजनं ध्रुवम् । आदावेव प्रकर्तव्यं पञ्चाद्-
 व्यैस्तु विस्तरैः ॥३॥ एवं ध्यात्वा दीक्षितः प्रजपेक्षक्षचतुष्कं तदशांशं
 जुहुयाद्वक्ष्यमाणद्रव्यैः । मोदकपृथुकलाजासक्त्विक्षुनारिकेलतिलक-
 दलीफलानि द्रव्याणि । साधारणधर्मादियुक्ते पीठे । कथम् । आग्ने-
 यादिकोणेषु धर्मज्ञानवैराग्यैश्वर्यादयश्चतुर्थीनमोन्ताः पूज्याः । ततः
 पूर्वादिकेभ्यः अधर्माऽज्ञानाऽवैराग्याऽनैश्वर्यादयस्तथैव पूज्याः । अन-
 न्तरं मध्ये पद्मस्य कर्णिकायां आधारशक्तिर्कूर्मानन्तवराहपृथिवी-
 कन्दमूलतालपत्रकेसरकर्णिका—सूर्यसोमवह्निमण्डलसत्वरजस्तमोगु-
 णाश्चात्मान्तरात्मपरमात्मविज्ञानात्मादीन्स्वस्वबीजाढ्यान्यजेत् । तत-
 स्तीव्राज्वालिनीनन्दाभोगदाकामरूपिण्युग्रातेजोवतीसत्याविघ्नविनाशि
 नीति नवशक्तयः पूर्वादिक्रमेणाष्टसु दिक्षु यथाक्रमं संपूज्याः । पञ्चा-
 त्सर्वशक्तिकमलासनाय नमः इति पीठं संपूज्य तन्मध्ये मूलमन्त्रेण
 देवतामावाह्य पूर्वोदितुर्दिक्षु गणाधिपं गणेशानं गणनायकं गणक्रीडं
 प्रणवपूर्वकस्वस्वनामभिश्चतुर्थीनमोन्तैर्यजेत् । केसरेष्वङ्गदेवताः पूर्वा-
 दिपत्रमध्येषु वक्रतुण्डं एकदन्तं महोदरं गजाननं लम्बोदरं विकटं
 विघ्नराजं धूम्रवर्णं यजेत् । पूर्ववत्पत्राग्रेषु ब्राह्मीमाहेश्वरीकौमारीवै-
 ष्णवीवाराहीन्द्राणीचामुण्डामहालक्ष्मीत्याद्या मातरः । तत इन्द्राद्या
 लोकपालाः पूज्याः । तत उक्तध्यानपूर्वकं उक्तसंख्याकजपे कृते होमे
 च मन्त्रः सिद्धो भवति नान्यथेति । ततः प्रयोगान्भीष्टान्कुर्वीतोक्त-
 विधानतः । तर्पयेत्सलिलैः शुद्धैः प्रातर्देवं गणाधिपम् ॥ चतुश्चत्वारिं-
 शदधिकं चतुःशतमतन्द्रितः । प्राप्नुयान्मण्डलादवर्गमीष्टादधिकं नरः ।
 नारिकेलैः कृतो होमश्चतुर्थ्यां श्रीप्रदो भवेत् । सतिलैस्तण्डुलैर्होमो
 लक्ष्मीवश्यप्रदो भवेत् ॥ लाजैस्त्रिमधुरोपेतैश्चतुःसहस्रहोमः कन्यां
 प्रयच्छेत् । अनेनैव विधानेन कन्या वरसवाप्नुयात् ॥ दक्षः विलोडि-

तैलैर्णैर्होमो निशि चतुर्दिनम् । संवादं कुरुतेऽवश्यं तथान्यदपि
 मन्त्रिणः । इत्यादि संभवेत्सर्वं संग्रहादिह नोक्तम् ॥ इत्ये-
 काक्षरगणपतिविधानम् ॥ ॥ अथ हेरम्बमनुविधानम् ॥ अथ
 हेरम्बमनुं वक्ष्ये चतुरक्षरसंज्ञकम् । ॐ गूंनमः । ऋष्याद्याः प्रागी-
 रिता एव । गांगीगूं इत्यादि प्रकारेण षडङ्गन्यासः ॥ ॥ अथ
 ध्यानम् ॥ मुक्ताकाञ्चननीलकुन्दघुसृणच्छायैस्त्रिनेत्राञ्चितैर्नागास्यै-
 र्हरिवाहनं शशिधरं हेरम्बमर्कप्रभम् । दृप्तं दानमभीतिमोदकरदानवजं
 शिरोक्षात्मिकां मालां मुद्गरमङ्कुशं त्रिशिखकं दोर्मिर्दधानं भजे ॥
 लक्षत्रयं जपेन्मन्त्रं दशांशं जुहुयात्ततः । पूर्वोक्ते पीठे पञ्चवक्त्रं
 दशभुजं हेरम्बमर्चयेत् । ॐ हुंहुं महासिंहासनाय हेरम्बाय नम इत्य-
 नेनासनं दत्त्वा ॐ गं अनेनावाहयेत् पूजयेद्ब्रह्मपुष्पाद्यैः पश्चादङ्गाव-
 रणं ब्राह्मे लोकपालान्यजेत् । तदस्त्राण्येवमभ्यर्च्य यथाप्रकारं ध्यानपू-
 र्वकमादरात् । ततस्तु सिद्धे मन्त्रेऽस्मिन्साधयेदिष्टमात्मनः । मोदकैर्जु-
 हुयात्पष्ठ्यां चतुःसहस्रं चतुःशतं वा । अष्टम्यां कुमुदैः । चतुर्दश्या-
 मपूपैर्जुहुयादिष्टसिद्धये । एभिरेव द्रव्यैः पर्वदिने होमः सर्वकामप्रदो
 भवेदयत्नेन ॥ इति हेरम्बमनुविधानम् ॥ ॥ अथ सुब्रह्मण्यमनु-
 विधानम् ॥ अथ सुब्रह्मण्याख्यो मनुः कार्तिकेयस्याभिधीयते । ॐ
 वचद्भुवे नमः । वकारेण दीर्घभाजा अङ्गक्रिया ॥ ॥ अथ ध्या-
 नम् ॥ सिन्दूरारुणमिन्दुकान्तिवदनं केयूरहारादिभिर्दिव्यैराभरणैर्वि-
 भूषिततनुं स्वर्गस्थसौख्यप्रदम् । अम्भोजाभयशक्तिकुक्कुटधरं रक्ताङ्ग-
 रागांशुकं सुब्रह्मण्यमुपास्महे प्रणमतां भीतिप्रणाशोद्यतम् ॥ लक्ष्मेकं
 जपेन्मन्त्रं साज्यान्नहविषा ततः । दशांशं जुहुयादन्ते ब्राह्मणानपि भोज-
 येन् ॥ धर्मादिकल्पिते पीठे वह्निमण्डलपश्चिमे । पूजयेद्विधिना देवमु-
 पचारैर्यथोदितैः ॥ केसरेष्वङ्गपूजा स्यात् । पत्रमध्येषु जयन्तं आग्नि-
 वेद्यं कृत्तिकापुत्रं भूतपतिं सेनान्यं गुहसंज्ञकं हेमशूलं विशाखाख्यं
 शक्तिवज्रधरं तथा । दिग्दलेषु पूर्वादिषु देवसेनापतिं विद्यां मेधां वज्रं ।
 विदिग्दलेषु शक्तिकुक्कुटौ मयूरद्विपौ पत्राद्येषु यजेत्सुधीः । तद्ब्राह्मे
 लोकेश्वराः तदस्त्राणि च षष्ठ्यां संग्रीणयेद्देवं स्वाहुभिर्मध्यभोज्यकैः ।

पूजयेद्देवताबुद्ध्या कुमारान्ब्रह्मचारिणः । पूजितस्तु स देवोऽपि संतानं
विजयं वीर्यं राज्ञामायुःश्रियं यशः प्रदद्यात् साधकस्य सुब्रह्मण्यः सु-
रार्चितः ॥ इति सुब्रह्मण्यमनुविधानम् ॥ ॥ अथ क्षिप्रगणपतिवि-
धानम् ॥ अथ क्षिप्रगणपतिं निरूपयामः ॥ ॐ गं क्षिप्रप्रसादनाय
नमः ॥ गणको मुनिराख्यातो विरादृच्छन्द उदाहृतम् । तादृशो विघ्न-
राजोऽत्र देवतापि समीरिता ॥ दीर्घयुक्तेन वीजेन षडङ्गानि प्रकल्प-
येत् ॥ ॥ अथ ध्यानम् ॥ पाशाङ्कुशौ कल्पलतां विषाणं दधत्स्व-
तुण्डाहितवीजपूरः । रक्तस्त्रिनेत्रस्तरुणेन्दुमौलिर्हारीर्ज्वलो हस्तिमुखो-
ऽवताङ्गः ॥ लक्षं जपेज्जपस्यान्ते जुहुयादयुतं तिलैः ॥ मधुरत्रितयै-
र्द्रव्यैरथवाष्टमिरीरितैः ॥ एकाक्षरोदिते पीठे वक्ष्यमाणविधानतः ।
पूजयेद्ब्रह्मपुष्पाद्यैर्धूपदीपैर्गजाननम् ॥ अङ्गानि पूर्वमभ्यर्च्य विघ्नानष्टौ
यजेत्ततः । विघ्नं विनायकं वीरं शूरं वरदमेव च । इभवक्त्रं चैकरदं
लम्बोदरमनन्तरम् ॥ पत्राग्रेषु ब्राह्म्यादिमातृगणं पश्चाद्लोकपालान्,
तदस्त्राणि च तत्परम् । एवं संपूज्य देवेशं साधयेत्स्वमनोरथान् ।
आज्यान्नैर्जुहुयान्नित्यमन्नवान्वत्सराद्भवेत् ॥ पायसेन कृतो होमः
समग्रां श्रियमावहेत् । आज्यहोमेन वशयेत्प्राणिनः सकलान्सुधीः ॥
नालिकेरफलं पक्वं लोष्ठवर्चसमन्वितम् । जुहुयात्प्रत्यहं मन्त्री वा-
ञ्छितं मण्डलाद्भवेत् ॥ जुहुयादष्टभिर्द्रव्यैर्मधुरत्रयसंयुतैः । वशये-
त्पार्थिवान्सर्वास्तत्पत्नीरपि निश्चयः ॥ दिनादिषु चतुश्चत्वारिंशद्भारं
विघ्नराजस्य मस्तके शुभोदकैस्तर्पयेत् श्रीप्रसिद्धये ॥ पाशाङ्कुशौ कल्प-
लतां स्वदन्तं करैर्वहन्तं कनकाद्रिकान्तम् । सोपानपङ्क्त्या दिननाथवि-
म्बादायान्तमम्भोजगतं विचिन्त्य ॥ प्रागुक्तमन्त्रसंप्रोक्तप्रयोगान्मनु-
नामुना । तेनास्मिन्नथवा प्रोक्तान्कुर्यान्मन्त्री विधानवित् ॥ इति क्षि-
प्रगणपतिविधानम् ॥ ॥ अथ शक्तिगणपतिविधानम् ॥ इदानीं
शक्तिगणपतिं यथावद्वक्ष्ये । ॐ ह्रीं गं ह्रीं वशमानयस्वाहा ॥
ऋष्याद्याः पूर्वोक्ताः । अङ्गकृप्तिः पादैर्भवेत् । एकेनादौ त्रिभिर्द्वाभ्यां
समस्तेनास्त्रमारतम् । अङ्गकृप्तिरियं मता ॥ ॥ ध्यानम् ॥ हस्तैर्वि-
भ्रतमिन्दुखण्डवरदौ पाशाङ्कुशौ पुष्करस्पृष्टस्वप्नमदावराजमनयाश्लिष्टं
ध्वजाप्रस्पृशा ॥ श्यामाङ्गया विधृताब्जया त्रिनयनं चन्द्रार्धचूडं ज-

पारक्तं हस्तिमुखं स्मरामि सततं भोगातिलोलं भजे ॥ लक्षत्रयं जपे-
 न्मन्त्रमिष्टुखण्डैर्दशांशतः । अपूपैराज्ययुक्तैर्वा जुहुयान्मन्त्रसिद्धये ॥
 खगुरुं धनधान्याद्यैः प्रीणयेत्प्रीतमानसः । पूजा पूर्ववदादिष्टा-
 ततः कार्याणि साधयेत् ॥ हुत्वा पूर्वैश्च 'मधुरत्रयाक्तैर्वशयेन्नृपान् ।
 चतुर्थ्यां नालिकेरेण महतीं श्रियमश्नुते ॥ लवणैर्मधुसंयुक्तैर्वशयेद्व-
 निताजनम् ॥ इति शक्तिगणपतिविधानम् ॥ ॥ अथ द्वादशाक्षर-
 गणपतिविधानम् ॥ अथ द्वादशाक्षरगणपतिविधानं वच्मि । ॐ ह्रीं
 गं ह्रीं महागणपतये स्वाहा । पूर्वोक्ता एव ऋष्याद्याः । तदङ्गविधि-
 रुच्यते । पञ्चमिर्मन्त्रवर्णैः समस्तेन च तद्विदुः ॥ ॥ ध्यानम् ॥
 मुक्तागौरं मदगजमुखं चन्द्रचूडं त्रिनेत्रं हस्तैः स्वीयैर्दधतमरविन्दा-
 ङ्कुशौ रत्नकुम्भम् । अङ्कस्थायाः सरसिजरुचेस्तद्भुजालम्बिपाणेर्देव्या
 योनौ विनिहितकरं रत्नमौलिं भजामः ॥ लक्ष्मेकं जपेन्मन्त्रमपूपैस्त-
 दशांशतो जुहुयात् । पूर्वोक्ते पीठे यजेत् । हुत्वेष्टुदण्डैर्मतिमान्नाज्य-
 श्रियमवाप्नुयात् । नारिकेलफलैस्तद्वद्भुजापक्कफलैस्ततः ॥ वशयत्यखि-
 ल्लोकान्पृथुकैः शर्करान्वितैः । वशं नयति राजानं सक्तुभिर्बाह्वणा-
 न्युमैः ॥ घृतहोमेन धनवान्जायते नात्र संशयः ॥ इति द्वादशाक्षर-
 गणपतिविधानम् ॥ ॥ अथ षड्विंशत्यक्षरगणपतिविधानम् ॥ तत्र
 च ॐ ह्रीं विरिविरिगणपतिवरवरद सर्वलोकं मे वशमानयस्वाहा ॥
 अस्य गणकऋषिः । गायत्रीछन्दः । विरिगणपतिर्देवता । मायाद्यैर्म-
 न्त्रपादैरङ्गविधिः । चतुश्चतुः पञ्चपञ्च पुनरपि पञ्चद्वाभ्यां च वि-
 भक्तैः ॥ ॥ अथ ध्यानम् ॥ सिन्दूराभमिभाननं त्रिनयनं हस्तेषु
 पाशाङ्कुशौ विभ्राणं मधुमत्कपालमनिशं सार्धेन्दुमौलिं भजे । पुष्टा-
 स्मिष्टतनुं ध्वजाग्रकरया पद्मोल्लसद्भुक्तया तद्योन्याहितपाणिमात्रवसुम-
 त्पात्रोल्लसत्पुष्करम् ॥ चतुर्लक्षं जपेन्मन्त्रं मध्वाक्तैरष्टद्रव्यैर्हुनेत् । प्रा-
 गुदीरितैरुपचारैः पूजयेत्प्रागुक्तपीठे यथाविधि । मिथुनावृत्तिराद्या
 स्यादामोदयैर्दिगम्बरैः । अनन्तरमङ्गैर्मातृमिस्तदनन्तरम् । ततो लोक-
 पालैस्तदस्त्रैश्च । इति सिद्धमनुर्मन्त्री प्रफुल्लैः कमलैः शुभैः । वशमायान्ति
 मनुजास्तण्डुलैस्तिलमिश्रितैः । हुत्वा श्रियमवाप्नोति । मधुरत्रितयैर्लो-
 गैर्वशं नयति पार्थिवान् । भक्ष्यभोज्यादिकं हुत्वा त्वमीष्टाननुसाधयेत् ॥

इति वरिगणपतिविधानम् ॥ ॥ अथ महागणपतिविधानम् ॥
महागणपतिं वक्ष्ये सर्वकामार्थसिद्धये । प्रणवश्रीशक्तिस्मरभूविघ्नवी-
जानि डेन्तं गणपतिं वदेत् ॥ वरान्ते वरदं पञ्चात्सर्वजनं मे वश-
मानय ठद्वयम् । अष्टाविंशत्यक्षरोऽयं महागणपतेर्मनुः ॥ गणकोऽस्य
ऋषिश्छन्दो गायत्री निचृदन्विता । महागणपतिः प्रोक्तो देवो भुव-
नवन्दितः ॥ षड्वीजस्वस्वीजेन दीर्घभाजाङ्गकल्पना । पूर्वमिक्षुर-
ससिन्धुमध्यगं तं गजाननम् । नवरत्नमयद्वीपं कल्पवृक्षसमाकुलम् ।
तन्मध्ये पारिजातं च सर्वर्तुपरिसेवितम् । तस्याधस्तान्महापीठं त-
न्मध्ये मातृकाम्बुजम् । तत्कर्णिकायां षट्कोणावृतत्रिकोणं तन्मध्ये
देवं स्मरेत् ॥ ॥ ध्यानम् ॥ हस्तीन्द्राननमिन्दुचूडमरुणच्छायं त्रिनेत्रं
रसादाश्लिष्टं प्रियया सपद्मकरया स्वाङ्गस्थया संततम् । बीजापूरगदा-
धनुस्त्रिशिखयुक् चक्राब्जपाशोत्पलज्रीह्वग्रस्वविषाणरत्नकलशान्द्वैतैर्व-
हन्तं भजे ॥ गण्डपालीगलदानपूरलालसमानसान् । द्विरेफान्कर्ण-
तालाभ्यां वारयन्तं मुहुर्मुहुः ॥ कराग्रधृतमाणिक्यकुम्भवक्त्रविनिः-
सृतैः । रत्नवर्षैः प्रीणयन्तं साधकान्मदविह्वलम् ॥ माणिक्यमुकुटो-
पेतं रत्नाभरणभूषितम् । ध्यायन्मन्त्रं जपेन्मन्त्री चतुर्लक्षं समाहितः ॥
चतुःसहस्रसंयुक्तं चत्वारिंशत्सहस्रकम् । दशांशं जुहुयाद्रव्यैरष्टमि-
मोदकादिभिः ॥ तर्पयेद्दिनशो विघ्नं प्रागुक्तेनैव वर्त्मना ॥ पूर्वोक्ते
पूजयेत्पीठे विधिना गणनायकम् । त्रिकोणबाह्ये पूर्वोदितचतुर्दिक्षु स-
मर्चयेत् ॥ अग्रस्थविल्ववृक्षाधःश्रियं श्रीपतिमर्चयेत् । पद्मयुग्मधरा
पद्मा शङ्खचक्रधरो हरिः ॥ दक्षिणे वटवृक्षाधो गौरीं गौरीपतिं य-
जेत् । पाशाङ्कुशधरा गौरी टङ्कशूलधरो हरः ॥ पश्चिमे पिप्पलस्याधो
रतिं रतिपतिं यजेत् ॥ रतिरुत्पलहस्ताढ्या कोदण्डास्त्रधरः स्मरः ॥
सौम्ये प्रियङ्गुवृक्षाधो महीं पोत्रिणमर्चयेत् ॥ शुक्रज्रीह्वग्रहस्ता भूर्गदा-
चक्रधरः पतिः ॥ षट्कोणेषु च संपूज्या आमोदाद्याः प्रियान्विताः ॥
आमोदं सिद्धिसहितमग्रकोणे समर्चयेत् । समृद्ध्या युक्तमभ्यर्च्य
प्रमोदं वह्निकोणके । सुमुखं कान्तिसंयुक्तमीशकोणे समर्चयेत् ॥
दुर्मुखं मदनावत्या यजेद्वरुणकोणके । विघ्नं मदद्रवायुक्लं कोणे नैशा-
चरे यजेत् ॥ वायव्ये विघ्नकर्तारं द्राविण्या सह संयजेत् । पाशा-

कुशाभयाभीष्टधारिणोऽरुणविग्रहाः ॥ गण्डमिक्तिगलदानपूरधौतमु-
खाम्बुजाः । विघ्नास्तत्प्रमदाः सर्वा मदाघूर्णितलोचनाः ॥ एकहस्त-
धृताम्भोजा इतरालिङ्गितप्रियाः । षट्कोणपार्श्वयोः पूज्यौ शङ्खपद्म-
निधी क्रमात् । निजप्रियाभ्यां सहितौ सर्वाभरणभूषितौ । केसरेष्व-
ङ्गपूजा स्याद्वाह्याद्याः पत्रमध्यगाः ॥ बहिलोकेश्वराः पूज्या वज्रा-
दीनि ततः परम् ॥ इत्थं जपादिभिः सिद्धे प्रयोगान्स्वमनीषितान् ।
साधयेदष्टमिर्दव्यैरन्यैर्वा कल्पचोदितैः ॥ पद्महोमेन भूपालांस्तत्प-
त्नीरुत्पलैः शुभैः । होमेन कुमुदैर्विघ्नांस्तथा पिप्पलसंभवैः । समिद्धै-
र्नरपतीनुदुम्बरसमुद्भवैः । प्लाक्षैर्वैश्यान्वशयेत् । वटोद्भवैः शूद्रान् ।
मधुना स्वर्णलाभः । गोदुग्धेन गोलाभः । आज्यहोमेन महतीं श्रियं
लभेत् । दध्ना सर्वसमृद्धिः स्यादन्नैरन्नपतिर्भवेत् । कुसुम्भकुसुमैर्होमो
वस्त्रलाभकरः परः ॥ अधुना तर्पणं वक्ष्ये सर्वकामफलप्रदम् ।
श्रीशक्तिरतिभूलक्ष्मीः स्ववीजाढ्याः प्रियान्विताः ॥ प्रत्येकमादौ
मूलेन चतुर्वारं प्रतर्पयेत् । महामणपतिं विद्वान्भक्त्या संतर्पयेत्ततः ॥
आमोदादीन्स्ववीजाढ्यान्शक्तियुक्तांश्च तर्पयेत् । चतुर्वारं पृथङ्मात्री
शङ्खपद्मनिधी तथा ॥ नामादिवीजसहितौ तर्पयेत्स्वप्रियायुतौ ॥
आवरणान्तराणामपीत्यन्ये । अन्तरा महागणपतिं स्ववीजेन मूलेन
वा चतुर्वारं तर्पयेत् । इति रहस्यम् ॥ सपर्या सम्यगुक्तात्र महागण-
पतेः शुभा । सर्वकामफलप्राप्तिहेतुभूता महीयसी ॥

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीरामभारतीश्रीचरणपूज्यपाद-
शिष्यत्रिविक्रमभट्टारकस्य कृतौ मन्त्ररत्नमञ्जूषायां
द्वितीयः सपर्यापटलः ॥ २ ॥

अथ सोमसूर्याग्निमन्त्रस्तृतीयः पटलः ॥ ३ ॥

अथेदानीं चन्द्रमसो मनुत्राभिधीयते ॥ ॐ सों सोमाय
नमः ॥ इति षडक्षरो मन्त्रः । ऋषिरुक्तो भृगुरश्मन्दः पङ्क्तिः सोमो-
ऽस्य देवता ॥ सांसीमित्यादिप्रकारेण षडङ्गकृतिः ॥ ॥ अथ
ध्यानम् ॥ कर्पूरस्फटिकावदातमनिशं पूर्णेन्दुविम्बाननं मुक्तादाम-
विभूषितेन वपुषा निर्मूलयन्तं तमः । हस्ताभ्यां कुमुदं वरं विदधतं

नीलालकोद्भासितं स्वस्याङ्कस्थमृगोदिताश्रयगुणं सोमं सुधाब्धिं भजे ॥
दशलक्षं जपेन्मन्त्रं पायसेन ससर्पिषा । तावत्सहस्रं जुहुयात्समिद्धे
हव्यवाहने ॥ धर्मादिपीठे सोमान्ते देवं सोमं यजेद्बुधः । अङ्गानि
केसरेषु स्युः पत्रमध्येषु रोहिणी ॥ कृत्तिकारेवतीभरणीरात्रिरार्द्राज्यो-
त्स्नाकलाः शुभाः । सितमाल्याम्बरधरा मुक्ताहारविभूषणाः । पयो-
धरभराक्रान्ता रचिताञ्जलयः शुभाः ॥ बल्लभासक्तमनसो मदविभ्र-
ममन्थराः । समभ्यर्च्य इत्यर्थः । पत्राग्रेषु आदित्यमङ्गलबुधवाक्प-
तिसुक्कमन्दराहुकेतवः पूज्याः । स्वस्ववर्णाम्बरोपेताः स्वाहाद्याक्षरवी-
जकाः । रक्त्तारुणश्वेतपीतनीलधूम्रसितासिताः । लोकपालास्ततः
पूज्या वज्राद्याश्च ततः परम् । एवं सिद्धे मन्त्रे मन्त्री संपदां वसति-
र्भवेत् । हन्मध्ये उक्तरूपिणं देवं स्मरन् त्रिसहस्रं जपेत् । राज्यैश्वर्यं
दरिद्रोऽपि प्राप्नुयाद्वत्सरान्तरे । पूर्वोक्तसंख्यं प्रजपेच्छिवमूर्ध्नि विचि-
न्तयेत् ॥ रोगापमृत्युदुःखानि जित्वा वर्षशतं वसेत् । ब्रह्मचर्ययुतः
शुद्धश्चतुर्लक्षमिमं जपेत् ॥ निधानं भूगतं सद्यः प्राप्नुयाद्यन्नवर्जि-
तम् । जितेन्द्रियो जपेन्मन्त्रं पौर्णमास्यां विशेषतः । भवेत्सौभा-
ग्यनिलयः संपदामपरो निधिः ॥ घोराश्वराज्जिरोरोगानाभिचा-
रानुपद्रवान् । विषाणामपि संघातं नाशयेन्मनुनामुना ॥ पौर्णमास्यां
निराहारो दद्यादर्घ्यं विधूदये । प्राक्प्रत्यगायतं कुर्याद्भूतलै मण्डलत्र-
यम् ॥ निषण्णः पश्चिमे मन्त्री मण्डले विहितासने । मध्यस्थे स्थाप-
येत्पश्चात्पूजाद्रव्याण्यशेषतः ॥ अन्यस्मिन्मण्डले सोममर्चयित्वाम्बु-
जान्विते । राजतं चषकं तत्र स्थापयेत्पुरतः सुधीः ॥ गोदुग्धेन
समापूर्य स्पृष्ट्वा तं प्रजपेन्मनुम् । अष्टोत्तरशतं पश्चाद्विद्यामन्त्रेण
देशिकः ॥ दद्यादर्घ्यं शशाङ्काय सर्वकामार्थसिद्धये ॥ अनेन विधिना
कुर्यात्प्रतिमासमतन्द्रितः । षण्मासाभ्यन्तरे सिद्धिं साधकेन्द्रः
समश्नुते ॥ श्रियमप्यूर्जितान्पुत्रान्सौभाग्यं पुष्कलं यशः । कन्यामि-
ष्टमवाप्नोति कन्यापि वरमाप्नुयात् ॥ बहुना किमिहोक्तेन सर्वं दद्या-
न्निशाकरः । ॐ विद्ये विद्यामालिनि चन्द्रिणि चारुमुखिस्वाहा ॥ इति
विद्यामन्त्रः ॥ इति सोमपूजा यथावदभिहिता ॥ ॥ अथ घृणिमन्त्र-
(स्वर्यमन्त्र)विधानम् ॥ अथ सौरान्प्रवक्ष्यामि सर्वरोगनिवारकान् ।

सर्वकामार्थदानपुण्यान्प्रयोगसहिताञ्शुभान् ॥ तारं घृणिर्भृगुः पञ्चा-
 द्दामकर्णविभूषितः । वह्नयासनो मरुच्छेषः सनेत्रोऽत्रित्त्वपश्चिमः ।
 इत्यसावष्टाक्षरो मनुः । ॐ घृणिः सूर्य आदित्यो देवः भार्गवऋषि-
 रल्लन्दो गायत्रं देवता मनोः । आदित्यो मुनिभिः प्रोक्तो दृष्टादृष्टफ-
 लप्रदः । अङ्गमन्त्राः प्रदर्शयन्ते सत्याय हृदयं पुनः । ब्रह्मणे तु शिरः
 ख्यातं विष्णवे च शिखा मता ॥ रुद्राय वर्म निर्दिष्टमग्नये नेत्रमीरि-
 तम् । शर्वायास्त्रमुदाहृतम् । तेजोज्वालामणिं हुंफद् द्विठान्ताः पृथ-
 गीरिताः । ततः पञ्चमूर्तीर्न्यसेत् । आदित्यं विन्यसेन्मूर्ध्नि रविं सु-
 खगतं न्यसेत् । हृदये भानुनामानं भास्करं गुह्यदेशतः ॥ सूर्यं चर-
 णयोर्न्यसेद्भस्त्रैः सद्यादिपञ्चभिः । प्रधानमूर्तिप्रतिमाः सर्वाभरणभू-
 षिताः । मूर्धास्यकण्ठहृदयकुक्षिनाभिध्वजाङ्घ्रिषु । मन्त्रवर्णान्यसेदष्टौ
 प्रत्येकं प्रणवादिकान् । एवं न्यस्तशरीरोऽसौ चिन्तयेत्तेजसानि-
 धिम् ॥ ॥ ध्यानम् ॥ रक्ताब्जयुग्माभयदानहस्तं केयूरहाराङ्गद-
 कुण्डलाढ्यम् । माणिक्यमौलिं दिननाथमीडे बन्धूककान्तिं विलस-
 त्रिनेत्रम् ॥ वसुलक्षं जपेन्मन्त्रं समिद्धिः क्षीरशाखिनाम् । तत्सहस्रं
 प्रजुहुयात्क्षीराक्तामिर्जितेन्द्रियः ॥ पीठस्य कृप्तेः प्राक् चतुर्दिक्षु मध्ये
 च पूजयेत् । प्रभूतं विमलं सारं समाराध्यमनन्तरम् । पद्मासनं
 सुखं पञ्चाद्विम्बार्चान्तं प्रकल्पयेत् । दीप्ता सूक्ष्मा जया भद्रा
 विभूतिर्विमला मता । अमोघा विद्युता चैव मध्ये सर्वतोमुखी पीठ-
 शक्तयः । दीप्तदीपशिखाकारां ह्रस्वत्रितयस्त्रीबरहितदीर्घस्वरव्यञ्जन-
 रेफबीजकाः पूज्याः । ब्रह्मविष्णुशिवात्मकाय सौराय योगपीठास-
 नाय नम इत्यनेनासनं दत्वा तन्मध्ये देवमावाह्य यजेत् । अङ्गानि
 केसरेषु स्याद्विक्पत्रेष्वर्कमूर्तयः । आदित्याद्याः शक्तयश्च संप्रोक्ताः
 क्रोणपत्रगाः ॥ स्वस्वनामाद्याक्षराढ्यानि बीजानि । उषाप्रज्ञाप्रभासं-
 ध्येति शक्तयः । पत्रमूलेषु ब्राह्मयाद्याः पुरतोऽरुणमर्चयेत् । चन्द्रा-
 दीन्पूजयेत्पञ्चाद्रहानष्टौ ततो बहिः । इन्द्रादयस्तदस्त्राणि यथापूर्वं
 समर्चयेत् ॥ एवं संपूज्य विधिवद्भास्करं भक्तवत्सलम् । दद्यादर्घ्यं
 प्रतिदिनं वारे वा तस्य चोदिते ॥ प्रभाते मण्डलं कृत्वा पूर्ववत्पी-
 ठमर्चयेत् । पात्रं ताम्रमयं प्रस्थतोयग्राहि मनोहरम् । निधाय तत्र

मनुना पूरयेत्तच्छुभोदकैः । कुङ्कुमं रोचनाराजिरक्तचन्दनवैणवान् ।
 करवीरजपाशालिकुशश्यामाकतण्डुलान् । निक्षिप्य सलिले तस्मि-
 न्नैक्यं संभाव्य भानुना । साङ्गमभ्यर्चयेत्तस्मिन्भास्करं प्रोक्तलक्षणम् ।
 गन्धपुष्पादिनैवेद्यैर्यथाविधि विधानवित् । तद्विधाय जपेन्मन्त्रं सम्य-
 गष्टोत्तरं शतम् । पुनः संपूज्य गन्धाद्यैर्जानुभ्यामवनिं गतः । आम-
 स्तकं समुद्धृत्य व्योम्नि सावरणे रवौ । दृष्टिं निधाय स्वैक्येन मूलमन्त्रं
 धिया जपन् । दद्यादर्घ्यं दिनेशाय प्रसन्नेनान्तरात्मना । दत्त्वा पुष्पा-
 ञ्जलिं भूयो जपेदष्टोत्तरं शतम् । यावदर्घ्यामृतं भानुः समादत्ते निजैः
 करैः । तेन तृप्तो दिनपतिर्दद्यादस्मै मनोरथान् । अर्घ्यदानमिदं
 पुण्यमायुरारोग्यवर्धनम् । सर्वकामप्रदं नृणां विद्याविभवभाग्यदम् ॥
 इति घृणिमन्त्रविधानम् ॥ ॥ अथ चतुरक्षरसूर्यमन्त्रविधानम् ॥
 प्रणवो भुवनाधीशा हंस इत्यादिको मनुः विसर्गान्तस्तथा प्रोक्तः
 कामधुक् चतुरक्षरः ॥ ॐ ह्रीं हंसः । अस्याजऋषिः । गायत्रीछन्दः ।
 सूर्यरूपिणी भुवनाधीशा देवता । तदङ्गविधिरुच्यते । दीर्घभाजा
 भुवनेश्वरीबीजेन तदङ्गपरिकल्पना ॥ ॥ ध्यानम् ॥ भास्वद्रत्नौघ-
 मौलिं स्फुरदमृतरुचो रञ्जयच्चारुरेखां सद्यःसंतप्तकार्तस्वरकमलजपा-
 भासुराभिः प्रभाभिः । विश्वाकाशावकाशं ज्वलदतिरुचिरं धर्तुं पाशा-
 ङ्कुशेष्टाभीतीनां भङ्गितुङ्गस्तनमवतु जगन्मातुरार्कं वपुर्नः ॥ चतुर्लक्षं
 जपेन्मन्त्रं दशांशं कमलैर्हुनेत् । पूर्वोक्ते पूजयेत्पीठे प्रागुक्तेनैव वर्त्मना ।
 अर्घ्यदानं तथैवास्य दद्यात्सर्वसमृद्धये । पुत्रपौत्रप्रदं नृणां भजतां
 कल्पभूरुहम् ॥ इति चतुरक्षरसूर्यमन्त्रविधानम् ॥ ॥ अथ त्र्यक्षर-
 सूर्यमन्त्रविधानम् ॥ अथ प्रयोजनतिलकः ॥ आकाशमग्निदीर्घेन्दु-
 संयुतो भुवनेश्वरी । सर्गान्वितो भृगुर्भानोरुच्यक्षरो मनुरीरितः ॥
 ह्रांहींसः ॥ आधारादिपरान्तं कण्ठादाधारकावधि । मूर्धादिकण्ठ-
 पर्यन्तं क्रमाद्वीजत्रयं न्यसेत् ॥ दीर्घस्वरप्रयुक्तेन मध्येनाङ्गक्रिया
 मता ॥ ॥ ध्यानम् ॥ रक्ताम्बुजासनमशेषगुणैकसिन्धुं भानुं स-
 मस्तजगतामधिपं भजामि । पद्मद्वयाभयरदान्दधत् करान्जैर्माणिक्य-
 मौलिमरुणाङ्गरुचिं त्रिनेत्रम् ॥ भानुलक्षं जपेन्मन्त्रं दशांशं जुहुया-
 त्तिलैः । मधुरत्रयसंयुक्तैः सुशुद्धैर्विजितेन्द्रियः ॥ पूर्वोक्ते पूजये-

त्पीठे विधानेनामुना रविम् । प्रथमावृत्तिरङ्गैः स्यात्परा चन्द्रादिभि-
 र्ग्रहैः ॥ तृतीया लोकपालैः स्याच्चतुर्थी स्यात्तदायुधैः । इति संपूज्य
 निर्माल्यं तेजश्चण्डाय दीयते । अर्घ्यं प्रागीरितं दद्याद्भानवे संयते-
 न्द्रियः । सोऽपि रत्नं धनं धान्यं पुत्रपौत्रान्यशः पशून् । वस्त्राणि
 भूषणादीनि दद्यादस्मै न संशयः ॥ इति त्र्यक्षरसूर्यमन्त्रविधानम् ॥
 ॥ अथ मार्तण्डभैरवविधानम् ॥ आकाशमग्निपवनसलिलोर्वीश-
 मिन्दुमत् । इति भवति मार्तण्डभैरवं नाम वीजं ह्वयूं ॥ एतद्वीजं
 बिम्बपुटितं सर्वकामफलप्रदम् । टिं इति बिम्बवीजम् । पञ्चह्रस्वाढ्य-
 बीजेन पञ्चमूताः प्रविन्यसेत् । अङ्गुष्ठादिकनिष्ठान्तमङ्गुलीषु क्रमा-
 दिमाः ॥ सूर्यश्च भास्करो भानुस्ततो रविदिवाकरौ । शिरोवदनहृद्गु-
 ह्यपाददेशेषु ताः पुनः ॥ मार्तण्डबीजेन नेत्रान्ताङ्गानि च प्रकल्प-
 येत् । व्यापकं बीजेन मूलेन कुर्वीत तदनन्तरम् ॥ ॥ ध्यानम् ॥
 हेमाम्भोजप्रवालप्रतिमनिजरुचिं चारुखट्वाङ्गपद्मं चक्रं शक्तिं च पाशं
 सृणिमतिरुचिरामक्षमालां कपालम् । हस्ताम्भोजैर्दधानं त्रिनयनविल-
 सद्देवक्राभिरामं मार्तण्डं वल्लभार्थं मणिमयमुकुटं हारदीप्तं भजामः ॥
 लक्षत्रयं जपेन्मन्त्री वीजं बिम्बपुटीकृतम् । दशांशं कमलैः फुलैर्जुहु-
 यान्मधुनोक्षितैः ॥ पीठे दीप्तादिभिर्युक्ते कर्णिकायामुषादिकाः । पूर्वा-
 दिदिक्षु संपूज्य मूर्तिं मूलेन कल्पयेत् ॥ आवाह्य पूजयेद्देवं वक्ष्यमा-
 णविधानतः । सूर्यादींश्चतुरो दिक्षु विदिक्ष्वन्यान्समर्चयेत् ॥ अङ्गपूजा
 यथापूर्वं नेत्रमीशानदिग्दले । ग्रहानष्टौ ततो बाह्ये लोकपालानतः
 परम् ॥ अर्धवान्प्रजपेन्मन्त्री सदा मार्तण्डभैरवम् । इति सिद्धमनु-
 र्मन्त्री साधयेदिष्टमात्मनः ॥ शाल्याज्यतिलविल्वानां लक्षहोमाद्भवे-
 न्निधिः । राजवृक्षसमुद्भूतैः पुष्पैर्होमोऽरिमारकः ॥ जपाकुसुमहोमेन
 वशयेदचिरान्नृपान् । मातुलङ्गफलैर्हुत्वा धनमिष्टं लभेत सः । इमं
 मन्त्रं जपेन्मर्त्यः कान्तिं पुत्रान्वलं द्युतिम् । वाक्सिद्धिममितां लक्ष्मीं
 सौभाग्यमपि साधयेत् ॥ इति मार्तण्डभैरवमनुविधानम् ॥ ॥ अथ
 त्र्यक्षराजपामनुविधानम् ॥ त्रियदधेन्दुलसितं तदादिः सर्गसंयुतः ।
 अजपाख्यो मनुः प्रोक्तो त्र्यक्षरः सुरपादपः ॥ हंसः ॥ ऋषिर्ब्रह्मा
 स्मृतो दैवी गायत्रीछन्द ईरितम् । देवता जगतामादिः प्रोक्तो हि गिरि-

जापतिः ॥ हसा तु दीर्घयुक्तेनकुर्यादङ्गक्रियां मनोः ॥ ध्यानम् ॥
 उद्यद्गानुस्फुरिततडिदाकारमर्धाम्बिकेशशपाभीती वरद परशूसद-
 ग्रानं कराब्जैः । दिव्याकल्पैर्नवमणिमयैः शोभितं विश्वमूलं सौभ्या-
 प्रेयं वपुरवतु वश्चन्द्रचूडं त्रिनेत्रम् ॥ भानुलक्षं जपेन्मन्त्री पायसेन
 ससर्पिषा । तद्दशांशं च जुहुयात्ततः सिद्धो भवेन्मनुः ॥ दीप्तादिपू-
 जिते पीठे प्राङ्मार्गेण यजेच्छिवम् । मूर्तिमूलेन संकल्प्य यजेदङ्गा-
 दिभिः सह ॥ ऋतुवसू नरवरौ दिग्दलेषु विदिक्ष्वथ । अर्चयेद्व्रतजां
 गोजामब्जजामद्रिजां पुनः ॥ लोकेश्वरास्तदस्त्राणि प्रयजेद्देवमन्त्रहम् ।
 अर्घ्यं च विधिवद्द्यात्प्राक्प्रोक्तेनैव वर्त्मना ॥ मन्त्राढ्यमातृकापद्मे
 पूर्णकुम्भं निधाय तम् । पिधाय वामहस्तेन न्यस्तमन्त्रेण संयुतम् ॥
 अष्टोत्तरशतं मन्त्रं जपेत्तोयं सुधामयम् । स्मृत्वा तेनाऽभिषिञ्चेद्यं
 स भवेद्विगतामयः ॥ आयुरारोग्यविभवानमिताँलभते नरः । अनेनैव
 विधानेन विषातौ निर्विषो भवेत् ॥ इन्दुभ्यां विगलत्सुधापरिचितं
 मन्त्रान्त्यवीजं ततः प्रक्ष्योतत्परमामृताद्रंशशिना संसिक्तमाद्यं स्मरन् ॥
 मन्त्री मन्त्रमिमं जपेद्विषगदोन्मादापमृत्युं जरां जित्वा वर्षशतं विशि-
 ष्टविभवो जीवेत्सुखं बन्धुभिः ॥ इति सौरा मन्त्राः सम्यङ्कुरुपिताः ॥
 ॥ अथाग्निमन्त्रविधानम् ॥ व्याहृतित्रयमग्निः स्याज्जातवेद इहावह ।
 सर्वकर्माणि संभाष्य साधयाग्निप्रियां ततः ॥ तारा योऽयं मनुः
 प्रोक्तः पञ्चविंशतिवर्णवान् ॥ ॐ भूर्भुवःस्वः अग्नये जातवेद इहा-
 वह सर्वकर्माणि साधय स्वाहा । ऋषिर्भृगुर्भवेच्छन्दो गायत्रं देव-
 ताऽनलः । विभक्तैः पञ्चभिः षड्भिश्चतुर्भिः पञ्चभिर्होमैः ॥
 द्वाभ्यामङ्गक्रिया प्रोक्ता वर्णैर्मूलमनोः क्रमात् ॥ ॥ ध्यानम् ॥ अंसा-
 सक्तसुवर्णमाल्यमरुणस्रक्चन्दनालंकृतं ज्वालापुञ्जजटाकलापविलस-
 न्मौलिं सुशुक्लांशुकम् । शक्तिस्वस्तिकदर्भमुष्टिकजपस्रक्स्रक्सुवाभीर्व-
 रान्दोर्भिर्विभ्रतमञ्चितत्रिनयनं रक्ताभमग्निं भजे ॥ गुरोर्लेब्धमनुर्मन्त्री
 चतुर्दश्यामुपोषितः । जपेद्भानुसहस्राणि शुद्धाचारो जितेन्द्रियः ॥
 क्रमाद्वटसमिद्धीहितिलराजीहविर्धृतैः । सर्वानष्टोत्तरशतं जुहुयादिनशः
 सुधीः । दिनादि दश निर्वर्त्य दत्त्वा पूर्णाहुतिं ततः ॥ एकादश्यां
 द्विजोत्तमान्(?) । संपूज्य तर्पयेद्विस्तैर्यथाशक्त्या विपश्चितः । गुर-

वे अरुणां गांमपयस्विनीं वासांसि धनधान्यानि दद्यात् । स्वमण्डलान्त
 प्रयजेत्पीठसनवशक्तिकम् । पीता श्वेदारुणा कृष्णा धूम्रा तीव्रा स्फुलि-
 ङ्गेनी । रुचिरा ज्वालिनी प्रोक्ता कृशानोर्नव शक्तयः ॥ स्वबीजेना-
 सनं दत्वा मूर्तिमूलेन कल्पयेत् । तत्र संपूजयेद्वहिं विधिना प्रोक्तल-
 क्षणम् ॥ अङ्गपूजां पुरा कृत्वा मूर्तीरष्टौ दलेष्विमाः । जातवेदाः
 सप्तजिह्वो हव्यवाहनसंज्ञकः । अश्वोदरवैश्वानरकौमारतेजाख्या विश्व-
 मुखदेवमुखौ ततः ॥ अर्चयेच्छक्तिस्वस्तिकहस्ताः सर्वे लोकपालाः
 ततस्तदस्त्राणि । इति संपूजयेन्नित्यं जपेत्साग्रं सहस्रकम् ॥ जायते
 वत्सरादवर्गधनधान्यसमृद्धिमान् ॥ साज्यमन्नं प्रजुहुयाद्वत्सराहभते
 श्रियम् । कुसुमैर्ब्रह्मवृक्षस्य द्रुधिक्षौद्रधृतपुतैः । करवीरप्रसूनैर्वा मण्ड-
 लाख्यात्समृद्धिमान् ॥ षण्मासं कपिलाज्येन जुहुयाद्वत्सरान्तरे । तस्य
 संजायते लक्ष्मीः कीर्तिश्चैलोक्यवन्दिता ॥ शालिभिर्जुहुयान्नित्यं वि-
 धिनाष्टोत्तरं शतम् । व्रीहिभिर्महिषीभृत्यैर्भवनं तस्य पूर्यते ॥ तिलहो-
 मेन महतीं लक्ष्मीमाप्नोति ज्ञानवः ॥ पालाशवित्त्वखदिरशमीदुग्धम-
 हीरुहान् । विकङ्कतारग्वधयोः समिद्धिः करवीरजैः ॥ प्रसूनैः कुमुदैः
 पद्मैः कहारैररुणोत्पलैः ॥ जातीप्रसूनैर्दूर्वाभिर्नित्यमष्टोत्तरं शतम् ।
 एकेन जुहुयान्मन्त्री प्रतिपत्स्वथवा सुधीः । साधयेदखिलाङ्कामान्य-
 ण्मासान्नात्र संशयः ॥ ॥ उत्तिष्ठ पुरुष हरिपिङ्गललोहिताक्षपदं
 वदेत् देहि मे ददाप्रय ठद्वयम् । चतुर्विंशत्यक्षरात्मा समृद्धिमनुरी-
 रितः ॥ ऋष्यादयः पुरा प्रोक्ताः षड्भूतकरणैस्त्रिभिः । चतुर्भिर्युगले-
 नार्णैर्मूलमन्त्रसमुद्भवैः ॥ विदधीत षडङ्गानि जातियुक्तानि मन्त्रवित् ॥
 ध्यानम् ॥ स्वर्णाश्वत्थविनिर्गतं हुतवहं सिन्दूरपुञ्जप्रभं ज्वालाभि-
 निचिताङ्गरोमनिचयं कान्त्या जगन्मोहनम् । अश्वाकारमनर्घ्यरत्नवि-
 लसद्भूषणमत्कन्धरं रत्नैरिन्द्रियनिर्गतैर्वसुमतीमाच्छादयन्तं स्मरे ॥
 लक्षं मनुं जपेदेनं पयोऽन्तेन ससर्पिषा । दशांशं जुहुयाद्वह्नीं तुरंगा-
 मिमनुस्मरन् ॥ पीठे प्रागीरितेऽभ्यर्चयेद्व्यवाहनम् ॥ प्रातःस्नानरतो मन्त्री सहस्रं योज-
 येन्मनुम् । जित्वा रोगान्मुखं जीवेच्छ्रिया वर्षशतं नरः ॥ हृत्प्रमाणे
 जले स्थित्वा भानुमालोक्य संयतः । चतुःसहस्रं प्रजपेन्नित्यं संव-

त्सरावधि ॥ अपमृत्युभयं रोगकृत्यादारिद्र्यसंभवान् । केशान्निर्जित्य
तेजस्वी जीवेद्वर्षशतं सुखम् ॥ कृत्तिकायां प्रतिपदि शालिहोमो
धनप्रदः । दध्ना होमे समृद्धिर्वा प्रतिपत्सु भवेद्धनम् ॥ इष्टावा-
प्तिर्भवेदाज्यैः पद्मैर्ग्राममवाप्नुयात् । तैलैर्ज्योतिष्मतीभूतै रिपुराज्यं
जयेन्नृपः ॥ अश्वत्थसमिधो मेषीघृताक्ता जुहुयान्नरः । कन्यामिष्टाम-
वाप्नोति सापीष्टं तत्प्राप्नुयाद्वरम् । शुद्धाज्येन कृतो होमो ज्वरनाशकरः
स्मृतः ॥ सप्ताहं जुहुयान्मन्त्री बन्धूककुसुमैः शुभैः । साग्रं सहस्र-
मचिरान्महतीं श्रियमश्नुते ॥ मासं क्षीरेण गन्धेन क्षीराहारो जिते-
न्द्रियः । सहस्रं जुहुयान्मन्त्री संपदामधिपो भवेत् ॥ आज्याक्तदूर्वा-
होमेन जीवेद्वर्षशतं नरः ॥ अष्टोत्तरशतं नित्यं हविषा मृगमुद्रया ।
जुह्वतो जायते लक्ष्मीर्धनधान्यसमाकुला ॥ प्रतिमासं प्रतिपदि
जुहुयादयुतं घृतैः । श्रीर्भवेन्महती तस्य षण्मासादनपायिनी ॥ अरु-
णैरुत्पलैः पुष्टैर्मधुरत्रयसंयुतैः । जुहुयाद्वत्सरार्थं यः स भवेदिन्दि-
रापतिः ॥ अरुणाब्जैस्त्रिमध्वकैर्जुहुयादन्वहं सुधीः । सहस्रं वत्स-
रार्धेन भवेद्भूमिपुरंदरः ॥ वत्सरं जुह्वतः स्वा स्याल्लक्ष्मीरिन्द्रेण
वाञ्छिता । जुहुयादमृताखण्डैः पयोक्तैः सप्तवासरम् । त्रिसहस्रं
प्रतिदिनं मन्त्रविद्विजितेन्द्रियः ॥ कृत्याद्रोहज्वरोन्मादरोगाञ्जित्वा
निरामयम् । सौभाग्यमपि संप्राप्य तेजसा भास्करोपमः ॥ आदाय
तण्डुलप्रस्थं निर्मलं साधु शोधितम् । गोदुग्धेन हविः कृत्वा कवलं
तेन कल्पयेत् ॥ आज्याक्तं तत्समादाय पूजिते हन्यवाहने । गन्धपु-
ष्पादिभिः सम्यग्जपित्वाष्टोत्तरं शतम् ॥ जुहुयात्प्रतिपद्यग्निं ध्यात्वा
तुरगविग्रहम् । जायते वत्सरादर्वाग्लक्ष्मीस्त्रैलोक्यमोहिनी ॥ मन्त्रे-
णानेन संजप्तां वचां खादेद्दिनागमे । भारती निवसेत्तस्य सुखा-
म्भोजे सुनिश्चला ॥ अष्टोत्तरशतं जप्तं जलं प्रातः पिबेन्नरः । जठ-
राग्निर्ज्वलेत्तस्य घृतेनेव हुताशनः ॥ सोमसूर्याग्निमन्त्राश्च समासेन
निरूपिताः । तृतीये पटले सम्यग्देशिकेन मयाधुना ॥

इति परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीरामभारतिश्रीचरणपूज्यपाद-
शिष्यश्रीत्रिविक्रमज्ञभट्टारककृतौ मन्त्ररत्नमञ्जूषायां

तृतीयः पटलः ॥ ३ ॥

अथ शैवमन्त्रविवरणश्चतुर्थः पटलः ॥ ४ ॥

अथ प्रासादमनुविधानम् ॥ अथ शैवान्प्रवक्ष्यामि मन्त्रान्स-
र्वार्थसाधकान् । ऋष्यादिसहितान्भूयः साङ्गान्सावरणान्स्फुटम् ॥
सान्तः सद्यान्तसंयुक्तो बिन्दुभूषितमस्तकः । प्रासादाख्यो मनुः
प्रोक्तो भजतां कल्पभूरुहः ॥ ॐ हौं ॥ अस्य वामदेव ऋषिः । पङ्क्ति-
श्लन्दः । सदाशिवो देवता । दीर्घभाजा मूलबीजेन षडङ्गविधिः ॥
ईशानादिपञ्चमूर्तीरङ्गुष्ठादिषु न्यसेत् । यथा । ॐ हौं ईशानाय-
नमः । हूं तत्पुरुषाय० । हूं अघोराय० । ह्रीं वामदेवाय० । हां सद्यो-
जाताय० । प्रणवादिनमोन्ताः । तत्तदङ्गुलिमिस्तत्तद्बीजादिकं न्यसे-
द्भूषः क्षिरोवदनहृदुह्यपाददेशेषु क्रमात्ता एव मूर्तीः । पुनरुर्ध्वप्रा-
ग्दक्षिणोदीच्यपश्चिमेषु मुखेषु ताः । इति विन्यस्य चिन्तयेद्देवम् ॥
अथ ध्यानम् ॥ मुक्तापीतपयोदमौक्तिकजपावर्णैर्मुखैः पञ्चमिह्र-
क्षैरश्विनीशमिन्दुमुकुटं पूर्णेन्दुकोटिप्रभम् । शूलं टङ्ककृपाणवज्र-
दहनं नागेन्द्रघण्टाङ्कुशान्पाशं भीतिहरं दधानममिताकलोज्ज्वलं
चिन्तयेत् ॥ एवं ध्यात्वा जपेन्मन्त्रं पञ्चलक्षं मधुपुतैः । प्रसूनैः कर-
वीरोत्थैर्बुध्यात्तदशंशकम् ॥ ततो वामादिशक्तियुते पीठे देवमावाह्य
पूजयेत् । वामाज्येष्ठारौद्रीकालीकलविकरणीबलविकिरणीबलप्रमथ-
नीसर्वभूतदमनीमनोन्मनीतिसंप्रोक्ताः पीठशक्तयः । तत्पीठं पीठम-
न्त्रेण यजेत् । नमो भगवते सकलगुणशक्तियुक्तायानन्ताय योगपी-
ठत्मने नमः । तारादिको मनुः । तस्मिन्पीठे देवमावाह्याभ्यर्च्य
प्रथमं कर्णिकायामैशान्यामीशं स्फटिकसंनिभं यजेत् । पूर्वादिचतु-
र्विंशु तत्पुरुषादिकाः पीताञ्जनरक्तध्वेताः प्रधानसदृशाः पूर्वदक्षि-
णोत्तरपश्चिमेषु यजेन्मूर्तीः । कोणेषु निवृत्तिप्रतिष्ठाविद्याशान्त्याद्याश्च-
तस्रो यजेच्छक्तीर्विद्युदाभाः । केसरेषु अङ्गानि पत्रेषु विद्येश्वरान्
अनन्तं सूक्ष्मं शिवोत्तमं एकनेत्रं एकरुद्रं त्रिमूर्तिं श्रीकण्ठं शिख-
ण्डिनं । रक्तपीतासितारक्तकृष्णारक्ताञ्जनसितान् शूलवज्रास्त्रिपाह-
स्तानुत्तरादि यजेत् । उमां चण्डेश्वरं नन्दिनं महाकालं गणेशं वृषभं
भृङ्गिरिटिं स्कन्दं । सुवर्णतोयारुणश्याममुक्तेन्दुसितपाटलाभान्
पत्राग्रेषु । बाह्ये इन्द्रादयः पूज्या अस्त्रसहिताः ॥ इति संपूज्य

देवेशं भक्त्या परमया युतः । प्रीणयेद्गन्धनुजाद्यैर्धूपदीपादिभिस्तथा ।
 पुत्रमित्रादिसहितां श्रियं प्राप्य प्रमोदते ॥ इति प्रासादमनुविधा-
 नम् ॥ ॥ अर्धनारीश्वरमनुविधानम् ॥ अग्निसंघर्षतकादिलभ्य-
 निहोपिच बिन्दुमान् ॥ क्षत्र्यौ ॥ चिन्तासगिदिति व्याख्यो भजतां
 सुरपादपः ॥ अस्य काश्यपऋषिः । अनुष्टुप्छन्दः । अर्धनारीश्वरो
 देवता । रेफादिव्यञ्जनैः षड्भिः षडङ्गानि ॥ ॥ ध्यानम् ॥ नील-
 प्रवालरुचिरं विलसन्निनेत्रं पाञ्चरत्नोत्पलकपालकशूलहस्तम् । अर्धा-
 न्विकेशमचिशं प्रविभक्तभूषं चालेन्दुवदपुण्ड्रं प्रणमामि रूपम् ॥
 लक्ष्मेकं जपेन्मणं न्यासध्यानपुरःसरम् । अमुतं मधुरास्तिर्केतुर्दुया-
 स्तिलतन्तुलैः ॥ प्राप्तीरिते यजेत्सीते ह्यग्निः प्राप्तीरितैस्ततः । वृषाद्यै-
 र्मातृभिः पञ्चाङ्गोक्तपालैस्तदायुधैः ॥ एवमभ्यर्चिते देवे सर्वमङ्गल-
 कर्षके ॥ तेषां कान्तियसोलक्ष्मीवाचां भवति वल्लभः ॥ स्वराष्ट्रतस्मिन्
 वीजं विगलत्सुसुधाघृतम् । चन्द्रविम्बयुतं मूर्ध्नि ध्यातं क्ष्वेदगवा-
 पहम् ॥ प्रतिलोमस्वरावीतं वीजं बह्निगृहे विन्यम् । रेफादिव्यञ्जनो-
 ह्लासिषट्कोणमिष्टृतं वहिः ॥ भूतार्तस्याभृतं मूर्ध्नि भूतनाशु विनाश-
 येत् । वीजचन्द्रमातं वीतं..... । स्वरैर्गलत्सुधाघृतं मेत्रे ध्यातं द्दजं
 हरेत् ॥ एवमेव स्मृतं वीजं कुक्षिशूलादिरोगनुत् । कुङ्कुमाभमिष्टं
 वीजं त्रिकोणाकृति भास्वरम् । सरेङ्गतं यस्य मूर्ध्नि स वश्यो जाय-
 तेऽचिरात् । किंबहुना । यद्यदिच्छति यो मन्त्री तत्तद्भूयान्न संक्षयः ॥
 क्षकारोमाग्निपवनवामकर्णार्धचन्द्रवान् । उक्तं तुम्बरवीजं तत्सर्व-
 कामफलप्रदम् ॥ क्षत्र्यं ॥ पूर्वोक्ता एव मन्वाद्याः ॥ षड्वीर्धभाज
 गीजेनाङ्गानि ॥ अथवा बिन्दुसहितैर्मन्त्रावयवाक्षरैः समस्तेज
 चाङ्गानि । चतस्रो देव्यो जयाविजयाऽजिताऽपराजिताः । आसां
 गीजानि क्षत्र्यं ल्यूं स्त्र्यं त्र्यं । एतत्पूर्वमर्चयेत्पूजयेद्वाग्न्यसेद्वा ।
 एवं देवीं च कनिष्ठाद्यङ्गुलीषु यथाक्रमं न्यसेत् । पादान्मूर्धावधि
 न्यसेन्मुष्टिनावयवेषु तत् । तलाभ्यां व्यापकं कुर्यान्मूर्धादि चरणा-
 वधि ॥ षडङ्गानि ततो न्यस्येत्क्रमेण हृदयादिषु । देवं देवीं यथा-
 पूर्व मूर्धास्यहृदयनाभिगुह्येषु यथाक्रमं विन्यस्य देवं विचिन्तयेत् ॥

ध्यानम् ॥ रक्ताभमिन्दुशकलाभरणं त्रिनेत्रं खट्वाङ्गपाशसृणि-
 शुभ्रकपालहस्ताम् । वेदाननं चिपिटनासमनर्घ्यभूषं रक्ताङ्गराग-
 कुसुमांशुकमीशमीडे ॥ लक्ष्मानं जपेन्मन्त्रं जुहुयात्सर्पिषाऽयुतम् ।
 वक्ष्यमाणे यजेत्पीठे देवमावरणैः सह ॥ नपुंसकस्वरैर्विद्वाननु-
 लोमविलोमगैः ॥ धर्मादिकानधर्माश्च पदा गात्राणि विन्यसेत् ।
 इकारेण न्यसेत्पश्चात्तत्त्वरूपान्गुणानथ । ईकारेण उकारेण माया-
 विद्यामये क्रमात् ॥ अध ऊर्ध्वच्छदे न्यस्येदूकारेण ततोऽम्बुजम् ।
 संध्याक्षरैर्यजेन्मन्त्री शक्तीर्वामादिकाः क्रमात् ॥ वामां ज्येष्ठां तथा
 रौद्रीमिच्छां ज्वालास्वरूपिणीम् । एवं प्रकल्पिते पीठे देवमा-
 बाह्य पूजयेत् ॥ अङ्गावृतेर्बहिर्देवीर्दिक्पत्रेषु समर्चयेत् । यथाव-
 त्स्वस्वीजेन सर्वा रक्तानुलेपनाः । अरुणांशुकपुष्पाढ्यास्ताम्बूला-
 पूरिताननाः ॥ वल्लकीवादनपरा मदमन्मथपीडिताः । ईशादिकोणे-
 ष्वभ्यर्चेद्दूतीर्बीजादिकाः क्रमात् ॥ दुर्भगां सुभगां कान्तां करालां
 मोहिनीमिमाः । बद्धाञ्जलिपुटाः किञ्चिदानम्रवदनाम्बुजाः ॥ देवीस-
 दृशभूषाढ्यादूतीर्मन्त्रान्विदुः क्रमात् । चतुरः शादिकान्वर्णानन्त-
 स्थान्बिन्दुसंयुतान् । बाह्ये सर्वांल्लोकपालतदस्त्रादीन्यजेत्क्रमात् ॥
 एवं यो भजते भक्त्या देवमुक्तेन वर्त्मना । न तस्य दुर्लभं किञ्चि-
 त्त्रिषु लोकेषु विद्यते ॥ वायुवह्निपुरान्तःस्थं बीजं स्मृत्वा जपे-
 त्सुधीः । ज्वरभूतमहारोगा नश्यन्त्येतेन तत्क्षणात् ॥ स वश्यो
 जायते शीघ्रं मन्त्रस्यास्य प्रभावतः ॥ हृद्रोगे कामलारोगे
 विषमे श्वासकासयोः । एतज्जप्तं जलं प्रातः पिबेत्तद्भोगशान्तये ॥
 लोहितोऽग्न्यासनः सद्यो बिन्दुमान्प्रथमं विदुः । द्वितीयं वह्निवी-
 जस्यं दीर्घां शान्तीन्दुभूषिता । तृतीयं लाङ्गली सर्गां मन्त्रो बीज-
 त्रयान्वितः ॥ ओं त्रीं ठः ॥ अस्य नीलकण्ठमन्त्रस्य ब्रह्मा ऋषिः ।
 गायत्रीछन्दः । नीलकण्ठो देवता । विषहरणार्थे विनियोगः ।
 हरहरस्वाहा हृदयाय । कपर्दिनैस्वाहा शिरसे । नीलकण्ठायस्वाहा
 शिखायाम् । कालकूटविषभक्षणायहुंफद् कवचाय । नीलकण्ठाय-
 स्वाहा अस्त्रायफद् । इति पञ्चाङ्गम् । मूर्ध्नि कण्ठे च हृदये क्रमा-
 द्वीजत्रयं न्यसेत् । ततो देवं विचिन्तयेत् ॥ ध्यानम् ॥ बालार्का-

युततेजसं धृतजटाजूटेन्दुखण्डोज्ज्वलं नागन्द्रैः कृतभूषणं जपवटीं
 शूलं कपालं करैः । खट्वाङ्गं दधत् त्रिनेत्रविलसत्पञ्चाननं सुन्दरं
 व्याघ्रत्वक्परिधानमञ्जनिलयं श्रीनीलकण्ठं भजे ॥ लक्षत्रयं जपे-
 न्मन्त्रं तदृशांशं ससर्पिषा । हविषा जुहुयान्मृत्युंजयं देवं विधानतः ॥
 एवं पूजादिभिः सिद्धे मनौ मन्त्री विषद्वयम् । नाशयेदचिरादेष
 नीलकण्ठ इवापरः ॥ मनुनानेन संजप्तैः कुम्भस्यैः सलिलैः शुभैः ।
 अमिषिष्वेद्विषाक्रान्तं विषान्मुच्येत स ध्रुवम् ॥ स्पृष्ट्वा जपेद्विषग्रस्तं
 तत्क्षणात्रिविषो भवेत् । वीजाभ्यां प्रथमान्त्याभ्यां पार्श्वयोर्विषमा-
 हरेत् । मध्येन मध्यगं सर्वं मनुनानेन संहरेत् ॥ बहुना किमिहो-
 क्तेन मन्त्रेणानेन मन्त्रितम् । कालकूटं विषं साक्षाद्भुक्तं स्यात्परमा-
 मृतम् ॥ इति नीलकण्ठमन्त्रविधिः ॥ ॥ अथ चण्डेश्वरमन्त्रवि-
 धानम् ॥ उर्वीशो वह्निशिखरो लान्तस्थो दान्त ईरितः । फडन्त-
 ऋण्डमन्त्रोऽयं त्रिवर्णात्मा समीरितः ॥ ॐ ध्वं फट् ॥ अस्य त्रितो
 मुनिः । अनुष्टुप्छन्दः । चण्डेशो देवता । दीप्तफट् हृदयम् ।
 ज्वालफट्शिरः । ज्वालनिफट्शिखा । तटफट्कवचम् । हनफट्-
 नेत्रं । सर्वज्वालनिफट्अस्त्रम् ॥ ध्यानम् ॥ चण्डेश्वरं रक्ततनुं
 त्रिनेत्रं रक्तांशुकाढ्यं हृदि भावयामि । टङ्कं त्रिशूलं स्फटिकाक्षमालां
 कमण्डलुं विभ्रतमिन्दुचूडम् ॥ वर्णलक्षं जपेन्मन्त्रं होमं चैतदृशां-
 शतः । मधुरत्रयसंयुक्तैस्तण्डुलैर्जुहुयाच्छुभैः । पञ्चाक्षरोदिते पीठे
 वामादिशक्तियुक्ते देवमभ्यर्चयेत् । चं चण्डेशायनमः । अनेन पूज-
 येद्देवं भक्तिप्रहो यथाविधि । अङ्गैर्मातृमिराशेशैस्तदस्त्रैश्च यथा-
 विधि ॥ चतुरावरणैः । इति संपूजिते देवे धनवाजायतेऽचिरात् ।
 तर्पयेन्मधुनानेन निलयमष्टोत्तरं शतम् । श्रियमाप्नोति महतीं पुत्रमि-
 त्रसमन्विताम् ॥ प्रियङ्गुकुसुमैः फुल्लैस्तत्काष्ठज्वलितेऽनले । जुहुया-
 दयुतं मन्त्री पुरक्षोभोः नजायते ॥ साध्यवृक्षत्वचो लोणं पिष्ट्वा पि-
 ष्टसमन्वितम् । पुत्तलीं रुचिरां कृत्वा हुनेदष्टोत्तरं निशि । सप्ताह-
 मेवं कुर्वीत साध्यो दासो भवेत्स्वयम् ॥ शैवमन्त्रेषु निष्णात-
 ऋण्डेश्वरमनुं जपेत् । सर्वान्कामानवाप्नोति परत्रेह च नन्दति ।
 ॥ अथ मृत्युंजयमन्त्रविधानम् ॥ तारः स्थिरा संकर्णेन्दुर्भृगुः

सर्गसमन्वितः । ज्यक्षरात्मा निगदितो मन्त्रो मृत्युंजयामिधः ॥
 ॐ जूं सः ॥ इति त्र्यक्षरात्मा मृत्युंजयमन्त्रः । अथ कहोळ ऋषिः ।
 दैवीगावत्रीछन्दः । मृत्युंजयारूपो महादेवो देवता । सांसीमित्यादि-
 प्रकारेण षडङ्गविधिः ॥ अथ ध्यानम् ॥ चन्द्रार्कमिविलोचनं
 स्मितमुखं पद्मद्वयान्तःस्थितं शुद्धपादमृगमधसूत्रविलसत्पाणिं हिमां-
 शुप्रभम् । कोटीरेन्दुगलत्सुभाद्रुततनुं हारादिभूषोज्ज्वलं कान्त्या
 विश्वविमोहनं पशुपतिं मृत्युंजयं भावये ॥ लक्षत्रयं जपेन्मन्त्रं दशांशं
 जुहुयात्ततः । दुग्धाक्षैरमृताखण्डैराज्येनालोलितैस्तु वा ॥ शैवे
 पीठे संपूजयेद्देवं अङ्गैराक्षपादैस्तपसैश्च । जपपूजादिभिः सिद्धे
 मन्त्री कुर्यान्मनीषितान् ॥ दुग्धसिक्तैः सुधाखण्डैर्मन्त्री मासं सह-
 स्रकम् । जुहुयादिति शेषः । संतुष्टः शंकरत्वेन सुधाप्लावितविग्रहः ॥
 आयुरारोग्यसंपत्तिं यज्ञः पुत्रान्निवर्धयेत् । सुधावटौ तिला दूर्वा-
 त्रयं सर्पिः पयो हविः । एतैश्च सप्तभिर्द्रव्यैर्जुहुयात्सप्तवासरम् ॥
 क्रमादशशतं नित्यमष्टोत्तरमतन्द्रितः । सप्ताधिकान्दिद्वजाम्नित्यं भोज-
 येन्मधुरान्वितम् । विफास्युगुणं मन्त्री वर्धयेद्धोमवासरान् ॥
 होतृभ्यो दक्षिणां दद्यादरुणा गहः पयस्विनीः । गुरुं संप्रीणयेत्प-
 श्चाद्धनधान्यगणादिभिः ॥ कृतेनानेन साध्वः स्यान्मन्त्रः सर्वार्थदः
 परम् । ज्वरादिरोगनिर्मुक्तः शतं जीवेत्सुखं पुनः ॥ आभिचार-
 ज्वरे दाहे उन्मादे च क्षिरोगदे । असाध्यरोगे क्ष्वेलाते होमोऽयं
 शान्तिदः सदा ॥ एकादशाहुतीर्नित्यं दूर्वाभिर्जुहुयान्नरः । तेनाप-
 मृत्युं जयति सुदृढः कीर्तिमान्भवेत् ॥ त्रिजन्मसु सुधावल्लीकाश्म-
 रीवकुलोद्भवैः । समिद्धैः कृतो होमोऽप्यपमृत्युगदापहः ॥ सिद्धा-
 र्थैर्विहितो होमो महाज्वरविनाशनः । अपामार्गसमिद्धोमः सर्वा-
 मयनिषूदनः ॥ इति मृत्युंजयमन्त्रविधानम् ॥ ॥ अथ पञ्चाक्षर-
 शिवमन्त्रविधानम् ॥ हृदयं वपरं साक्षिलान्तोऽनन्तान्वितो मरुत् ।
 पञ्चाक्षरो मनुः प्रोक्तस्तारम्योऽयं षडक्षरः ॥ ॐ नमः शिवाय ॥
 अथ वामदेव ऋषिः । षडक्षिछन्दः । ईशो देवता । षडभि-
 र्वर्णैः षडङ्गानि । मन्त्रवर्णात्मिकाः पञ्च न्यसेन्मूर्तीर्निष्ठाक्रमम् ।
 तर्जनीमध्यबोरन्यानामिकाङ्गुष्ठयोः पुनः ॥ ताभ्यस्तत्पुष्पाक्षोरस-

यवामेशसंज्ञकाः । वक्त्रहृत्पादगुह्येषु निजमूर्धनि ताः पुनः ॥ प्राग्या-
 म्यवारुणोदीच्यमध्यवक्त्रेषु पञ्चसु । मन्त्राङ्गानि न्यसेत्पदसु क्रमा-
 न्मन्त्री विधानतः ॥ अथ ध्यानम् ॥ ध्यायेन्नित्यं महेशं रजत-
 गिरिनिभं चारुचन्द्रावतंसं रत्नाकल्पोज्ज्वलाङ्गं परशुमृगवरामीतिहस्तं
 प्रसन्नम् । पद्मासीनं समन्तात्स्तुतममरगणैर्व्याघ्रकृत्तिं वसानं विन्ध्यं
 विश्ववन्द्यं निखिलभयहरं पञ्चवक्त्रं त्रिनेत्रम् ॥ तत्त्वलक्षं जपेन्मन्त्रं
 मन्त्री चैकाग्रमानसः । तावत्सहस्रं जुहुयात्पायसं हव्यवाहने ॥ ततः
 सिद्धो भवेन्मन्त्रो वामादिशक्तिमिर्युते । शैवे पीठे यजेद्देवं प्रासादोक्त-
 विधानतः ॥ इत्थं संपूज्य देवेशं सहस्रं नित्यशो जपेत् । सर्वपापवि-
 निर्मुक्तः प्राप्नुयाद्वाञ्छितां श्रियम् ॥ द्विसहस्राद्रदान्मुक्तिर्दीर्घायुस्त्रि-
 सहस्रकृतः । सहस्रवृद्ध्या प्रजपन्सर्वान्कामानवाप्नुयात् ॥ आज्ञा-
 न्वितैस्त्रिलैः शुद्धैर्जुहुयात्तत्क्षमादरात् । उत्पातजनितान्छेत्प्राज्ञाशवे-
 न्नात्र संशयः ॥ शतलक्षं जपेत्साक्षाच्छिवो भवति मानवः ॥ पूर्वो
 मन्त्रः शक्तिरुद्धः कथितोऽष्टाक्षरो मनुः ॥ ऋष्यादयः पुरा प्रोक्ता
 देवो ह्यत्र उमापतिः ॥ इति पञ्चाक्षरशिवमन्त्रविधानम् ॥ ॥ अष्टा-
 ष्टाक्षरशिवमन्त्रविधानम् ॥ पूर्वमन्त्रैरेव षडङ्गानि । ततो देवं विचि-
 न्तयेत् ॥ ध्यानम् ॥ बन्धूकाभं त्रिनेत्रं शशिशकलधरं स्मेरवक्त्रं
 वहन्तं हस्तैः शूलं कपालं वरदमभयदं चारुहारं भजामि । वामो-
 रुस्तम्भगायाः करतलविलसच्चारुरक्तोत्पलाया हस्तेनाश्लिष्टदेहं मणि-
 मयविलसद्भूषणायाः प्रियायाः ॥ मनुलक्षं जपेन्मन्त्रं तद्भक्षानास-
 क्तमानसः । तत्सहस्रं प्रजुहुयादारग्वधसमिद्धैः ॥ समिद्धिर्मधु-
 रासिकैः.....? पूर्वोक्ते पूजयेत्पीठे गन्धादिभिरुमापतिम् ॥ अङ्गावृत्ते-
 र्वहिः पूज्या उल्लेखाद्या यथापुरा । मध्ये प्राग्दक्षिणोदीच्यपश्चिमेषु
 विधानतः ॥ हल्लेखाचागनारक्ता रक्तदन्ती करालिका । महोच्छुष्मा
 क्रमादेता महाभूतसमप्रभाः ॥ पाशाङ्कुशवरासीतिधारिण्यः स्वस्व-
 क्षणाः । पूर्वादिपत्रेषु वृषभं क्षेत्रपालं दिगम्बरं चण्डेशं दुर्गां पञ्चमुखं
 नन्दिनं विघ्नेश्वरं सेनापतिं स्वस्वचिह्नविभूषिताः । ततो ब्राह्मणाद्या
 अष्टमातरस्ततो लोकपालानस्त्रादिसहितान्यजेत् । एवं शः पूजयेद्देव-
 गिरिजार्धमुपापतिम् स भवेत्सर्वलोकानां प्रियः सौभाग्यसंपदाम् ॥

इत्यष्टाक्षरशिवमन्त्रविधानम् ॥ ॥ अथाघोरास्त्रविधानम् ॥ अथा-
 मिधास्ये विधिवदघोरास्त्रमनुत्तमम् । यस्य संस्मरणादेव सर्वे नश्य-
 न्त्युपद्रवाः ॥ मायास्फुरद्वयं भूयः प्रस्फुरद्वितयं ततः । घोरघोर-
 तरेत्यन्ते तनुरूपपदं ततः ॥ चटयुग्मं तदन्ते स्यात्प्रचटद्वितयं पुनः ॥
 कहयुग्मं वमद्वन्द्वं ततो बन्धयुगं पुनः ॥ घातयद्वितयं वर्म फडन्तः
 समुदीरितः । एकपञ्चाशद्वर्णोऽयं मन्त्रः सर्वार्थसाधकः । अघोरा-
 स्त्रमिति प्रोक्तः श्रीरुद्रस्य महामनुः ॥ ॐ ह्रीं स्फुरस्फुरप्रस्फुरप्रस्फुर-
 घोरघोरतनुरूपचटचटप्रचटप्रचटकहकहवमवमबन्धबन्धघातयघात-
 यहुंफट ॥ इत्येकपञ्चाशत् ॥ अघोरोऽस्य मुनिः प्रोक्तश्छन्दस्त्रिष्टु-
 दाहृतम् । अघोररुद्रो देवोऽस्य सर्वकार्यप्रसाधकः ॥ हृदयं पञ्चभिः
 षड्भिः शिरः शिखा दशभिः कवचं च ततोष्टभिः नेत्रं अस्त्रं द्वाद-
 शमिरेवं विभक्तैर्मन्त्राणैः षडङ्गविधिः । मूर्धनेत्रास्यकण्ठेषु हृन्ना-
 भ्यध्वरजालिङ्गं जानुजङ्घापदद्वयेषु रुद्रभिन्नाक्षरैरन्यसेत् । पञ्चभिः
 षड्भिर्द्वाभ्यां अष्टभिश्चतुर्भिः करणैर्वेदयुगै रसैर्द्वाभ्यां वर्णभेदोऽय-
 मीरितः ॥ अथ ध्यानम् ॥ सजलजलदश्यामं भीमदंष्ट्रं त्रिनेत्रं
 भुजगधरमघोरं रक्तवस्त्राङ्गरागम् । परशुडमरुखड्गाखेटकं बाणचापौ
 त्रिशिरवरकपाले विभ्रतं भावयामि ॥ अभिचारे गृहध्वंसे वश्ये
 कुङ्कुमसंनिभः । जारणे मेघसदृशो मुक्तौ चन्द्रसमप्रभः ॥ लक्ष्मेकं
 जपेन्मन्त्रं घृतसिक्तैस्तिलैः शुभैः । अयुतं जुहुयाच्छैवे पीठे संपूज-
 येच्छिवम् ॥ षट्कोणान्तस्थपङ्कजे अङ्गपूजा केसरेषु । पत्रेषु परशुं
 डमरुं खड्गं खेटकं बाणं कार्मुकं शूलं कपालमेवं प्रयोजयेदस्त्राणि ।
 दलाग्रेषु ब्राह्मयाद्याः ततो लोकेशास्तदस्त्राणि च पूजयेत् । इति पूजा-
 विधिः । मन्त्रेणानेन जप्तेन साधकः सिद्धिमाप्नुयात् । इष्टान्प्रयोगा-
 न्कुर्वीत सिद्ध्यन्ते नात्र संशयः । क्रमात्सर्पिरपामार्गतिलसर्वपपा-
 यसैः । पक्वैः सहस्रं प्रत्येकं यामिन्यां जुहुयात्सुधीः ॥ होमोऽयं
 नाशयेत्सद्यो भूतकृत्याद्युपद्रवान् ॥ सितकिंशुकनिर्गुण्डीहेमापामा-
 र्गसंभवैः । समिद्धरैः कृतो होमः पूर्ववद्भूतशान्तिदः ॥ अपामा-
 र्गारवधयोः पञ्चगव्यसमुक्षिताः । समिधो जुहुयात्कृष्णपञ्चम्यां
 निशि संयतः । पृथक्सहस्रहोमेन भूतानां निग्रहो भवेत् ॥

अधोरयन्त्रम् ॥ षट्कोणे शक्तिरन्तः स्फुरयुगलवृता प्रस्फुरद्वन्द्वकोणे
 शिष्टो मन्त्रस्य वर्णै रसकरणचतुःषट्चतुर्वेदवेदैः । षड्भिः क्लृप्ताष्टपत्रं
 दहनपुरयुगेनावृतं वर्मफङ्ग्यां राजत्कोणेन वीतं धरणिपुरगंतं यन्त्र-
 माधोरमेतत् ॥ क्षुद्रचौरग्रहव्यालभूतापस्मारनाशनम् । सर्वसिद्धिप्रद-
 सिदं सर्वसंपत्प्रदायकम् ॥ इत्यधोरास्त्रविधानम् ॥ ॥ अथ दक्षि-
 णामूर्तिमन्त्रविधानम् ॥ प्रणवो हृदयं पश्चात्ततो भगवते पदम् ।
 ड्युतं दक्षिणामूर्तिं मह्यं मेधामुदीरयेत् ॥ प्रयच्छठद्वयान्तोयं द्वाविं-
 शत्यक्षरो मनुः । ॐ नमोभगवते दक्षिणामूर्तये मह्यं मेधां प्रयच्छ
 स्वाहा ॥ मुनिरस्य स्मृतो ब्रह्मा छन्दो गायत्रमीरितम् । देवता दक्षि-
 णामूर्तिर्वेदव्याख्यानतत्परः ॥ ताररुद्धैः स्वरैर्दीर्घैः षड्भिरङ्गवि-
 कल्पना । वटमूले यजेद्देवं वक्ष्यमाणेन वर्त्मना ॥ ध्यानम् ॥
 स्फटिकरजतवर्णं मौक्तिकीमक्षमालाममृतकलशविद्याज्ञानमुद्राः क-
 राग्रैः । दधतमुरगकक्षं चन्द्रचूडं त्रिनेत्रं विधृतविधिवभूषं दक्षिणा-
 मूर्तिमीडे ॥ लक्ष्मेकं जपेन्मन्त्रं ब्रह्मचारिव्रते स्थितः । जुहुयात्सप्तधृतैः
 पद्मैर्दशांशं संस्कृतेऽनले ॥ शैवे पीठे यजेद्देवं वक्ष्यमाणेन वर्त्मना ।
 अङ्गावृते कृते पश्चादष्टपत्रेषु पूजयेत् ॥ सरस्वतीं वाचयन्तीं पुस्तकं
 च स्मिताननाम् । ततो ब्रह्माणं सनकं सनन्दनं सनातनं सनत्कुमारं
 शुक्रं व्यासं गणेश्वरं क्रमात् । सिद्धयोगीन्द्रविद्याधरगणं वहिः पूज-
 येत् । बाह्ये लोकेश्वरान्पूज्य वज्राद्यायुधसंयुतान् ॥ इत्थं पूजादिभिः
 सिद्धे मन्त्रे च साधकोत्तमः । बल्लभो जायते वाचां वाचस्पतिरिवा-
 परः ॥ मन्त्रेणानेन संजप्तैर्विशुद्धैः सलिलैः सुधीः । अभिषिञ्चेत्स्व-
 शिरसि श्रियमारोग्यमाप्नुयात् । कण्ठमात्रोदके स्थित्वा जपेन्मन्त्रं
 सहस्रकम् । प्रत्यहं मण्डलादर्वाक्कवीनामग्रणीर्भवेत् ॥ गौर्या पार्श्व-
 स्थया सार्धं श्रीकामश्चिन्तयन्विभुम् । अयुतं प्रजपेन्मन्त्रं भूयसीं
 श्रियमाप्नुयात् ॥ भुञ्जानः प्रथमो मन्त्री गोमूत्रे शृतमोदनम् । मिक्षा-
 न्नमथवा मन्त्रमयुतद्वितयं जपेत् ॥ अश्रुतान्वेदशास्त्रादीन्व्याचष्टे
 नात्र संशयः । सिद्धोऽयं दक्षिणामूर्तिमन्त्रः सर्वार्थसाधकः ॥

इति श्रीत्रिविक्रमभट्टारकस्य कृतौ मन्त्ररत्नमञ्जूषायां
 चतुर्थः शिवमन्त्रपटलः ॥

अथ पञ्चमः शक्तिपटलः ।

अथ मातृकानिरूपणम् ॥ अथ वर्णत्वं वक्ष्ये विन्दनीयविधा-
यिनीम् । यस्यामनुपलब्धायां सर्वमेतजगज्जन्म ॥ पञ्चाक्षरवर्णा-
त्मको मन्त्रः । अस्य ब्रह्मा ऋषिः । गायत्रीछन्दः । सरस्वती
देवता । अष्टीबह्वस्वदीर्घान्तर्गतैः कादिचतुर्गणैः क्रमात् । पठजानि
विवेयानि जातियुक्तानि देशिकैः ॥ ध्यानम् ॥ पञ्चाक्षरलिपिभि-
र्विभक्तमुखदोःपन्मध्यवक्षःस्थलां भास्वन्मौलिनिबद्धचन्द्रकलामा-
पीनतुङ्गस्त्रीम् । मुद्रामक्षगुणं सुधाढ्यकलशं विद्यां च हस्ताम्बु-
जैर्विभ्राणां विशदप्रभां त्रिनयनां वादेवतामाश्रये ॥ ललाटमुख-
वृत्ताक्षिश्रुतिघ्राणेषु गण्डयोः । ओष्ठदन्तोत्तमाङ्गाख्यदोःपत्सन्ध्य-
ङ्गकेषु च ॥ पार्श्वयोः पृष्ठतो नाभौ जठरे हृदयेंसके । कण्ठसे च
हृत्पूर्वं पाणिपादयुगे ततः ॥ जठराननयोर्न्यस्येन्मातृकार्णान्यथा-
क्रमात् ॥ दीक्षितः प्रजपेत्क्षमुक्तन्यासादिपूर्वकम् । तद्दर्शनेन
जुहुयात्तिलैश्च मधुरोक्षितैः ॥ मातृकामन्त्रं यजेद्वक्ष्यमाणेन वर्त्मना ।
॥ चक्रम् ॥ व्योमेन्दौ रसनासर्कार्णिकवचां द्वन्द्वैः स्फुरत्केसरं
पत्रान्तर्गतपञ्चवर्गयशलार्णादित्रिवर्गं क्रमात् । आशास्वप्तिषु लान्तला-
ङ्गलियुजा क्षोणीपुरेणावृतं पद्मं कल्पितमत्र पूजयतु तां वर्णात्मिकां
देवताम् ॥ मेधाप्रज्ञाप्रभाविद्याधीधृतिस्मृतिबुद्धयः । विद्येश्वरीति
संप्रोक्ता भारत्या नव शक्तयः ॥ अङ्गैः प्रथमावरणम् । द्वितीयं
स्वरयुगलैः । अष्टवर्गैस्तृतीयम् । व्यापिनीपालिनीह्रदिनीधारिणीमा-
लिनीहंसिनीशान्तिनी एताः पत्रेषु यजेत् । पञ्चाद्राष्ट्रीमाहेश्वरीकौ-
मारीवैष्णवीवाराहीन्द्राणीचामुण्डामहालक्ष्मीः पूज्याः । ततो लोके-
शांस्ततो वज्राद्यस्त्राणि । अनेन विधिनोपचारैर्वर्णेशीमर्चयेत् । एवं
सिद्धे मनौ मन्त्री योगान्कुर्याद्यथेप्सितान् । अश्वत्थोदुम्बरश्लक्ष्म्य-
ग्रोधसमिधस्तिलाः । सिद्धार्थपायसाज्यानि द्रव्याण्यष्टौ यथाक्रमम् ।
अमीभिर्जुहुयालक्षं तदर्धं वा तदर्धकम् । सर्वान्कामानवाप्नोति परां
सिद्धिं च विन्दति । एभिरर्कसहस्राणि हुत्वा मन्त्री विनाशयेत् ।
रिपून्सुद्रान्महान्भूतान्ज्वरान्सर्पान्सपन्नगान् । मन्त्राणामवधिवृत्ति-
प्रतिपत्तिसमुद्भवान् । विकारान्नाशयेदाशु चायुरारोग्यवान्भवेत् ।

अभिस्त्रिमधुरोपेतैर्हुत्वा राजा भवेद्भुवम् । एभिरेव च वज्रयादीनपि
साप्नोति मानवः ॥ इति मातृकाविधाननिरूपणम् ॥ ॥ अथ वाग्वा-
दिनीसरस्वतीदशाक्षरमन्त्रविधानम् ॥ अत्रिर्वरुणसंरुद्धो वदवा-
ग्वादिनि द्वयम् । वागीश्वर्या दशाणोऽयं मन्त्रो वाग्विभवप्रदः ॥
वदवदवाग्वादिनिस्वाहा । कण्वोस्य ऋषिः । विरादछन्दः । वाक्देवत ।
शिरःश्रवणदृङ्मासावदननाभिगुदेष्विमान्वर्णाङ्ग्यस्य पूर्वोक्ताङ्गानि क-
ल्पयेत् ॥ ध्यानम् ॥ तरुणशकलमिन्दोर्विभ्रती शुभ्रकान्तिः कुच-
भरनमिताङ्गी संनिषण्णा सिताब्जे । निजकरकमलोद्यल्लेखनीपुस्त-
कश्रीः सकलविभवसिद्ध्यै पातु वाग्देवता वः ॥ दशलक्षं जपेन्मन्त्रं
दशांशं जुहुयात्तिलैः । प्रागीरिते यजेत्पीठे अङ्गाद्यावरणैः सह ।
योगा सत्या च विमला ज्ञाना बुद्धिः स्मृतिः मेधा प्रज्ञा मुद्रा पुस्त-
कधारिणीः पत्रमध्ये द्वितीयावरणं यजेत् । दलाग्रेषु ब्राह्मयाद्यास्ततो
लोकपालास्तदस्त्राणि वहिः । एवं संपूजयेन्मन्त्री जपहोमादितत्परः ।
स्नानन्यासादिभिः शुद्धः शुद्धदन्तनखादिकः । ब्रह्मचर्यरतः शान्तः
सततं वाक्परायणः । वागीशीति स्मरन्मन्त्रं कवित्वं लभतेऽवदतः ।
पीत्वा तन्मन्त्रितं तोयं सहस्रं प्रत्यहं जपेत् । महाकविर्भवेन्मन्त्री
वत्सरेण न संशयः । उरोमात्रोदके स्थित्वा ध्यायन्मार्तण्डमण्डले ।
देवीं प्रतिदिनं भक्त्या त्रिसहस्रं जपेन्मनुम् । लभते मण्डलात्सिद्धिं
वाचामप्रतिमां भुवि । पलाशविल्वकुसुमैर्जुहुयान्मधुरोक्षितैः । समि-
द्धिर्वा तदुत्थाभिर्यशः प्राप्नोति वाक्पतेः । होमोऽयं सर्वसौभाग्यल-
क्ष्मीवश्यप्रदो भवेत् । राजवृक्षसमुद्भूतैः प्रसूनैर्मधुराहुतैः । तत्समि-
द्धिश्च जुहुयात्कवित्वमतुलं लभेत् । इति वाग्वादिनीदशाक्षरविधानम् ॥
॥ अथ वाग्देवीषोडशाक्षरमन्त्रविधानम् ॥ हृदयान्ते भगवति वद-
शब्दयुगं ततः । वाग्देविवह्निजायान्तं वाग्भवाद्यं समुद्धरेत् ॥ ऐन-
मोभगवतिवदवदवाग्देविस्वाहा ॥ षोडशाणोऽयम् । षड्भिः पादैः
षडङ्गं कुर्यात् ॥ ध्यानम् ॥ शुभ्रां शुभ्रविलेपमाल्यवसनां शीतांशु-
खण्डोज्ज्वलां व्याख्यामक्षगुणं सुधाढ्यकलशं विद्यां च हस्ता-
म्बुजैः । बिभ्राणां कमलासनां कुचनतां वाग्देवतां सुस्मितां वन्दे
वाग्विभवप्रदां त्रिनयनां सौभाग्यसंपत्करीम् ॥ हविष्याशी जपेत्स-

मन्त्रञ्च च वसुलक्षकम् । दशांशं जुहुयाच्चापि तिलैराज्यविमिश्रितैः ।
 मातृकोक्ते यजेत्पीठे देवीं प्रागीरिते क्रमात् । पिवेत्तन्मन्त्रितं तोयं
 प्रातःकाले दिनेदिने । विद्वान्वत्सरतो मन्त्री भवेन्नास्ति विचारणा ।
 पुष्पगन्धादिकं सर्वं तज्जप्तं धारयेत्सुधीः । सभायां पूज्यते सद्भिर्वादे
 च विजयी भवेत् । अमिषिञ्चेज्जलैः शुद्धैरात्मानं स्नानकर्मणि ।
 तर्पयेत्तां जलैः शुद्धैरतिमेधामवाप्नुयात् ॥ इति वाग्देव्याः षोडशाक्ष-
 रमन्त्रविधानम् ॥ ॥ अथ वाग्देव्या एकादशाक्षरमन्त्रविधानम् ॥
 तारो मायाधरो विन्दुः शक्तिस्तारः सरस्वती । डेन्तोप्यत्यन्तिको मन्त्रः
 प्रोक्त एकादशाक्षरः ॥ ॐ ह्रीं ऐं ह्रीं ॐ सरस्वत्यैनमः ॥ ब्रह्मरन्ध्रे
 ध्रुवोर्मध्ये नवरन्ध्रेषु च क्रमात् । मन्त्रवर्णान्यसेन्मन्त्री वाग्भवेना-
 ज्जकल्पना ॥ ध्यानम् ॥ वाणीं पूर्णनिशाकरोज्ज्वलमुखीं कर्पूरकुन्द-
 प्रभां चन्द्रार्धाङ्कितमस्तकां निजकरैः संविभ्रतीमादरात् । वीणाम-
 क्षगुणं सुधाढ्यकलशं विद्यां च तुङ्गस्तनीं दिव्यैराभरणैर्विभूषिततनुं
 हंसाधिरूढां भजे ॥ जपेद्वादशलक्षणि तत्सहस्रं सिताम्बुजैः ।
 नागचम्पकपुष्पैर्वा जुहुयात्साधकोत्तमः । मातृकोक्ते यजेत्पीठे वक्ष्य-
 माणक्रमेण ताम् । देव्या दक्षिणतः पूज्या संस्कृता वाङ्मयी शुभा ।
 प्राकृता वामतः पूज्या वाङ्मयी सर्वसिद्धिदा । इष्ट्वा पूर्ववदङ्गानि मन्त्री
 नियतमानसः । ततः पश्चात् प्रज्ञामेधा श्रुतिः शक्तिः स्मृतिर्वागी-
 श्वरी मतिः स्वस्तिश्चेति पूज्या ब्राह्म्याद्यास्तदनन्तरं लोकेश्वरास्तद-
 स्त्राणि च । इति संपूजयेद्देवीं साक्षाद्वागवल्लभो भवेत् । दशाक्षरीस-
 मुक्तानि कर्माण्यत्रापि साधयेत् ॥ इति वाग्देव्या एकादशाक्षरमन्त्र-
 विधानम् ॥ ॥ अथान्ये सारस्वता मन्त्राः ॥ तोयस्थं शयनं विष्णोः
 सकेवलचतुर्मुखम् । बिन्दुर्धौशयुतो वह्निर्बिन्दुसद्योम्बुमान्भृगुः ॥
 उक्तानि त्रीणि बीजानि सद्भिः सारस्वतार्थिनाम् ॥ वाक्खंखौ ॥
 अङ्गानि कल्पयेद्बीजैर्द्विरुक्तैर्जातिसंयुतैः ॥ ध्यानम् ॥ मुक्ताहारा-
 वदातां शिरसि शशिकलालङ्कृतां बाहुभिः स्वैर्व्याख्यां वर्णाक्षमालां
 मणिमयकलशं पुस्तकं चोद्वहन्तीम् । आपीनोत्तुङ्गवक्षोरुहभरविनम-
 न्मध्यदेशामधीशां वाचामीडे चिराय त्रिभुवनवनितां पुण्डरीके निष-
 ण्णाम् ॥ त्रिलक्षं प्रजपेन्मन्त्रं जुहुयात्तद्दशांशतः । पायसेनाज्यसि-

क्तेन संस्कृते हव्यवाहने ॥ वागीशीं पूजयेत्पीठे विधिना मातृको-
दिते । प्राक्प्रस्तुतेन मार्गेण प्रत्यहं साधकोत्तमः । व्याघा(?)न्तकुसु-
मैर्हुत्वा वाक्सिद्धिमनुलां व्रजेत् ॥ जातीपुष्पैः सिताम्भोजैः
सिक्तैश्चन्दनवारिणा । नन्द्यावतैः शुभैः कुन्दैर्हुत्वा वाक्सिद्धि-
माप्नुयात् ॥ एवमुक्तेषु मन्त्रेषु दीक्षितो यतमानसः । एवं यो
भजते भक्त्या स भवेद्भुक्तिमुक्तिभाक् ॥ इति सारस्वतमन्त्रा
निरूपिताः ॥ ॥ अथ श्रीमन्त्रविधिः ॥ वातं वह्निसमारूढं वाम-
नेत्रेन्दुसंयुतम् । वीजमेतच्छ्रियः प्रोक्तं चिन्तारत्नमिवापरम् ॥ श्रीं ॥
अस्य मन्त्रस्य भृगुर्ऋषिः । निचृच्छन्दः । श्रीर्देवता । षट् दीर्घ-
युक्तेन वीजेनाङ्गानि कुर्यात् ॥ ध्यानम् ॥ कान्त्या काञ्चन-
संनिभां हरगिरिप्रख्यैश्चतुर्भिर्गजैर्हस्ताक्षिप्रहिरण्मयाभूतवटैरासिच्य-
मानां श्रियम् । विभ्राणां वरमब्जयुग्ममभयं हस्तैः किरीटोज्ज्वलां
क्षौमाब्धनितम्बविम्बललितां वन्देऽरविन्दस्थिताम् ॥ आनुलक्षं जपे-
न्मन्त्री दीक्षितो विजितेन्द्रियः । श्रियाम्भयर्चयेन्नित्यं सुगन्धिकुसुमा-
दिभिः ॥ तत्सहस्रं प्रजुहुयात्कमलैर्धुरोक्षितैः ॥ तिलैर्वा बिल्वप-
त्रैर्वा फलैर्वा बिल्वजैस्तथा ॥ मधुरप्लुतैश्च प्रत्येकं त्रिभिर्वा साध-
कोत्तमः । अत्र सम्यग्यजेत्पीठे नवशक्तिसमन्विते ॥ विभूतिरु-
ञ्जतिः कान्तिः सृष्टिः कीर्तिश्च संततिः । व्युष्टिर्ऋद्धिश्च भूतिश्च
रमाया नव शक्तयः ॥ अत्रावाह्य यजेद्देवीं परिवारयुतां श्रियम् ।
यजेत्पूर्ववदङ्गानि दिग्दलेषु समाहितः ॥ वासुदेवं संकर्षणं प्रद्युम्नमनि-
रुद्धकम् । हिमपीततमालेन्द्रनीलभान्पीतवाससः । शङ्खचक्रगदापद्म-
धारिणश्च यथाक्रमम् ॥ विदिग्दलेषु—दमकं सलिलं चैव गुग्गुलं च
कुरण्टकम् । यजेच्छङ्खनिधिं देव्या दक्षिणे प्रमदान्वितम् । वामतः
पङ्कजनिधिं प्रियया सहितं तथा ॥ दलाग्रेषु ॥ बलाकीविमला चैव
कमलावनमालिका । विभीषिकामालिका च शांकरीवसुमालिका ।
पङ्कजद्वयधारिण्यो मुक्ताहारसमप्रभाः । एताः समभ्यर्च्य लोकपालां-
स्तदस्त्राणि च वहिः । इत्थं यो यजते देवीं सुस्थिरः साधकोत्तमः ।
धनधान्यसमृद्धः स्याच्छ्रियमाप्नोत्यनिन्दिताम् ॥ वक्षःप्रमाणे सलिले
स्थित्वा मन्त्रमिमं जपेत् ॥ त्रिलक्षं सुस्थिरो मन्त्री देवीं ध्यात्वार्कमण्डले ।

स भवेदल्पकालेन रमाया वसतिः स्थिरा ॥ विष्णुगेहस्थविल्वस्य
मूलमध्वस्य संस्थितः । त्रिलक्षं तु जपेन्मन्त्री वाञ्छितं लभते धनम् ।
अशोकवह्नौ जुहुयात्तन्दुलैराज्यलोडितैः ॥ वश्येदचिरादेव त्रैलोक्य-
मपि मन्त्रवित् ॥ इति श्रीमन्मन्त्रविधिः ॥ ॥ अपरः श्रीमन्मन्त्रविधिः ॥
वाग्भवं वनिता विष्णोर्माया प्रकरकेतनः ॥ ऐं श्रीं ह्रीं क्लीं ॥ ऋष्यादि-
पूर्ववत् । अङ्गानि कुर्याच्छ्रीवीजेन दीर्घयुक्तेन ॥ ध्यानम् ॥
माणिक्यप्रतिमप्रभां हिमनिभैस्तुङ्गैश्चतुर्भिर्गजैर्हस्तग्राहितरत्नकुम्भसालि-
लैरासिच्यमानां सदा । हस्ताब्जैर्वरदानमम्बुजयुगामीतीर्द्धधानां हरेः
कान्तां काङ्क्षितपारिजातलतिकां वन्दे सरोज्जासनाम् ॥ भानुलक्षं
हविष्याशी जपेदन्ते सरोरुहैः । जुहुयादरुणैः फुलैस्तत्सहस्रं जिते-
न्द्रियः ॥ रसायाः कल्पिते पीठे विधिनानेन पूजयेत् । कुर्यात्प्रयो-
गांस्तत्रस्थो सनुनानेन साधकः । निधिमिः सेव्यते नित्यं मूर्ति-
मद्भिरुपस्थितैः ॥ ॥ अथापरः श्रीमन्मन्त्रविधिः ॥ दीर्घान्त्यादिः
सर्गान्तो ब्रह्मा साधुर्वसुंधरा । वान्तोसिन्यै प्रियात्रहेर्मनुः प्रोत्तोद्गशा-
क्षरः ॥ वनः कमलवासिन्यैस्वाहा ॥ अस्य ब्रह्मऋषिः । त्रिराद-
च्छन्दः । श्रीदेवता । देव्यै हृदयाय । प्रक्षिन्यै शिरसे । विष्णुमन्त्र्यै
शिखायै । वरदायै कवचाय । कमलरूपायै अस्त्राय । नमोन्ताः
प्रणवादि काश्चाङ्गमन्त्राः ॥ ध्यानम् ॥ आसीना सरसीरुहे स्थित-
मुखी हस्ताम्बुजैर्विभ्रती दानं पद्मयुगाभये च वपुषा सौदामिनी-
संनिभा । शुक्लाद्रामधिराजमानपृथुलोत्तुङ्गस्तनोद्भासिनी पायाद्वः
कमलाकटाक्षमिभैसनन्दयन्ती हरिम् ॥ दशलक्षं जपेदेनं मन्त्रं
श्रद्धासमन्वितः । दशशं जुहुयान्मन्त्री मधुराक्तैः सरोरुहैः ॥
श्रीपीठे पूजयेद्देवीसङ्काशवरणैः सह । बलाकाद्याश्च लोकेशास्तद-
क्षणि च पूजयेत् ॥ एवं संपूजयेद्देवीं संपदामालयो भवेत् ।
समुद्रमायां सखिति कण्ठमात्रे जले स्थितः । त्रिलक्षं प्रजपेन्मन्त्रं
साक्षाद्भवणो भवेत् ॥ इति श्रीमन्मन्त्रविधिः ॥ ॥ अथ सुवेनशरी-
मन्त्रविधानम् ॥ अथ वक्ष्ये जगद्धात्रीमधुना सुवेनशरीम् ।
ब्रह्मादयोऽपि यां ज्ञात्वा लेभिरे श्रियमूर्जिताम् ॥ कुलीशो वह्नि-
मारुढो वामनेत्रार्धचन्द्रवान् । बीजं तस्याः समाख्यातं सेवितं

सिद्धिकाङ्क्षिभिः ॥ ह्रीं ॥ ऋषिः शक्तिर्भवेच्छन्दो गायत्री देवता
मनोः । कथिता सुरसंघेन सेविता भुवनेश्वरी ॥ षट्दीर्घयुक्त-
वीजेन कुर्यादङ्गाणि षट् क्रमात् ॥ संहारसृष्टिमार्गेण मातृकान्यस्त-
विग्रहः । तत्रान्यासः यथाः कुर्यादेवताभावसिद्धये ॥ हृत्तेखां मूर्ध्नि
वन्दने गणनां हृदये यथा । रक्तां करालिकां गुह्ये महोच्छुष्मां
षट्द्वये ॥ ऊर्ध्वं शक्तिविणोदीच्यपश्चिमेषु मुखेषु च ॥ सद्यादिह्रस्व-
वीजाख्या न्यस्तव्या भूतसप्रभाः । ब्रह्माणं सह गायत्र्या ललाटे
विन्यसेत्ततः । सावित्र्या सहितं विष्णुं कपोले दक्षिणं परम् ।
वागीश्वरीयुतं वामकपोले च महेश्वरम् । श्रिया धनपतिं वामकर्णे
रत्या स्वरं मुखे । पुष्ट्या गणपतिं सव्यकर्णे मूलं मुखे न्यसेत् ।
मूलेन व्यापकं कुर्यात्कतो देवीं विचिन्तयेत् ॥ ध्यानम् ॥ उद्याहि-
नयुतिमिन्दुकिरीटां तुङ्गकुचां नयनत्रययुक्ताम् । स्मेरमुखीं वर-
दाङ्कुशपादासीतिकयां प्रभजेद्भुवनेशीम् ॥ जपेन्मन्त्रं च द्वात्रिंशलक्षं
मन्त्री सदाहितः । त्रिखादुयुक्तैर्जुहुयादष्टद्रव्यैर्दशांशतः ॥ दद्यादर्घ्यं
दिनेशाय तत्र संचिन्त्य देवताम् । षोडशदलावृताष्टपत्रकर्णिकायां
षट्कोणं तद्वहिर्धर्मादिपीठं नवशक्तियुतं । जया विजया अजिता
अपराजिता नित्या विलासिनी दोग्ध्री अघोरा मङ्गला नवशक्तयः ।
तत्र संपूजयेद्देवींस्त्रयाक्षरैः सह ॥ षट्कोणाद्वहिर्मध्ये च दिक्षु
यथाक्रमं हृत्तेखाद्याः पृथिव्यादिभूतसमप्रभावरपाशाङ्कुशभीति-
धारिण्योऽर्च्याः । ततोऽङ्गावरणम् । ततः पूर्वनिर्गतिवायुवह्निरुणे-
शादिषट्कोणेषु यथाक्रमं मिथुनदेवताः । षट्कोणपार्श्वयोर्निधी ।
केसरेष्वङ्गानि पश्येत्तुङ्गकुसुमा अनङ्गकुसुमातुरा अनङ्गमदना अन-
ङ्गमदनातुराभुवनपालागगनवेगाशशिशिरेखागगनरेखाचेलष्टशक्तयः ।
ततः षोडशमन्त्रेषु करालीविकराल्युभयसंरखतीश्रीदुर्गोपालक्ष्मीः श्रुतिः
स्मृतिः धृतिः अद्वैतधामतिः कान्तिरार्याः पूज्याः । पञ्चाद्वहिः परिचा-
रिकाः । अनङ्गलपाः अनङ्गमदनाभवातुराभुवनवेगाभुवनपालिका-
सर्वशिशिराभनङ्गवेदनाभनङ्गमेखलाः पूज्याः । ततो लोकेशश्च तद-
क्षाणि देवीमित्थं प्रपूजयेत् । पूज्यते सकलैर्देवैः किं पुनर्मनुजोत्तमैः ।
मन्त्री त्रिमधुरोपेतैर्हुत्वाश्चत्थसमिद्धैः । ब्राह्मणान्वशयेच्छीघ्रं पार्थि-

वान्पद्महोमतः । पालाशपुष्पैस्तत्पत्नीर्मन्त्रिणः कुमुदैरपि । शालिपिष्ट-
 मयीं कृत्वा पुत्तलीं मधुरान्विताम् । जप्तां प्रतिष्ठितप्राणां भक्षयेद्रवि-
 वासरे । वशं नयति राजानं नारीं वा नरमेव वा । कण्ठमात्रोदके
 स्थित्वा वीक्ष्य तोयगतं रविम् । त्रिसहस्रं प्रजपेन्मन्त्रमिष्टां कन्यां
 लभेत सः । अन्नं तन्मन्त्रितं मन्त्री भुञ्जीत श्रीशशिद्वये । लिखित्वा
 भस्मना मायां सप्ताध्यां फलकादिषु ॥ तत्काले दर्शयेद्यन्नं सुखं
 सूयेत गर्भिणी ॥ इति ॥ ॥ द्वितीयो भुवनेश्वरीमन्त्रः ॥ अनन्तो
 बिन्दुसंयुक्तो मायात्रह्याभितारवान् । पाशादिन्यक्षरो मन्त्रः सर्व-
 वक्ष्यफलप्रदः ॥ आंहींक्रौं ॥ ऋष्याद्याः पूर्वमुक्ताः स्युर्वीजेनाङ्ग-
 क्रिया मता ॥ ध्यानम् ॥ वराङ्कुशं पाशमभीतिमुद्रां करैर्वहन्तीं
 कमलासनस्थाम् ॥ बालार्ककोटिप्रतिमां त्रिनेत्रां भजेऽहमाद्यां भुवने-
 श्वरीं ताम् ॥ हविष्यभुग्जपेन्मन्त्रं तत्त्वलक्षं जितेन्द्रियः । चतुर्विंशति-
 साहस्रैस्तैलैः पयोक्तैर्जुहुयात्ततः । हृल्लेखाविहिते पीठे नवशक्तिसम-
 न्विते । अर्चयेत्परया भक्त्या वक्ष्यमाणक्रमेण ताम् ॥ हृल्लेखाद्या
 यजेदादौ कर्णिकायां क्रमाद्बुधः । अङ्गानि केसरेषु स्युः पत्रस्था
 मातरः क्रमात् । इन्द्रादयो लोकपालास्तदस्त्राणि च पूजयेत् । एवं
 संपूजयेद्देवीं साक्षाद्वैश्रवणो भवेत् । पूज्यते सकलैर्लोकैस्तेजसा
 भास्करोपमः । अनेनाधिष्ठितं गेहं निशि दीपसमाकुलम् । दृश्यते
 प्राणिभिः सर्वैर्मन्त्रस्यास्य प्रभावतः । सर्वपैर्लोणसंमिश्रैराज्याक्तैर्जुहु-
 यान्निशि । राजानं वशयेत्सद्यस्तत्पत्नीरपि साधकः । अन्नवान्न
 होमेन श्रीमान्पद्महुताद्भवेत् । राजवृक्षसुदुद्धतैः पुष्पैर्हुत्वा कवि-
 र्भवेत् । अरोगी तिलहोमेन घृतेनायुरवाप्नुयात् । प्राक्प्रोक्तान्यपि
 कर्माणि साधयेत्साधकोत्तमः ॥ ॥ अथ त्वरितभगवतीमन्त्रविधा-
 नम् ॥ अतोऽभिधास्ये त्वरितां त्वरितं फलदायिनीम् । तारो माया
 सर्वबीजं ऋद्धिरीशस्वरान्विता । कूर्मस्तदन्तो भगवान्क्षस्त्रीदीर्घं
 तनुच्छदम् । संवर्तो भगवान्माया फडन्तो द्वादशाक्षरः । ॐ ह्रीं हुं त्व-
 च्छेक्षस्त्री हुं क्षे ह्रीं फट् ॥ अस्यार्जुनऋषिः । विराट्छन्दः । त्वरिताख्या
 भगवती कौलान्ता सकलमनोरथप्रदा देवता । मायाविवर्जितान्वर्णा-
 न्मूर्ध्नि भाले गले हृदि । नाभिगुह्योरुयुग्मे च जानुजङ्घापदद्वये ।

विन्यसेव्यापकं तद्वत्समस्तेन च साधकः । त्वच्छेहृदयाय नमः । छेक्ष-
 शिरसेस्वाहा । क्षेक्षीशिखायैवषट् । स्त्रीहुंकवचाय हुं हुंक्षेनेत्रत्रयाय वौ
 षट् । ह्रींफट् अस्त्राय फट् । इत्यङ्गविधिः ॥ अथ ध्यानम् ॥ श्यामां
 बर्हिकलापशेखरयुतामानद्वपणीशुकां गुञ्जाहारलसत्पयोधरधरामष्टौ
 द्विपान्विभ्रतीम् । ताटङ्गाङ्गदमेखलां गुणरणन्मञ्जीरतां प्रापितां
 कैरातीं वरदाभयोद्यतकरां देवीं त्रिनेत्रां भजे ॥ लक्षं प्रजप्य मन्त्रज्ञो
 मन्त्रं मन्त्री जितेन्द्रियः । दशांशं जुहुयाद्विल्वैर्मधुराक्तैः समिद्धैः ।
 हृलेखाकल्पिते पीठे मध्ये शक्तिसमन्विते । पूजयेत्त्वरितां देवीं
 वक्ष्यमाणविधानतः ॥ ॐ क्षंहुं हं वञ्ज देहमुहङ्गुलर्गर्जहुं हुं क्ष्मां-
 च्चाननाय नमः ॥ पीठमन्त्रः । अनेन चासनं दत्वा मूर्तिं मूलेन कल्प-
 येत् । अङ्गैः प्रणीतां गायत्रीं केसरेष्वर्चयेत्कमात् ॥ दलेषु हुंकारीं
 चण्डीं द्वादशीं क्षेपणीं स्त्रियम् । हुंकारी क्षेमकारी च फट् बाह्ये बहिर-
 ग्रतः । कोदण्डधारिणीं द्वारस्य पार्श्वयोर्हेमवेत्रधारिण्यौ जयाविजया-
 यक्षरक्षत्वरिताञ्जलिरोभवहुं फट् । अनेन मनुना तत्र किंकरं तद्व-
 हिर्जयेत् । लकुटं विभ्रतं कृष्णं कृतवर्वरमूर्धजम् । आरण्यैरुणैः
 पुष्पैरतिशयैः सुगन्धिभिः । पूजयेद्धूपदीपाद्यैर्नृत्तगीतमनोहरैः ।
 एवं सिद्धे मनौ मन्त्री नारीनरनरेश्वरैः ॥ मान्यते वत्सरादवाङ्ग-
 क्षम्यायुक्तो महेश्वरः । योनिकुण्डं प्रकल्प्याथ कुर्याद्धोमं यथेच्छया ॥
 मल्लिकाकुसुमैर्हुत्वा वशयेदखिलं जगत् । कृत्वा द्रोहादिशमनं पाला-
 शकुसुमैर्हुनेत् ॥ अशोकैः पुत्रमाप्नोति बन्धूकैरिष्टवाञ्छितम् ।
 तत्फलैरीप्सितं धनं पाटलैः सुन्दरीमिष्टां वशयेत् । बकुलैः कीर्तिः
 आप्नैर्दीर्घमायुः चम्पकैः कान्तिं सर्षपैः शत्रुनाशनं बकुलपत्रै-
 रुच्चाटनं शाल्मलीपत्रैः शत्रुनाशनं निम्बपत्रैर्विद्वेषणं माषहोमेना-
 मूकत्वं । अयुतं होमसंख्या तावज्जपः ॥ इति त्वरितभगवतीमन्त्र-
 विधानम् ॥ ॥ त्वरिताया अपरं विधानम् ॥ क्षेक्षीक्षे ॥
 वक्ष्यत्रिकण्टकी । द्विरुक्तैर्मन्त्रवर्णैरङ्गकल्पना । ध्यानम् ॥ नीला
 नाभेरधस्तादरुणरुचिरधः कण्ठदेशास्ति तास्या वक्त्रैर्दृष्ट्वा करालैरुदरपरि-
 गतैर्भीषणाङ्गी चतुर्भिः । दीपौ कम्बू रथाङ्गे करसरसिरुहैर्धारयन्ती
 जटान्तःस्फूर्जच्छीतांशुखण्डा भवतु भयहरी देवता वस्त्रिनेत्रा ॥

एवं ध्यायन् त्रिलक्षं जपेत् । दशांशं सर्पिषा हुत्वा वश्येद्वनिता-
 नरान् ॥ ॥ अपरं त्वरिताविधानम् ॥ प्रणवोमायानिलछिन्नेमदद्रवे
 द्विठन्तो द्वादशाणो मन्त्रो वश्यप्रदायकः । ॐ ह्रींनिलछिन्नेमदद्रवे-
 स्वाहा । अङ्गिरास्य ऋषिः त्रिष्टुप्छन्दः वज्रप्रस्तारिणी पार्वतीदेवता ।
 मायावीजेनाङ्गकृतिः ॥ ध्यानम् ॥ रक्ताब्धौ रक्तपारे रविदलकम-
 लाभ्यन्तरे संनिषण्णां रक्ताङ्गीं रक्तमौलिस्फुरितशशिकलां स्मेरवक्त्रां
 त्रिनेत्राम् । बीजापूरेषुपाशाङ्कुशमदनधनुःसत्कपालानि हस्तैर्वि-
 आणामानताङ्गीं स्तनभरभरणादम्बिकामाश्रयामः ॥ लक्षं जपेदिमं
 मन्त्रं साधकः शुद्धमानसः । अयुतं राजवृक्षोत्थैर्घृतसिक्तैः समिद्धैः ।
 शक्तिपीठे यजेद्देवीमरुणैः कुसुमादिभिः । अङ्गानि केसरेषु स्युस्त-
 तोऽभ्यर्च्या दलेष्विमाः । हृल्लेखा क्लेदिनी छिन्ना क्षोभणी मदना-
 तुरा । निरंजना रागवती मदनावती मेखला द्राविणी वेगवती
 स्मराकपालोत्पलधारिण्यो रक्तविग्रहाः । मातरो दिग्विदिक्षु ततो
 दिगीश्वराः ॥ इमं मन्त्रं जपेद्यस्तु प्रयतः शुद्धमानसः । दारिद्र्यरो-
 गनिर्मुक्तः स जीवेच्छरदां शतम् ॥ अस्य वशे जगद्वर्तते न संदेहः ॥
 अनेन मुखक्षालनं अञ्जनं तिलकं पुष्पं मन्त्रितं जगद्वश्यकरं
 ताम्बूलं च खादितम् ॥ इति ॥ ॥ अथाश्वारूढाविधानम् ॥
 पाशाङ्कुशयुता शक्तिर्ज्ञेष्टीशो गगनं सदृक् । परमेश्वरिशब्दान्ते
 द्विठन्तः प्रणवादिकः ॥ ॐ आं ह्रीं कौं पाहि परमेश्वरि स्वाहा ॥ त्रयो-
 दशाक्षरो मन्त्रोऽश्वारूढायाः । ॐ आंहृदयम् । ह्रीं शिरः । कौं शिखा ।
 पाहिकवचं परमेश्वरिनेत्रं । स्वाहा अस्त्रं ॥ ध्यानम् ॥ रक्तामश्व-
 धिरूढां शशिधरशकलावद्धमौलिं त्रिनेत्रां पाशेनाबध्य साध्यां
 स्मरशरविवशां दक्षिणेनानयन्तीम् । हस्तेनान्येन वेत्रं वरकनकमयं
 धारयन्तीं मनोज्ञां देवीं ध्यायेदजस्रं कुचभरनमितां दिव्यहारा-
 मिरामाम् ॥ बाणलक्षं जपेन्मन्त्रमाज्येन जुहुयात्ततः । दशांशं
 भक्तितो देवीं शक्तिपीठे समर्चयेत् ॥ पाशादित्र्यक्षरोक्तेन विधानेन
 समाहितः । आज्याग्नेन हुतान्मन्त्री वाञ्छितं लभते वसु ॥
 लवणैर्मधुरासिक्तैर्होमेन वश्येन्नृपान् । अथो तेनैव विधिना वश्ये-
 द्वनितामपि । षोडशकोष्टकं विलिख्य अन्तश्चतुष्के प्रणवं सखा-

ध्यम् । अन्येऽपि द्वादशमन्त्रवर्णील्लिखेत् । इदं यन्त्रमशेषवश्यकम् ॥
 ॥ अन्नपूर्णा मन्त्रविधानम् ॥ मायाहृद्भगवतिपदान्ते महेश्वरिपदं
 अन्नपूर्णे वह्निवधूः । सप्तदशाक्षरोऽन्नपूर्णाभवानीमन्त्रः ॥ ह्रीं नमो-
 भगवतिमहेश्वरिअन्नपूर्णेस्वाहा ॥ अङ्गानि मायया कुर्यात्ततो देवीं
 विचिन्तयेत् ॥ ध्यानम् ॥ रक्तां विचित्रवसानां नवचन्द्रचूडामन्त्र-
 प्रदाननिरतां स्तनभारनम्राम् । नृत्यन्तमिन्दुशकलाभरणं विलोक्य
 हृष्टां भजेद्भगवतीं भवदुःखहन्त्रीम् । विकार २२ सहस्रं प्रजपेन्मन्त्रं
 साज्येनान्नेन दशांशं जुहुयात् । शक्तिपीठे यजेद्देवीमङ्गलोक्तेश्वरायुधैः ।
 प्रातरेवं जपेन्मन्त्रं नित्यमष्टोत्तरं शतम् ॥ एतस्यान्त्रसमृद्धिः स्थान्म-
 हती श्रियया सह ॥ ॥ अथ बालात्रिपुराविधानम् ॥ अधरो
 विन्दुमानाद्यं ब्रह्मेन्द्रस्थः शशीयुतः । द्वितीयं शृगुसर्गाढ्यो मनुस्ता-
 र्तीयमीरितः । ऐं ह्रीं सौः ॥ बाला त्रिपुरा त्रैलोक्यवशीकरिणी प्रकी-
 र्तिता । ऋषिः स्यादक्षिणामूर्तिश्छन्दः पङ्क्तिः समीरितम् ॥ देवता
 द्वेशिकैरुक्ता बाला त्रिपुरनामतः । नामेराचरणं न्यस्येद्वाग्भवं मन्त्र-
 वित्तमः । हृदयान्नामिपर्यन्तं कामवीजं प्रविन्यसेत् । शिरसो
 हृत्प्रदेशान्तं तार्दीयं विन्यसेत्ततः ॥ आद्यं द्वितीयं करयोस्तार्तीय-
 मुभयोन्यसेत् । मूर्ध्न्याधारे हृदि न्यस्येद्भूयो बीजत्रयं क्रमात् ॥ नव-
 योन्यात्मकं न्यासं कुर्याद्वीजैस्त्रिभिः पुनः । कर्णयोश्चिबुकौ एकः १ ।
 शङ्खयोर्वदने २ । नेत्रयोर्नेत्रिणि ३ । अंसयोः पिठरे ४ । कूर्परयोः
 कुक्षौ ५ । जानुनोर्ध्वजमूर्धनि ६ । पादयोर्गुह्यदेशे च ७ ।
 पार्श्वयोर्हृदयाम्बुजे ८ । स्तनद्वये कण्ठदेशे ९ । रत्यादिमथ विन्य-
 सेत् । मूले रतिं हृदि प्रीतिं भ्रूमध्ये च मनोभवाम् ॥ मूले सौः ।
 हृदि ह्रीं । भ्रूमध्ये ऐं इति न्यसेत् । तैरेव बीजैस्तद्वदेवामृतेशीं
 योगेशीं विश्वयोनिं क्रमाज्यसेत् ॥ मूर्तिन्यासमथाचरेत् ॥ स्वस्व-
 बीजादिकं पूर्वं मूर्ध्नि ईशानं मनोभवसहितं न्यसेत् । वक्त्रे तत्पुरुषं
 समकरध्वजं । हृदि अघोरं सकन्दर्पं । गुह्यदेशे वामदेवं समन्मथं ।
 सद्योजातं सकामदेवं पादयोः । ऊर्ध्वप्राग्दक्षिणोदीच्यपश्चिमादिमुखेषु
 ताः । प्रविन्यसेद्यथापूर्वं शृगुर्व्योमाग्निसंस्थितः । सद्यादिपञ्च-
 हस्वाढ्यो बीजमेषां प्रकीर्तिम् । स्त्रीं स्त्रीं स्त्रीं स्त्रीं स्त्रीं सद्यदेवीवी-

जानि । षट्दीर्घयुक्तेनाद्यबीजेनाङ्गक्रिया मता । पञ्चबाणन्यासमाचरेत् ॥ मूर्ध्निद्रांविद्राविण्यैनमः । पदेद्रींक्षोभिण्यैनमः । वक्त्रेर्द्धींवशीकरिण्यैनमः । गुह्येच्छंआकर्षिण्यैनमः । हृदि सः संमोहिन्यैनम इति पञ्चबाणन्यासः । भालमध्यभ्रूवदनलम्बिकाकण्ठहृत्सु च नाभ्यन्धुपृष्ठाननयोः सुभगाभगाभोगसर्पिणी भगमालिनीअनङ्गाअनङ्गकुसुमाअनङ्गमेखलाअनङ्गमदना न्यस्तव्याः । मदविभ्रममन्थराः प्रधानदेवतासदृशाः । अक्षस्रक्पुस्तकाभीतिवरदाढ्यकराम्बुजाः । कुर्याद्भूषणन्यासं । ततः शिरसिभालेभ्रूकर्णाक्षियुगलेनसिगण्डयोरोष्ठयोर्दन्तपङ्क्तयोरास्ये स्तरात्र्यसेत् । चिबुकेगलेकण्ठेपार्श्वयोः स्तनयुग्मके । दोर्मूलयोः कूर्परयोः पाण्योस्तत्पृष्ठे नाभौ गुह्ये ऊर्वोर्जानुनोर्जङ्घयोः स्फिजोः पत्तलयोश्चराणाङ्गुष्ठयोः कादिरान्तात्र्यसेद्वर्णान्स्थानेष्वेषु समाहितः । काञ्च्यां ग्रैवेयके कटके हृदि गुह्यके कर्णकुण्डलयोर्मौलौ वललान् षक्षशान् सहौ अष्टाविमान्यसेत् । एवं न्यस्तशरीरोऽसौ ध्यायेद्देवीं समाहितः ॥ ध्यानम् ॥ उद्यद्भानुसहस्रकान्तिमरुणक्षौमां शिरोमालिकां रक्ताकृतपयोधरां जपवटीं विद्यामभीतिं वरम् ॥ हस्ताब्जैर्दधतीं त्रिनेत्रविलसद्वक्त्रारविन्दश्रियं देवीं वद्धहिमांशुरत्नमुकुटां वन्दे समन्दस्मिताम् ॥ दीक्षां प्राप्य जपेन्मन्त्रं तत्त्वलक्षं जितेन्द्रियः । पुष्पैर्भानुसहस्राणि जुहुयाद्रहस्यवृक्षजैः ॥ त्रिमध्वाक्तैः प्रसूनैर्वा करवीरसमुद्भवैः । पद्मं वसुदलोपेतं नवयोन्याढ्यकर्णिकम् ॥ इच्छादिशक्तिमिर्युक्तं त्रिपुरापीठमर्चयेत् ॥ इच्छाज्ञानाक्रियायोगा कामिनी कामरूपिणी । रती रतिप्रिया नन्दा स्नानन्दा च मनोन्मनी ॥ वरदाभयधारिण्यो या उक्ता नवशक्तयः । गुरुपङ्क्तिं प्राङ्माध्ययोन्यन्तराले यजेत् । मध्ययोनौ देवीं पूजयेद्वक्ष्यमाणविधिना । देव्या वामकोणे रतिं शुभ्रां नतिं पाशधरां । प्रीतिं दक्षिणकोणे काञ्चनप्रभां अङ्कुशं प्रणतिं दधानां । अग्रे मनोभवां रक्तां दिक्षु कार्मुकपुष्पेषुधारिणीं । पश्चादङ्गानि यथास्थानं । तद्वहिर्दिक्ष्वग्रे च निजैर्मन्त्रैः पूजयेद्वाणदेवताः नतिपुष्पहस्ताः । अष्ट योनिष्वष्टशक्तीः सुभगादिकाः । अष्टपत्रेषु मातरो भैरवाङ्गस्था मदविह्वलाः । दिक्षु लोकपालाः तद्वहिस्तदस्त्राणि संपूजयेत् ।

पूर्वजन्मकृतैः पुण्यैर्ज्ञात्वेनां, परदेवताम् । यो भजेदुक्तमार्गेण स
 भवेत्संपदां पदम् ॥ एवं सिद्धमनुर्मन्त्री साधयेदिष्टमालनः ।
 जुहुयादरुणाम्भोजैरदोषैर्मधुराप्नुतैः ॥ लक्षसंख्यं तदर्थं वा प्रत्यहं
 भोजयन्निजान् । वनिता युवती रम्याः प्रीणयेद्देवताधिया ॥
 होमान्ते धनधान्याद्यैः प्रीणयेद्गुरुमात्मनः । एवं कृते जगद्वश्यो
 रमाया भवनं भवेत् ॥ पालाशकुसुमैर्हुत्वा वाक्सिद्धिं लभते
 ध्रुवम् । अनुलोमविलोमान्तस्थितसाध्याह्वयान्वितम् । मन्त्रमुच्चार्य
 जुहुयान्मधुरालोलितैः शुभैः ॥ सर्पपैः श्वेतवर्णैस्तु पदसहस्रकसं-
 मिमैतैः । वशयेत्पार्थिवान्सद्यस्तत्पत्नीस्तत्सुतानपि ॥ मालती वकुलो-
 द्भूतैः पुष्पैश्चन्दनलोलितैः । जुहुयात्कवितां मन्त्री लभते वत्सरा-
 न्तरे ॥ ह्रीं त्रिपुरादेवि विद्महे कामेश्वरि धीमहि । तन्नः छिन्ने
 प्रचोदयात् ॥ एषा त्रिपुरागायत्री प्रयुक्ता सर्वसिद्धिदा ॥ वियद्भू-
 गुह्यताशस्थो भौतिको त्रिन्दुशेखरः । वियत्त्वदादिकेन्द्राभिस्थितं
 वामाक्षिविन्दुमत् ॥ आकाशभृगुवह्निस्थो मनुः सर्गेन्दुखण्डवान् ।
 बीजत्रयात्मिका प्रोक्ता देवी त्रिपुरभैरवी । ह्रैं ह्रैं ह्रैं ह्रैः ।
 पूजान्यासादिसर्वं पूर्ववत् अल्पमेवानयोर्मन्वोरन्तरम् ॥ ॥ अथ
 दुर्गामनुविधानम् ॥ अथ दुर्गामनून्वक्ष्ये दृष्टादृष्टफलप्रदान् ।
 मायाऽत्रिः कर्णविन्द्वान्नयो भूयोसौ सर्गवान्भवेत् ॥ पञ्चान्तकः
 प्रतिष्ठावान्मरुतो भौतिकासनः । तारादिहृदयान्तोऽयं मन्त्रो वस्त्र-
 क्षरात्मकः ॥ ॐ ह्रीं दुं दुर्गायै नमः । ऋषिः स्यान्नारदश्छन्दो गायत्रं
 देवता मनोः ॥ दुर्गासमीरिता सद्भिर्दुरितापन्निवारिणी । नमस्का-
 रवियुक्तेन मूलमन्त्रेण हाडाद्यैः सह षडङ्गानि । ॐ ह्रीं दुं हृदयाय ।
 ह्रीं दुं त्रिंसे । हूं दुं शिखायै । ह्रैं दुं कवचाय । गाह्रीं दुं नेत्राभ्यां ।
 यै ह्रः दुं अस्त्रायेति ॥ अथ ध्यानम् ॥ सिंहस्था शशिशेखरा
 मरकतप्रख्यैश्चतुर्भिर्भुजैः शङ्खं चक्रधनुःशरांश्च दधती नेत्रैस्त्रिभिः
 शोभिता । आमुक्ताङ्गदहारकङ्कणरणत्काञ्चीकणनूपुरा दुर्गा दुर्गति-
 त्तारिणी भवतु वो रत्नोल्लसत्कुण्डला ॥ वसुलक्षं जपेन्मन्त्रं तिलैर्मधु-
 रलोलितैः । पयोन्धसा वा जुहुयात्तत्सहस्रं जितेन्द्रियः ॥ प्रभा माया
 जया सुभा विशुद्धा नन्दिनी तथा । सुप्रभा विजया सर्वसिद्धिदा । नव

शक्तयः । अजिर्हस्वत्रयक्लीब रहितैः पूजयेदिमाः ॥ ॐ वज्रनखदंष्ट्रा-
युधायमहासिंहाय हुं फट् नमः । पीठमन्त्रः । अनेन पूजयेत्पीठं
नवशक्तियुतपुरा । आवाह्यपूजये देवी । वक्ष्यमाणेन वर्त्मना । पूर्व-
मङ्गैः पञ्चाज्जया विजया क्रीतिः प्रीतिः प्रभा श्रद्धा मेघा श्रुतिः
स्वनामाद्यक्षरादिकाः शक्तयः पूज्याः । पत्राग्रेष्वायुधानि । चक्रं शङ्खं
गदाखड्गपाशाङ्कुशधरा धनुः । लोकेशांस्ततो बाह्ये तदस्त्राण्यनन्तरं
यजेत् । एवं जपादिभिः सिद्धे मन्त्रे प्रयोगानाचरेत्सुधीः । प्रतिष्ठाप्य
विधानेन कलशान्नव शोभनान् । रत्नहेमादिसंयुक्तान्पदेषु नवसु
स्थितान् ॥ मध्यस्थे पूजयेद्देवीमितरेषु जयादिकाः । संपूज्य गन्ध-
पुष्पाद्यैरभिषिञ्चेन्नराधिपम् । राजा विजयते शत्रून् योधको विजय-
श्रियम् । प्राप्नोति रोगी दीर्घायुः सर्वव्याधिविवर्जितः । बन्ध्या-
मिषिक्ता विधिना लभते तनयं वरम् । मन्त्रेणानेन संजप्तमाच्यं
क्षुद्रग्रहापहम् ॥ गर्भिणीनां विशेषेण जप्तं भस्मादिकं तथा ॥
॥ अथ महिषमर्दिनीमनुविधानम् ॥ भान्तं वियत्सनयनं श्वेतोम-
र्दिनिष्ठद्वयम् । महिषमर्दिनिस्वाहा । अष्टाक्षरीयमाख्याता महिषहिंसके
हुंफट् हृदयम् । महिषशत्रो शार्विं हुंफट् शिरः । महिषं हेषयहेषय
हुंफट्शिखा । महिषं हनहन देवि हुंफट् कवचम् । महिषसूदिनि हुंफट्
अस्त्रम् । एवं षडङ्गानि प्रकल्पयेत् ॥ ध्यानम् ॥ गारुडोपलसंनिभां
मणिमौलिकुण्डलमण्डितां नौमि भालविलोचनां महिषोत्तमाङ्गनि-
षेदुषीम् । चक्रशङ्खकृपाणखेटकबाणकार्मुकशूलकां तर्जनीममि विभ्रतीं
निजबाहुभिः शशिशेखराम् ॥ अष्टलक्षं जपेन्मन्त्रं तत्सहस्रं तिलैः
शुभैः । हुत्वा प्रागीरिते पीठे यजेन्महिषमर्दिनीम् ॥ संपूज्याङ्गानि
पत्रेषु शक्तीः दुर्गा वरवर्णिनीं आर्यां कनकप्रभां कृत्तिकां अभय-
प्रदां कन्यां सुरूपां दीर्घस्वरैः क्रमाद्यजेत् । अग्रे यजेदायुधानि
चक्रशङ्खासिखेटकान् । बाणं बाणासनं शूलं कपालं यादिभिः क्रमात् ।
ततो यजेन्नोपलालंस्तदस्त्राण्यप्यनुक्रमात् । एवं सिद्धमनुर्मन्त्री
साधयेदिष्टमात्मनः । वशयेत्तिलहोमेन नरान्नरपतीनपि । सिद्धार्थै-
र्जुहुयान्मन्त्री रोगान्मुच्येत तत्क्षणात् ॥ काकपक्षैः कृतो होमो द्वेषं
वितनुते नृणाम् । मरीचहोमान्मरणं रिपुराप्नोति सर्वथा ॥ ॥ अपरं

दुर्गामनुविधानम् ॥ तारो दुर्गे युगं रक्तमन्त्रो दान्तं सुलोचनम् ।
द्विठान्ता जयदुर्गेयं सिद्धिदा हि दशाक्षरी ॥ ॐ दुर्गेदुर्गे रक्षिणि
स्वाहा ॥ ॐ जय दुर्गे हृदयं दुर्गे शिर ईरितम् । दुर्गायै शिखा ।
भूतरक्षिणि कवचम् । दुर्गेदुर्गे रक्षिणिनेत्रं । स्वाहा अस्त्रम् ।
प्रणवादिः सर्वत्र ॥ अथ ध्यानम् ॥ कालाभ्राभां कटाक्षैररि-
कुलभयदां मौलिवद्वेन्दुरेखां चक्रं शङ्खं कृपाणं त्रिशिखमपि करै-
रुद्वहन्तीं त्रिनेत्राम् । सिंहस्कन्धाधिरूढां त्रिभुवनमखिलं तेजसा
पूरयन्तीं ध्यायेद्दुर्गां जयाख्यां त्रिदशपरिवृतां सेवितां सिद्धिकामैः ॥
वाणलक्षं जपेन्मन्त्रं दशांशं जुहुयाद्धृतम् । तदशांशेन शक्त्या वा
ब्राह्मणानपि भोजयेत् ॥ अष्टाक्षरोदिते पीठे पूजयेत्पूर्ववत्सुधीः ।
मन्त्रं जपन्विशेषदुष्टं शत्रून्हन्यादशेषतः ॥ प्रजपेद्ब्रह्महारादौ तत्रापि
निजयी भवेत् । अर्चयेदस्त्रशस्त्राणि जयार्थं विद्ययानया ॥ ॥
अथान्यदुर्गामनुविधानम् ॥ ज्वलज्वलपदान्ते शूलिनिद्वितयं दुष्टप्र-
हृदुमस्त्रान्ते वह्निजाया । अष्टाक्षरो मनुः । ज्वलज्वल शूलिनि शूलिनि
दुष्टप्रहृदुं फट्स्वाहा । ऋषिर्दीर्घतमाः । ककुपूलन्दः । शूलिनीदेवता ।
दुर्गे हृदयम् । वरदे शीर्षम् । विन्ध्यवासिनिशिखा । असुरमर्दिनि
युद्धप्रिये त्रासय त्रासय कवचम् । देवि सिद्धपूजिते नन्दिनि रक्ष
महायोगीश्वरि अस्त्रम् । शूलिन्याद्या हुंफडन्ताः पञ्चाङ्गमनवः ।
शूलिनि दुर्गे हुंफडित्यादिप्रकारेण ॥ ध्यानम् ॥ अध्यारूढां
मृगेन्द्रं सजलजलधरश्यामलां हस्तपद्मैः शूलं बाणं कृपाणीमरिजं-
लजगदाचापपाशांस्त्वहन्तीम् ॥ चन्द्रोत्तंसां त्रिनेत्रां चतसृभिरसिना
खेटकं विभ्रतीभिः कन्याभिः सेव्यमानां प्रतिभटभयदां शूलिनीं
भावयामि ॥ वर्णलक्षं जपेन्मन्त्रं दशांशं सर्पिषा हुनेत् । प्रागुक्ते
पूजेयत्पीठे वक्ष्यमाणेन वर्त्मना ॥ प्रथममङ्गानि पत्रेषु शक्तयः
दुर्गा वरदा विन्ध्यवासिनी असुरमर्दिनी युद्धप्रिया देवसिद्धपूजिता-
नन्दिनी महायोगीश्वरी । दलेषु अस्त्राणि लोकपालाः पश्चात्पूज्याः ।
तत ईप्सितान्कुर्वीत प्रयोगान् ॥ अष्टोत्तरसहस्रं यस्तिलैश्च मधुरा-
बुतैः । नित्यं वा जुहुयात्तस्य शक्तिः स्यादतिमानुषी ॥ बहुना
किमिहोक्तेन मनसा यद्यदीप्सितम् । तत्सर्वमचिरेणैव साधयेत्साध-

कोत्तमः ॥ ॥ अपरं दुर्गामनुविधानम् ॥ उत्तिष्ठपदं पश्चात्पुरुषि
 किंततः स्वपिषि भयं मे समुपस्थितमुच्चार्य यदि शक्यमशक्यं वा
 तन्मे भगवति शमय ठद्वयं निगदितो मन्त्रः सप्तत्रिंशदक्षरः ।
 अस्यारण्यकक्रुषिः अनुष्टुप्छन्दः । वनदुर्गादेवता दुर्गतिमोचनी ।
 पादाष्टसंधिषु गुदलिङ्गाधरोदरे पार्श्वद्वैतस्तनकण्ठेषु मुखनासाकपोला-
 क्षिकर्णभ्रूमध्यमूर्धसु मन्त्राक्षराणि विन्यसेत् ॥ पङ्क्तिभिरष्ट-
 मिरष्टभिः पङ्क्तिरिन्द्रियैर्मन्त्राणैरङ्गकृप्तिः ॥ ध्यानम् ॥ सौवर्णा-
 म्बुजमध्यगां त्रिनयनां सौदामिनीसंनिभां चक्रं शङ्खवराभयानि दध-
 तीमिन्दोः कलां बिभ्रतीम् । प्रैवेयाङ्गदहारकुण्डलधरामाखण्डलाद्यैः
 स्तुतां ध्यायेद्विन्ध्यनिवासिनीं शशिमुखीं पार्श्वस्थपञ्चाननाम् ॥ एवं
 ध्यात्वा जपेत्क्षत्रचतुष्कं दशांशं जुहुयाद्धविषा शालिभिः सर्पिषा
 तिलैश्च । प्रागीरिते यजेत्पीठे देवीम् । अङ्गानि पूर्वं दलमूलेषु
 आर्यादुर्गा भद्राभद्रकाली अम्बिकाक्षेम्यावेदगर्भाक्षेमंकरीलाष्टशक्तयः
 पूज्याः । अस्त्राणि पत्रमध्येषु शङ्खचक्रासिखेटकवाणकोदण्डशूलका-
 पालानि । दलाग्रे ब्राह्मयाद्यास्ततो लोकपालाः पूज्याः । एवं सिद्धि-
 मन्त्री प्रयोगेषु देवीमित्थं विचिन्तयेत् ॥ कालपावकसंनिभां कलि-
 तार्धचन्द्रसरोरुहां भालनेत्रविभीषणां भयदां च सिंहनिषेदुषीम् ।
 चक्रशङ्खकृपाणखेटकचापवाणकरोटिकां त्रिशूलबाहिभुजां भजेद्वि-
 जिताखिलासुरसैनिकाम् ॥ प्रातःस्नानरतो नित्यमष्टोत्तरसहस्र-
 कम् । जपेत्तस्याशु सिद्ध्यन्ति धनधान्यादिसंपदः ॥ अनेनैव विधा-
 नेन ग्रहक्षुद्ररिपूजयेत् । नामिमात्रोदके स्थित्वा देवीमर्कगतां
 स्मरन् । जपेदष्टोत्तरशतं लभते महतीं श्रियम् । अयुतं वटवृक्षोत्थैः
 सशुङ्गैरर्चितेऽनले । होमं समिद्धरैः कुर्यान्नाशयत्यापदां कुलम् ।
 अपामार्गसमिद्धिर्वा तिलैर्वा काननोद्भवैः । सर्पपैर्वा कृतो होमः
 क्षुद्रापस्मारनाशनः ॥ अभीष्टसिद्ध्यै जुहुयादार्कैश्चैव समिद्धरैः ।
 सहस्रमर्कवारादिदिवसान्दश संयतः । बहुना किमिहोक्तेन मनसा
 यद्यदीप्सितम् । जगदम्बार्चको मन्त्री तत्सिद्ध्यति न संशयः ॥

इति त्रिविक्रमभट्टारककृतौ मन्त्ररत्नमञ्जूषायां

पञ्चमः शक्तिपटलः ॥ ५ ॥

अथ वैष्णवमन्त्रविधानं नाम षष्ठः पटलः ॥ ६ ॥

अथ वक्ष्ये महामन्त्रान्वैष्णवान्शुभदायकान् । तारं नमःपदं ब्रूया-
न्नारौ दीर्घसमन्वितौ ॥ पावनो गायमन्नोऽयं प्रोक्तो वखक्षरान्वितः ॥
ॐ नमोनारायणाय ॥ अस्य साध्यनारायणऋषिः । दैवीगायत्रीछन्दः ।
अन्ययो विष्णुर्देवता । क्रुद्धोल्काय हृदयं । महोल्काय शिरः । वीरो-
ल्काय शिखा । द्यूल्काय कवचम् । सहस्रोल्कायास्त्रम् । भूयोवर्णोर्मनोः
षड्भिः षडङ्गानि । अवशिष्टः कुक्षिपृष्ठयोः । मन्त्रवर्णान् तनौ न्यसेत् ।
आधारे नामौ हृदये वक्त्रे दोःपन्मूलेष्वेकः । नासिकाकण्ठनाभिहृ-
ःकुक्षिपार्श्वपृष्ठेषु । मूर्धास्यनेत्रश्रवणप्राणेष्वेकः । दोःपादमध्याङ्गुलीपु-
ःवातुप्राणेषु । हृत्स्थले मूर्धेक्षणास्यहृत्कुक्षिसोरजङ्घापदद्वये । एकैकशो
यसेद्वर्णान्गण्डांसोरुपदेषु च । चक्रशङ्खगदाम्भोजपदेष्ववहितो
ऽन्यसेत् ॥ एवं न्यासौ तनौ कृत्वा नारायणं ध्यायेत् ॥ ध्यानम् ॥
ऽद्यत्कोटिदिवाकराभमनिशं शङ्खं गदां पङ्कजं चक्रं विभ्रतमिन्दिरा-
ःवसुमतीसंशोमिपार्श्वद्वयम् । कोटीराङ्गदहारकुण्डलधरं पीताम्बरं
ःकौस्तुभोद्दीप्तं विश्वधरं स्ववक्षसि लसच्छ्रीवत्सचिह्नं भजे ॥ विकारलक्षं
ःप्रजपेन्मनुमेवं समाहितः । दशांशं सरसिजैर्जुहुयान्मधुराहुतैः ॥
वक्ष्यमाणे यजेत्पीठे देवमभ्यर्चयेत्सुधीः ॥ विमलौत्कर्षिणी ज्ञाना
क्रिया योगा ततः परम् । प्रह्वी सत्या तथेशानानुग्रहा नवमी मता ॥
इति नवशक्तियुते पीठे । आवाह्य पूजयेद्देवं सुगन्धिकुसुमादिभिः ।
अङ्गान्यभ्यर्च्य मन्त्रार्णान्केसरेषु दलेषु वासुदेवादीन् वासुदेवं संकर्षणं
प्रद्युम्नं अनिरुद्धकं । दिक्पत्रेषु कोणदलेषु तच्छक्तयः । शान्तिं श्रियं
सरस्वतीं रतिं । दलप्रेष्वस्त्राणि चक्रं शङ्खं गदां कमलं कौस्तुभं सुसलं
खड्गं वनमालिकां पूर्वादि यथाक्रमम् । बहिरग्रे कुङ्कुमप्रभं गरुडं देवस्य
दक्षिणोत्तरपार्श्वयोर्निधी । ध्वजं वरुणदिग्भागे । आग्नेय्यां विभ्रं ।
निशाचरे आर्यं । वायुकोणे दुर्गां । ईशे सेनान्यं । ततः इन्द्रादीन्
आयुधसंयुतान्यजेत् । इति पूजयन्विष्णुं धर्मार्थकामान् लब्ध्वा
अन्ते विष्णोः सायुज्यमाप्नुयात् ॥ ॥ अथ विष्णोर्द्वादशाक्षर-
मन्त्रविधानम् ॥ प्रणवो ह्रस्वगवते वासुदेवाय । द्वादशाक्षरो मन्त्रः ।

प्रजापतिर्ऋषिः । गायत्री छन्दः । वासुदेवो देवता । तारेण हृदयं ।
 नमसा शिरः । चतुर्भिः शिखा । पञ्चभिः कवचम् । समस्तेनास्त्र-
 मिलयङ्गकल्पना । मूर्ध्नि भाले दशोरास्ये गलदोर्हृदयाम्बुजे । कुक्षौ
 नाभौ ध्वजे जानुद्वये पादद्वये न्यसेत् । द्वादशाक्षराणि ॥ ध्यानम् ॥
 विष्णुं शारदचन्द्रकोटिसदृशं शङ्खं रथाङ्गं गदामम्भोजं दधत्तं सिता-
 ब्जनिलयं कान्त्या जगन्मोहनम् । आवद्धाङ्गदहारकुण्डलमहामौलि-
 स्फुरत्कङ्कणं श्रीवत्साङ्गमुदारकौस्तुभधरं वन्दे मुनीन्द्रैः स्तुतम् ॥
 वर्णलक्षं जपेदेनं दीक्षितो विजितेन्द्रियः । तत्सहस्रं प्रजुहुयान्निरा-
 लोड्य परिपुतैः ॥ पीठे प्रागीरिते वासुदेवं सम्यग्यजेत्सुधीः ॥
 अङ्गैराद्या वृत्तिः । वासुदेवादिभिर्द्वितीया शान्त्यादिशक्तिसहिता ।
 तृतीया द्वादशमूर्तिभिः । चतुर्थी लोकनाथैः । पञ्चमी तदायुधैः ।
 एवं संपूजितो विष्णुः प्रदद्यादिष्टमात्मनः । पायसेन घृताक्तेन मन्त्र-
 वर्णसहस्रकम् ॥ जुहुयान्मनसः शुद्ध्यै समिद्धिः क्षीरभूरुहाम् ।
 तत्संख्यया पयोक्ताभिः सर्वपापविमुक्तये ॥ ॥ अथ विष्णोश्च-
 तुर्दशाक्षरमन्त्रविधानम् ॥ हृल्लेखावीजयुगलं रमावीजयुगं पुनः ॥
 लक्ष्म्यन्ते वासुदेवाय हृदन्तः प्रणवादिकः ॥ ॐ ह्रीं ह्रीं श्रीं श्रीं
 लक्ष्मीवासुदेवाय नमः । चतुर्दशाक्षरः । हृदयं शक्तिबीजाभ्यां
 श्रीबीजाभ्यां शिरः । द्वाभ्यां शिखा । वासुदेवाय वर्म । नमसा
 अस्त्रं । सर्वं तारदिकम् ॥ ध्यानम् ॥ विशुचन्द्रनिभं वपुः कम-
 लजावैकुण्ठयोरेकतां प्राप्तं स्नेहवशेन रत्नविलसद्भूषाभिरालङ्कृतम् ।
 विद्यापङ्कजदर्पणं मणिमयं कुम्भं सरोजं गदां शङ्खं चक्रममूनि
 विभ्रदमितां दिश्याच्छ्रियं वः सदा ॥ वर्णलक्षं जपेदेनं तत्सहस्रं
 सरोरुहैः । होमं कुर्याद्विहसितैर्मधुरत्रयसंयुतैः ॥ पूजा स्याद्वैष्णवे
 पीठे द्वादशाक्षरवर्त्मना । पायसेन कृतो होमो लक्ष्मीवश्यप्रदायकः ।
 मधुराक्तैस्तिलैर्हुत्वा सर्वकार्याणि साधयेत् ॥ ॥ अथ विष्णोरष्टा-
 दशाक्षरमन्त्रविधानम् ॥ तारो हृद्विष्णवे डेन्तं सुरपतिसमन्वितम् ।
 महाबलायठद्वन्द्वमनुरष्टादशाक्षरः । ॐ नमोविष्णवे सुरपतये महाब-
 लाय स्वाहा । मन्त्रः । ऋषिरिन्दुर्विरादछन्दो देवता दधिवामनः । हृदे-
 केन शिरो द्वाभ्यां शिखा त्रिभिरुदाहृता । कवचं पञ्चभिस्तावद्भिर्नेत्रं

द्वाभ्यामस्त्रमित्यङ्गविधिः । मूर्ध्नि भाले दृशोर्युग्मे कर्णयुग्मोष्ठतालुषु ।
 कण्ठे बाहुद्वये चैव हृदयोदरनाभिषु । गुह्योरुजानुयुग्मेषु जङ्घयोः
 पादयोन्यसेत् । अष्टादशमनोर्वर्णान्पञ्चादेवं विचिन्तयेत् ॥ ध्यानम् ॥
 मुक्तागौरं नवमणिलसद्भूषणं चन्द्रसंस्थं भृङ्गाकारैरलकनिकरैः
 शोभिवञ्जारविन्दम् । हस्ताब्जाभ्यां कनककलशं शुद्धतोयातिपूर्णं
 दध्यन्नाढ्यं कनकचषकं धारयन्तं भजामः ॥ गुणलक्षं जपेन्मन्त्रं तद्-
 शांशं घृतप्लुतैः । पायसान्नैः प्रजुहुयाद्ध्यन्त्रैर्वा यथाविधि ॥ चन्द्रान्तं
 कल्पिते पीठे वामनं देवमर्चयेत् । यथासंपन्नोपचारैर्वक्ष्यमाणवि-
 धानतः ॥ केसरेष्वङ्गपूजा । ततो वासुदेवादीन् ध्वजादीनर्चये-
 त्ततः । दलाग्रेषु केशवादीन्लोकपालाननन्तरम् । ततो वज्रादीन् ।
 ततो गजानष्टौ सप्तमावरणम् । एवं संपूज्य । पायसान्नेन जुहुयात्सहस्रं
 श्रियमाप्नुयात् । धान्यहोमेन धान्याग्निः शतपुष्पी समुद्भवैः । बीजैः
 सहस्रसंख्यातैर्होमो भयविनाशनः । दध्योदनेन शुद्धेन हुत्वा मुच्येत
 दुर्गतः । स्मृत्वा त्रैविक्रमं रूपं जपेन्मन्त्रं सहस्रकम् । मुक्तो बन्धान्ध-
 वेत्सद्यो नात्र कार्या विचारणा । पट्टे संपाद्य देवेशं भित्तौ वा प्रजपे-
 त्सुधीः । सुगन्धिकुसुमैर्नित्यं महतीं श्रियमश्नुते ॥ अष्टपत्रं पद्मं ससाध्य
 तारकर्णिकं अष्टाक्षरकेसरं मन्त्राक्षरद्वन्द्वद्विष्टपत्रं अन्यवर्णलसदन्त्यपत्रं
 द्वादशाक्षरसंवीतं तद्वहिर्मर्त्तकाक्षरैर्वीतं यन्त्रं सर्वसंपत्प्रदायकम् ॥ ॥
 ॥ अथ षडक्षरमन्त्रविधानम् ॥ अनन्तोभ्यासनः सेन्दुर्वीजं रामायह-
 न्मनुः । षडक्षरोऽयमादिष्टो भजतां कामदो मणिः ॥ ब्रह्मास्य मुनिरुदि-
 ष्टश्छन्दो गायत्रमीरितम् । देवतास्य समाख्यातो रामो राक्षसमर्दनः ॥
 दीर्घभाजा स्वबीजेन कुर्यादङ्गानि षट् क्रमात् । ब्रह्मरन्ध्रे भ्रुवोर्मध्ये
 हृन्नाभ्यन्ध्रुषु पादयोः । षडक्षराणि विन्यसेन्मन्त्रस्य ॥ ध्यानम् ॥
 कालाम्भोधरकान्तिकान्तमनिशं वीरासनाध्यासिनं मुद्रां ज्ञानमयीं
 दधानमपरं हस्ताम्बुजं जानुनि । सीतां पार्श्वगतां सरोरुहकरां विद्यु-
 न्निभां राघवं पश्यन्तं मुकुटाङ्गदादिविविधाकल्पोज्ज्वलाङ्गं भजे ॥
 वर्णलक्षं जपेन्मन्त्रं दशांशं कमलैः शुभैः । जुहुयादर्चिते बहौ ब्राह्म-
 णान्भोजयेत्ततः ॥ पूजयेद्वैष्णवे पीठे । श्रीं सीतायै स्वाहेत्यनेन
 सीतां पार्श्वगतां यजेत् । अग्रे पार्श्वद्वये शार्ङ्गं शरानङ्गानि तद्वहिः ।

हनूमन्तं ससुग्रीवं भरतं सविभीषणम् ॥ लक्ष्मणाङ्गदशत्रुघ्नान्
जाम्बवन्तं दलेष्विमान् ॥ वाचयन्तं हनूमन्तमग्रतो धृतपुस्तकम् ॥
यजेद्भरतशत्रुघ्नौ पार्श्वयोर्धृतचामरौ । धृतातपत्रं हस्ताभ्यां लक्ष्मणं
पश्चिमे यजेत् ॥ सृष्टिं जयन्तं विजयं सुराष्ट्रं राष्ट्रवर्धनम् । अकोपं
धर्मपालाख्यं सुमन्तं च दलाग्रतः ॥ अङ्गानि केसरेषु स्युर्लोकेशा-
नर्चयेत्ततः । ततो यजेत्तदस्त्राणि वज्रादीनि क्रमेण तु । एवं पूजा-
दिभिः सिद्धे मनौ कर्माणि साधयेत् ॥ जातिप्रसूनैर्जुहुयाच्चन्दना-
म्भःसमुक्षितैः । राजवश्याय कमलैर्धनधान्यादिसंपदे । नीलोत्पलानां
होमेन वशयेदखिलं जगत् ॥ बिल्वप्रसूनैर्जुहुयादिन्दिरावाप्तये नरः ।
दूर्वाहोमेन दीर्घायुर्भवेन्मन्त्री निरामयः ॥ रक्तोत्पलैर्हुनेन्मन्त्री
धनमाप्नोति वाञ्छितम् । मेधाकामेन होतव्यं पालाशकुसुमैर्नवैः ।
तज्जातमम्भः प्रपिवेत्कविर्भवति वत्सरात् । तन्मन्त्रितान्नं भुञ्जीत
महदारोग्यमाप्नुयात् ॥ ॥ दशाक्षरराममन्त्रविधानम् ॥ तारं
मध्ये विलिख सुमनुं षट्सु कोणेषु सन्धिष्वङ्गं मायां स्वरमपि लिखे-
त्कोणगण्डेषु पश्चात् । किञ्जल्केषु स्वरगणमथो पत्रमध्ये च मालाम-
न्त्रोक्तांश्चैव शश्वद्बृहमुखगुणितानष्टमे पञ्चवर्णान् ॥ दशाक्षरेण संवेष्ट्य
कादिवर्णैश्च भूपुरे । दिग्विदिक्षु लिखेद्वीजे नारसिंहवराहकौ ।
ॐ नमो भगवते रघुनन्दनाय रक्षोगणविनाशकाय मधुरप्रसन्नवद-
नायामिततेजसे बलाय रामाय विष्णवे नमः ॥ उक्तश्च मालामन्त्रोऽयं
समस्तपुरुषार्थदः । अयुतं प्रजपेन्मन्त्रं सहस्रं जुहुयात्तिलैः । अन्यत्प-
ण्डक्षरवदाचरेत् । हुं जानकीवल्लभाय स्वाहा । दशाक्षरोऽयं श्रीराममन्त्रः
सर्वार्थसाधकः । लक्ष्मेकं जपेन्मन्त्रं दशांशं जुहुयात्तिलैः । कमलैर्वा
एतद्यन्त्रं समस्तफलदम् ॥ ॥ त्रयस्त्रिंशदक्षरवराहमन्त्रविधानम् ॥
तारं नमो भगवते वराहरूपाय भूर्भुवःस्वःपतये भूपतित्वं मे देहि
ददापयस्वाहा । त्रयस्त्रिंशदक्षरो वराहमन्त्रः सर्वसमृद्धिदः । भार्ग-
वऋषिः । अनुष्टुप्छन्दः । आदिवराहो देवता । एकदंष्ट्राय हृदयम् ।
व्योमोल्काय शिरः । तेजोधिपतये शिखा । विश्वरूपाय वर्म ।
महादंष्ट्रायास्त्रम् । पञ्चाङ्गविधिरीरितः ॥ ध्यानम् ॥ आपादं जानु-
देशाद्वरकनकनिभं नाभिदेशादधस्तान्मुक्ताभं कण्ठदेशादरुणरुचिनिभं

मस्तकानीलभासम् । ध्यायेद्वस्त्रैर्दधानं रथचरणदरौ खड्गखेटौ गदां
च शक्तिं दानाभये च क्षितिधरणलसदंष्ट्रमाद्यं वराहम् ॥ लक्ष्मैकं
जपेन्मन्त्रं मधुराक्तैः सरोरुहैः । जुहुयात्तदशांशेन पीठे विष्णोः
प्रपूजयेत् ॥ पूर्वादिषु चतुर्दिक्षु हृदाद्यङ्गानि पूजयेत् । अथ कोणेषु
अधश्चोर्ध्वं च चक्राद्यस्त्राणि । तद्वहिः चक्रं शङ्खं असिं खेटं गदां
शक्तिं च । संपूज्य बाह्ये लोकेशांस्तदस्त्राणि च तद्वहिः । ध्यानाद्देवो
धनं दद्याज्जपादद्याद्वसुंधराम् । भानूदये भौमवारे साध्यक्षेत्रात्समा-
हरेत् ॥ मृत्तिकां संजपेन्मन्त्रं तां पुनर्विभजेत्त्रिधा । चुल्लयामेकांश-
मालिप्य पाकपात्रे तथाऽपरम् । गोदुग्धे परमालोड्य शोधिते तन्दु-
लान्क्षिपेत् ॥ संस्कृतेऽग्नौ पचेत्सम्यक्चरुं मन्त्री जपन्मनुम् । अव-
तीर्य चरुं पश्चादग्नौ देवं यथाविधि । धूपदीपादिकैरिष्ट्वा पुनराज्यप्लुतं
वरम् । जुहुयादेधिते वह्नौ यावदष्टोत्तरं शतम् ॥ एवं सप्तारवारेषु
जुहुयात्क्षेत्रसिद्धये । शालिभिर्जुहुयान्मन्त्री नित्यमष्टोत्तरं शतम् ॥
समृद्धैर्धान्यसंघातैः शोभते तस्य मन्दिरम् । तावदाज्येन जुहुया-
न्मण्डलात्स्वर्णमाप्नुयात् । लाजैः कन्यामवाप्नोति मध्वाक्तैर्निजवा-
ञ्छितम् ॥ ॥ चक्ररूपहरिमन्त्रविधानम् ॥ तारो भृगुर्वियषैव
तदाद्यं वह्निदीर्घयुक् । पावकः कवचास्त्रान्तो मनुः सप्ताक्षरः स्मृतः ।
ॐ सहस्रारहुंफद्र । अहिर्बुध्न्यक्रषिः । अनुष्टुप्छन्दः । चक्ररूपी
हरिर्देवता । आचक्राय हृदयम् । विचक्राय शिरः । सुचक्राय शिखा ।
धीचक्राय कवचम् । संचक्राय नेत्रम् । ज्वालाचक्रायास्त्रमिति षड-
ङ्गविधिः । प्रत्येकं द्विठान्तं । ऐन्द्रीं दिशं चक्रेण बध्नामि नमश्चक्राय
स्वाहा । इत्यनेन प्रकारेण प्रतिदिशं बध्नीयात् । त्रैलोक्यं रक्षरक्ष-
हुंफद्रस्वाहा इति प्रणवादिरग्निप्राकारमन्त्रः । अनेन प्राकारेणात्मरक्षां
कुर्यात् । सितरक्ताञ्जनप्रख्यं ताराख्यं मूर्ध्नि विन्यसेत् । अन्यानग्नि-
निभान्वर्णान्भ्रुवोर्मध्ये मुखे हृदि । गुह्यजानुपदद्वन्द्वसंधिषु क्रमशो
न्यसेत् ॥ अथ ध्यानम् ॥ देहेनाग्निप्रकाशं त्रिभुवनमखिलं
तेजसा पूरयन्तं रक्ताक्षं पिङ्गकेशं रिपुकुलभयदं भीमदंष्ट्रादृहासम् ।
शङ्खं चक्रं गदाब्जे पृथुतरमुसलं चापपाशाङ्कुशान्स्त्रैर्विभ्राणं दोर्भि-
राद्यं मनसि मुररिपुं भावयेच्चक्रसंज्ञम् ॥ अर्कलक्षं जपेन्मन्त्रं जुहुया-

तत्सहस्रकम् । तिलैश्च सर्षपैः पद्मैर्विल्वैर्दुग्धोदनैः क्रमात् ॥ विष्णु-
 पीठे यजेद्देवमङ्गानि च ततः परम् । दलाग्रेषु । चक्रं शङ्खं गदां पद्मं
 सुसलं सशरं धनुः पाशमङ्कुशं च क्रमाद्यजेत् । ततो लक्ष्मीं सरस्वतीं
 रतिं प्रीतिं कीर्तिं कान्तिं तुष्टिं पुष्टिं यजेत्ततः । इन्द्राद्यांश्चास्त्राणि
 तद्वहिः । इति सिद्धे मनौ मन्त्री प्रयोगान्कर्तुमर्हति । आत्मनो वा
 परार्थं वा दृष्टादृष्टफलप्रदान् ॥ दूर्वाहोमेन दीर्घायुः । पद्मैः श्रीः ।
 ब्रह्मवृक्षकुसुमैर्मैधाम् । गव्येनाज्येन गाः । उदुम्बरसमिद्धोमेन पुत्रां-
 श्चाप्नोति मानवः ॥ प्रलयामिससं चक्रं यस्य मूर्ध्नि विचिन्तयेत् ।
 सप्ताहाज्ज्वरमूर्च्छार्तो मण्डलान्मृतिमेति सः । आकारादि स्वरावीतं
 याहियाहि पदावृतम् ॥ सकारं चिन्तयेच्छत्रोर्मूर्ध्व्याटनसावहेत् ।
 अनेनैव विधानेन मण्डलान्म्रियते रिपुः । अपामार्गस्य समिधः
 सर्पिर्गन्धश्चतश्चरुः । आज्यमेतानि जुहुयादष्टोत्तरशतं पृथक्
 साधकाय पुनर्दद्याच्चरुं संपातसाधितम् । अभिचारकृता द्रोहास्तस्य
 नश्यन्ति सर्वथा ॥ ॥ अथाष्टाक्षरश्रीकरमन्त्रविधानम् ॥ उत्ति-
 ष्ठपदमाभाष्य श्रीक्रोधीशहुताशनः । वह्निजायाविधिर्मन्त्रो वस्वक्षर-
 समन्वितः ॥ ॐ उत्तिष्ठ श्रीकरस्वाहा । अस्य वामदेव ऋषिः । पङ्क्ति-
 द्बन्धः । श्रीकराख्यो हरिर्देवता । हृदयं भीषयद्वन्द्वं त्रासयद्वितयं
 शिरः । शिखा प्रमर्दययुगं वर्म प्रध्वंसयद्वयम् । अस्त्ररक्षयुगं सर्वं
 हुमन्वामन्त्राः । मूर्ध्नि नेत्रद्वये कण्ठे हृदयोदरयोः ऊरुजङ्घापदद्वन्द्वे
 मन्त्रवर्णान्यसेत् । मुखे न्यसेद्ब्राह्मणोऽस्यमुखमासीदिति मनुम् ।
 बाहुयुग्मके बाहूराजन्य इति । ऊरुतदस्य यद्वैश्य इति ऊरुयुग्मे ।
 पङ्क्त्यां शूद्रो अजायत इति पादयुग्मे । शङ्खं चक्रं गदां
 पद्मं हस्ताग्रेषु विन्यसेद्देवे आत्मन्यपि । एवं विन्यस्तदेहोसौ
 चिन्तयेद्देवमन्ततः ॥ ध्यानम् ॥ काञ्चनादिसमप्रभं कमलासनं
 कमलेक्षणं चक्रशङ्खगदासरोजधरं मनोहरदर्शनम् । कौस्तुभा-
 क्कितवक्षसं मुकुटाङ्गदादिविभूषणं ताक्षर्यवाहनमादराद्धृदि भावयामि
 जगत्पतिम् ॥ अष्टलक्षं जपेन्मन्त्रं तद्दशांशं हुनेदथ । विल्वक्षीर-
 वृक्षसमित्पयोत्रैश्च समप्रभैः । सर्पिषा च ततो हुत्वा गुरुं संतोष-
 येद्धनैः । वैष्णवे पीठे अङ्गानि यजेत् । दिक्पत्रेषु श्रियं धृतिं

कान्तिं कलापङ्कजधारिणं विदिक्षुपत्रेषु वासुदेवाय । पार्श्वयोर्निधियुग्मं ।
विष्वक्सेनं यजेदीशे लोकपालाननन्तरम् । एवं संपूज्य देवेशं साध-
येदिष्टमात्मनः । दूर्वाचरुभ्यां साज्याभ्यां जुहुयादयुतं वृधः । संपा-
तितं चरुं पश्चात्साध्यो भुञ्जीत साधितम् । ब्राह्मणान्भोजयेत्सम्यक्
मधुरैर्भौमवासरे । तोषयेद्गुरुमर्घ्येन वस्त्रैर्वान्यैर्विभूषणैः । जित्वा-
पमृत्युरोगादीन्दीर्घमायुः स विन्दति । आज्यसिक्तैः सरसिजैर्जुहुया-
दयुतत्रयम् । निवसेत्कमला तस्मिन् जह्यात्तत्सुतानपि । नित्यवृक्ष-
समिद्धोमात्साक्षाद्धनपतिर्भवेत् । जलाञ्जलिमिरात्मानमभिषिञ्चेद्दि-
नेदिने । स्नानकाले तु स भवेत्सौभाग्यश्रीसमृद्धिमान् । संध्याद्वयो-
स्तथामन्त्री पश्यन्नादित्यमण्डलम् । सरुमानं(?) जपेन्मन्त्रं नित्यं निशि-
तर्ध्नीर्मुनम् ॥ सर्वे मनोरथास्तस्य सिद्ध्येयुर्नात्र संशयः ॥ इत्यष्टाक्षर-
श्रीकराख्यो मन्त्रः ॥ ॥ अथाष्टादशाक्षरगोपालमन्त्रविधानम् ॥
कृष्णायपदमाभाष्य गोविन्दाय ततः परम् । गोपीजनपदस्यान्ते वल-
भाय द्विठावधिः ॥ ह्रीं कृष्णाय गोविन्दाय गोपीजनवल्लभाय स्वाहा ॥
इत्यष्टादशाक्षरः । कामबीजादिराख्यातो मनुरष्टादशाक्षरः । ह्रीं
कामबीजम् । अस्य नारद ऋषिः । गायत्रीच्छन्दः । श्रीकृष्णो देवता ।
ह्रीं बीजं । स्वाहा शक्तिः । सर्वपुरुषार्थसिद्ध्यर्थे विनियोगः । चतुःकर-
णवेदाब्धिनेत्रसंख्याक्षरैः क्रमात् पञ्चाङ्गानि ॥ ध्यानम् ॥ सरेदृ-
न्दावने रम्ये मोहयन्तमनारतम् । गोविन्दं गोपबालांश्च गोपकन्या-
सहस्रकम् ॥ आत्मनो वदनाम्भोजप्रेषिताक्षमधुव्रताः । पीडिताः
कामबाणेन चिरमश्लेषणोत्सुकाः ॥ मुक्ताहारलसत्पीनतुङ्गस्तनभरा-
नताः । सस्तधम्मिल्लवदन्ता मदस्खलितभाषणाः ॥ दन्तपङ्क्तिप्रभोद्भा-
सिस्पन्दमानाधराश्रिताः । विलोभयन्तीर्विविधैर्विभ्रमैर्भावगर्भितैः ॥
यथा ॥ फुल्लेन्दीवरकान्तिमिन्दुवदनं बर्हावतंसं प्रियं श्रीवत्साङ्गमुदार-
कौस्तुभधरं पीताम्बरं सुन्दरम् । गोपीनां नयनोत्पलाश्रिततनुं गोगो-
पवृन्दान्वितं गोविन्दं कलवेणुवार्दनपरं दिव्याङ्गभूषं भजे ॥ मन्त्रमेतं
यथान्यायमयुतद्वितयं जपेत् । जुहुयादरुणाम्भोजैस्तद्दशांशं समा-
हितः ॥ वैष्णवे पूजयेत्पीठे यथावद्देवकीसुतम् । अङ्गानि केसरेषु
स्युः प्रयजेत्प्रियया सह ॥ कालिन्दीनाम्रजितिकौरव्यामित्रविन्दा-

चारुहासिनीजाम्बवती । रुक्मिणीसत्यभामेति कथिताश्चारुभू-
 षणाः । पीताम्बरधराः सौम्याः कराञ्जलिधृताम्बुजाः । बहिरैरा-
 वतादीनष्टौ गजाँल्लोकपालांस्तदस्त्राणि च पूजयेत् । इति संपूजयेद्देवं
 गोविन्दं जगतां पतिम् । कुर्वीत कल्पनिर्दिष्टान्प्रयोगान्निजवाञ्छि-
 तान् । लक्ष्मीमिच्छन्प्रजुहुयात्कमलैर्मधुसंयुतैः । आज्येनान्नेन जुहु-
 यादाज्यान्नस्य प्रवृद्धये । आरण्यैः कुसुमैर्विप्रान् जातीभिः पृथिवी-
 पतीन् । प्रसूनैरसितैर्वैश्याञ्शूद्रात्रीलोत्पलैर्नवैः । वश्येदरुणैः सर्वा-
 न्पङ्कजैर्वनिताजनान् । गोशालासु कृतो होमः पायसेन ससर्पिषा ।
 गवां शान्तिं करोत्याशु गोविन्दो गोकुलस्त्रियः । शिशुवेषधरं देवं
 किंकिणीजालमण्डितम् । स्मृत्या प्रतापयेन्मन्त्री दुग्धवुद्ध्या शुभै-
 र्जलैः ॥ धनधान्यांशुकादीनि प्रीतस्तस्मै ददाति सः ॥ इत्यष्टाद-
 क्षरो गोपालमन्त्रः ॥ ॥ अथ षडक्षरगोपालमन्त्रविधानम् ॥
 स्मर कृष्णाय ठद्वन्द्वं षडणो मनुरीरितः । मन्त्रवर्णैर्द्विरुक्तैः षडङ्ग-
 न्यासविधिः । ऋषिध्यानादिपूर्ववत् । दशलक्षं जपेदेनं दशांशं कम-
 लैर्हुनेत् । पूर्वोक्तेनैव मार्गेण पूजयेद्देवमन्वहम् ॥ प्रयोगांश्चैव तत्र-
 त्यान्कुर्वीत नियतः शुचिः । इति षडक्षरो गोपालमन्त्रः ॥ ॥
 अथ दशाक्षरो गोपालमन्त्रः ॥ ॐ गोपीजनवल्लभायस्वाहा । इति
 दशाक्षरो मन्त्रः पूर्ववत् ॥ ॥ अथाष्टाक्षरगोपालमन्त्रः ॥ अन-
 न्तकृष्णगोविन्दौ डेन्तावष्टाक्षरो मनुः ॥ ॐ ह्रीं कृष्णायगोविन्दाय ॥
 शेषं पूर्ववत् ॥ ॥ अथ षोडशाक्षरो मन्त्रः ॥ ॐ नमः कृष्णायदे-
 वकीपुत्रायहुंफट्स्वाहा ॥ इति षोडशाणो मन्त्रः । ऋष्यादिपूर्व-
 वत् ॥ ॥ अथ चतुस्त्रिंशदक्षरो गोपालमन्त्रः ॥ ॐ गेँह्रींन-
 मोभगवते नन्दपुत्रायवावपुषेद्यामलायगोपीजनवल्लभायस्वाहा ॥
 अनुष्टुपछन्दः । जपस्त्वत्र लक्षसंख्याको ज्ञेयः ॥ इति चतुस्त्रिंशद-
 क्षरो गोपालमन्त्रः ॥ ॥ अथ संतानगोपालमन्त्रः ॥ ॐ ह्रीं
 देवकीसुत गोविन्द वासुदेव जगत्पते । देहि मे तनयं कृष्ण त्वामहं
 शरणं गतः ॥ अनुष्टुपज्ञातव्यः । पादैः समस्तेन च प्राक्तनमङ्गप-
 च्चकं कुर्यात् । एतेषां सर्वेषामृषिध्यानादिपूर्ववञ्ज्ञेयम् ॥ इति गोपा-

लमन्त्रा निरूपिताः ॥ ॥ अथ कागदेवमन्त्रावधानम् ॥ ब्रह्मा
भूम्यासनः शान्तिविन्दुभूषितमस्तकः । वीजं रतिपतेः प्रोक्तं जगन्नि-
तयमोहनम् ॥ ह्रीं इति कः । ब्रह्मा लः । शान्तिः ईकारः । ऋपिः
संमोहः । गायत्री छन्दः । देवो मकरध्वजः । वीजेन दीर्घयुक्तेन
षडङ्गविधिः ॥ ध्यानम् ॥ जपारुणं रत्नविभूषणाढ्यं मीनध्वजं
चारुकृताङ्गरागम् । कराम्बुजैरङ्कुशमिन्दुचापं पुष्पेपुपाशौ दधत्
भजामि ॥ लक्षत्रयं जपेन्मन्त्रं मधुरत्रयसंयुतैः । पुष्पैः किंशुकजैः
फलैर्जुहुयात्तद्दशांशतः ॥ वक्ष्यमाणे यजेत्पीठे विधिना मकरध्वजम् ॥
मोहिनी क्षोभिणी त्रासिनी स्तम्भिनी आकर्षणी द्राविणी आज्ञापिनी
क्रिन्ना क्रेदिन्यः पीठशक्तयः । तस्मिन्पीठे यजेद्देवं वक्ष्यमाणेन
वर्त्मना । अङ्गावरणं पूर्वं मध्ये दिक्ष्वर्चयेच्छरान् । द्वां डाद्यं शोषणं
दूरे द्वाद्यं मोहनं ततः ॥ संदीपनाय ह्रीं डाद्यं त्रूडाद्यं तापनं ततः ।
सर्गाख्यं भृगुणा भूयो मदनं पञ्चमं यजेत् । प्रणामवाणहस्ताख्या
धेयास्तां वाणदेवताः । पत्रमध्येध्वनङ्गरूपा अनङ्गमदनातुरा अन-
ङ्गमन्मथा अनङ्गकुसुमातुरा अनङ्गशिरा अनङ्गमाला अनङ्गदीपिका
लीलाकमलधारिण्यः स्मेरवक्त्राः सुभूषिताः ॥ पूज्या बहिः षोडशपत्रेषु
षोडशशक्तयः । युवतिर्विप्रलम्भा च ज्योत्स्ना सुभूर्मदद्रवा । सुरता
वारुणी लोला कान्ति सौदामिनी ततः । कामच्छत्रचन्द्रा लेखाशुका
च मदनावती । ज्योतिर्मायावती चैव कहारविलसत्कराः । दलाप्रेषु
स्मरमपि चारकादियुतं तथा । शोको मोहो विलासश्च विभ्रमो
मदनातुरः । अपत्रपो युवा कामो चूतपुष्पो रतिप्रियः ॥ ग्रीष्मस्त-
पालयश्चोष्मा हेमन्तः शिशिरो मदः । इक्षुकार्मुकपुष्पेषुधरा रक्ताः
सुभूषिताः ॥ अपराङ्गानि षण्णार्यो नमितासक्तमानसाः । रति-
प्रिधानष्टदिक्षु यजेत् । परभृत्सारसौ शुक्रसारिकटोत्कटाः । श्वेत-
चासरधारिण्यः सर्वाभरणभूषिताः ॥ अपाङ्गभूषिताः सर्वाहावभावैः
प्रकीर्तिताः । चतुरस्रकोणेषु रत्यस्तत्परिचारिकाः । माधवी मालती
चैव हरिणी च मदोत्कटा । श्वेतचामरधारिण्यः सर्वाभरणभूषिताः ।
बाह्वे यजेल्लोकपालांस्तदस्त्राणि च पूजयेत् । इत्थं यो भजते कामं
सुगन्धिकुसुमादिभिः । स भवेन्नृपसौभाग्यो लक्ष्म्या जितधनेश्वरः ॥

अशोकपुष्पदध्यन्नेर्जुहुयाच्च दिनत्रयम् । अष्टोत्तरसहस्रं यः स भवे-
ज्जगतां प्रियः । गन्धनाज्येन जुहुयान्मन्त्रेणाष्टोत्तरं शतम् । साधकेन्द्रः
ससंपातमर्चयेद्भव्यवाहने । संपाताज्येन वनितां भोजयेदात्मनः
प्रियाम् । अनया यद्बुद्धोऽभीष्टं तत्तत्स कुरुते सदा । कन्यार्थी जुहु-
याल्लजैर्दध्यन्तैर्मण्डलान्तरे । चत्वारिंशता मण्डलम् । कन्यामिष्टा-
मवाप्नोति सापीष्टं पतिमाप्नुयात् ॥ कामान्तस्थितयागमष्टविलसत्प-
ट्कोणकं तद्वहिर्गायत्रीगुणवर्णवद्भुसुदलं मालामनोरक्षरैः । पट्सख्यैः
सहिताष्टपत्रलसितं क्षोणीपुरेणावृतं कोणन्यस्तमनोभवेन कथिं
यन्त्रं जगन्मोहनम् ॥ कामदेवाय विद्महे पुष्पवाणाय धीमहि ।
तन्नोऽनङ्गः प्रचोदयात् ॥ इति गायत्री ॥ नमः कामदेवाय सर्वज-
नप्रियाय सर्वजनसंमोहनाय ज्वलज्वलप्रज्वलप्रज्वल सर्वजनस्य हृदयं
ममवशंकुरुकुरुस्वाहा । मालामनुरयम् ।

इति श्रीभगवत्स्त्रिविक्रमभट्टारकस्य कृतौ मन्त्ररत्न-
मञ्जूषायां षष्ठः पटलः ॥

अथ पारिप्लवाख्यः सप्तमः पटलः ॥ ७ ॥

अथ वक्ष्ये समासेन नानामन्त्रसमुच्चयम् । पारिप्लवाख्यया सम्य-
क्सप्तमे पटलेऽधुना ॥ संवादाख्यस्य सूक्तस्य विधानमधुनोच्यते ।
तद्वन्वेदे हि पठितं सर्वकामफलप्रदम् ॥ संसमिद्युवसे इत्याद्यं यथा
वः सुसहा सतीत्यन्तं सूक्तम् ॥ ॐ संसमिद्युवसे वृषत्रमे विश्वा-
न्यर्य आ । इळस्पदे समिध्यसे सनो वसून्यामर ॥ संगच्छध्वं
संवदध्वं सं वो मनांसि जानताम् । देवा भागं यथापूर्वं संजानाना
उपासते ॥ समानो मन्त्रः समितिः समानी समानं मनः सह
चित्तमेषाम् । समानं मन्त्रमभिमन्त्रये वः समानेन वो हविषा
जुहोमि ॥ समानी व आकूतिः समाना हृदयानि वः । समान-
मस्तु वो मनो यथा वः सुसहा संति ॥ अस्य संवादसूक्तस्य संव-
नन ऋषिः । संवादाग्निः संज्ञानाग्निर्देवता । अनुष्टुप्छन्दः ।
ब्रह्मणे हृदयाय । विष्णवे शिरसे । रुद्राय शिखायै । ईश्वराय
कवचाय । सदाशिवाय नेत्रत्रयाय । सर्वात्मने अस्त्रायैत्यङ्गविधिः ॥

अथ ध्यानम् ॥ धवलनलिनराजचन्द्रमध्ये निषण्णं करविलसित-
पाशं साङ्कुशं साभयं च । सवरदममलेन्दुक्षीरगौरं त्रिनेत्रं प्रणमतं
सुरवक्त्रं मञ्जु स्रवाद्यन्तम् ॥ सहस्रकाणां दशकैश्चतुर्भिरथो सह-
स्रैश्च चतुर्भिरन्वितम् । जपेन्मनुं पयोधसाते दशांशकं जुहुयात्
धर्मादिपीठे यजेद्देवं । अङ्गैः प्रथमावृतिः । अग्निमूर्तिमिद्वितीया ।
लोकपालैस्तृतीया । एवं संपूजयेद्ब्रह्मि पञ्चात्कुर्याद्यथेप्सितान्प्रयोगान् ।
चतुःशतं वापि दशोत्तरेण चतुश्चतुर्कं प्रजपेद्भुनेद्वा । पायसेन
मधुरत्रयभाजा विभ्राजतरुजैः कुसुमैर्वा । सर्पिषा स्नानजवृक्षसमि-
द्धिर्वोच्छिता र्थविधये प्रजुहोतु ॥ जुहुयात्कलाचतुष्कैः प्रत्यूचमा-
योज्य कादिवर्गचतुष्कैः । तद्वच्च पयशलाद्यैर्वर्गैः संयोज्य पूर्वसंख्यकं
मतिमान् तद्वच्च प्रतियोज्य ऋक्प्रादांश्च पूर्वसंख्येन जुहुयात् ।
ऋक्प्रादं च भद्रं नो अपि वातय मत्तः । सर्पिःसिक्तपा-
यौनाचिरेण कार्यसमवाप्त्यै प्रतिपादमृक्प्रादं संयोज्य जुहोतु पूर्व-
संख्यं प्रीतिमान् । तेनेष्टावाप्तिरचिरेण स्यात् ॥ ७ ॥ वारुणीऋ-
ग्विधानम् ॥ ध्रुवासुत्वा सुक्षिति सुक्षयन्तो व्यस्रत्पाशं वरुणो
मुमोचत । अवो वन्वाना अदितेरुपस्थाद्युयं पातस्वस्तिभिः सदा
नः । वसिष्ठोऽस्य ऋषिः । त्रिष्टुप् छन्दः । वरुणो देवता । अष्टभिः
सप्तभिः षड्भिः पुनस्तावद्विरक्षरैः मन्त्रोत्थैः षडङ्गानि जातियुक्तैः
समीरितानि । अङ्गुल्यग्रसंधिपायुशिवसंज्ञाधारताभिकुक्षिष्टृष्टदुरो-
जगलदोः संध्यग्रवक्त्रेषु च गण्डघ्राणविलोचनश्रवणयुरसमध्ये मस्तके
सर्वाङ्गेषु न्यसेद्विद्वान्मनूथान्वर्णात्कस्मात् ॥ ध्यानम् ॥ अच्छांशु-
काभरणमाल्यविलेपनाढ्यः पाशाङ्कुशभयचरोद्यतदोः सरोजः । शु-
भ्रारविन्दवसतिः सुसितः प्रसन्नो भूयाद्विभूतिविधये वरुणः श्रिये
वः ॥ धर्मादिपीठे देवमर्चयेत् । अङ्गैरष्टभिरहिमिद्विंशाधिपैः सप्त-
भिपूज्य वारीशम् । लक्षं मन्त्रं मन्त्री जपेत्सुनेयतं सदा शुचिर्निय-
मात् । जुहुयात्पक्वैर्यैरयुतं तु घृताण्डतैर्मतिमान् । ऋगियमृगमो-
चनी स्याज्जपैर्हुतैस्तर्पणैश्च मन्त्रविदः । संग्राप्तदुर्गतेरपि सद्यो हृद्यां
स्विरां लभेत्लक्ष्मीम् । इक्षोः सितस्य काण्डैर्वृतसंसिक्तैश्चतुःशतं
जुहुयात् । सकलोपद्रवशान्त्यै तथर्णयुक्त्यै च संपदे सुचिरम् ।

वेतससमिदयुतहुतादृष्टिमकालेऽपि वितनुते वरुणः । गव्यक्षीरस-
 मेतात्रिदिनहुतादिनमुखेषु मुदितमनाः । शतभिषजि समुदितेकै
 चतुःशतं पायसं हुनेत्सघृतम् । ऋणमोचनाय लक्ष्म्यै जनसंवननाय
 शुक्रवारे वा । पाशनिबद्धं वैरिणमङ्कुशवरप्रोतमम्बुधेः पारे । ध्याय-
 न्परिक्षिपन्तं वरुणं जुहुयाच्च वा तथा प्रजपेत् । पाशनिबद्धं वैरिण-
 मसिना छिद्याशु नाशयन्तमनुध्यायन् । वेतससमिधो गोमूत्रलोडिता
 हावयेत्तदपहत्यै । दौग्धान्नैर्भृगुवारे घृतसंसिक्तैः कृते च हवन-
 विधौ । ऋणमोक्षदश्च विविधोपद्रवशमकृद्रमाप्रदः प्रोक्तः । पश्चिम-
 संध्यासमये पश्चिमवदनोऽनलं समाराध्य । ऋणमोचनमभिजप्या-
 चतुःशतं सकलदुःखनाशाय । शालीर्घृतसंमिश्राः सरिदन्तरितं
 जुहोतु परसेनाम् । संस्तम्भयितुं त्रिदिनं सुमना मन्त्री चतुःशता-
 वृत्त्या । प्रत्यङ्मुखोऽथ मन्त्री प्रतर्पयेद्वा जलैः सुशुद्धतरैः । ५ः
 सोऽप्युपद्रवाणां रुचे निचयं समृच्छति त्वरया । बहुना किमर्पेन
 मन्त्रिमुख्यो मनुनाश्वेव च साधयेदभीष्टम् । हवनक्रियया च तर्पणैर्वा
 सजपैः पाशभृतो महामहिम्नः ॥ इति वारुणमन्त्रविधिः ॥ ॥
 अथ लवणमनुविधानम् ॥ अथ लोणमनुं वक्ष्ये सर्वसंपत्समृद्धये ।
 तन्नागमोक्तं विधिवत्साङ्गहोमपुरःसरम् ॥ ॐ चिटिचिटिचण्डा-
 लिमहाचण्डालि अमुकं मे वशमानयस्वाहा । चिटिमन्त्रः । लवणा-
 म्भसि तीक्ष्णोऽस्युग्रोऽसि हृदयं तव । लवणस्य पृथिवी माता लव-
 णस्य वरुणः पिता । लवणे दह्यमाने तु कुतो निद्रा कुतो रतिः
 लवणं पचतिपाचयति लवणं छिन्दति मिन्दति ॥ १ ॥ अमुकस्य
 दह गात्राणि दह मांसं दह त्वचम् । दह त्वगस्थिमज्जानि ह्यस्तिभ्यो-
 मज्जिकां दह ॥ २ ॥ यदि वसति योजनशते नदीनां वा शतान्तरे
 नगरे लोहप्राकारे कृष्णसर्पशतार्गले ॥ ३ ॥ तं दग्ध्वा नमयेच्छीघ्र-
 मग्रे लवणतेजसा । अत्रेव वशमायाति लोणमन्त्रपुरस्कृतम् ॥ ४ ॥
 या रात्रिशल्यविद्धस्य शूलप्रारोपितस्य च । या ते रात्रिर्महारात्रिः
 सा ते रात्रिर्महानिशा ॥ ५ ॥ मन्त्रोऽयमाथर्वणे प्रोक्तः । ऋग्भि-
 राभिस्तु पञ्चाङ्गं पञ्चभिस्तु समीरितम् । अङ्गिरास्य ऋषिश्छन्दो-
 ऽनुष्टुप्तत्र च देवता । अग्नी रात्रिस्तथा दुर्गा भद्रकाली समीरिता ॥

ध्यानम् ॥ अरुणोरुणपङ्कजसंनिहितः सुवशक्तिवराभययुक्तकरः ।
 अमिताचिरजान्तगतिर्विलसन्नयनत्रितयोऽवतु वो दहनः ॥ नीलत-
 रांशुकेशकलापा नीलतनुर्निविडस्तनभारा । साङ्कुशपाशसशूलक-
 पाला यामवती भवतोऽवतु निलम् ॥ करकमलविराजच्चक्रशङ्खा-
 सिशूला परिलसितकिरीटा पाटितानेकदैत्या । त्रिनयनलसिताङ्गी
 तिग्मरश्मिप्रकाशा पवनसखनिभाङ्गी पातु कात्यायनी वः ॥ सुरौ-
 द्रसितदंष्ट्रिका त्रिनयनोर्ध्वकेशोल्बणा कपालपरशूलसङ्गमरुक्त्रिशू-
 लाकुला । घनाघननिभा रणद्रुचिरकिङ्किणीमालिका भवद्विभवसिद्धये
 भवतु भद्रकाली चिरम् ॥ अयुतं नियतो मन्त्रमृक्पञ्चकसमन्वितम् ।
 प्रजपेत्रिसहस्रं वा सम्यगेनं समाहितः ॥ दशांशेन हुनेत्सिद्धौ
 हविषा घृतसंयुजा । एवं कृते प्रयोगार्हो मन्त्री भूयान्न चान्यथा ।
 बह्विरात्री उभे स्यातां वश्याकर्षणकर्मणोः । दुर्गाकाल्यौ तथा देव्यौ
 शस्ते मारणकर्मणि । आरभ्य कर्मकृन्मन्त्री तृतीयां कृष्णपक्षजाम् ।
 स दीक्षितो भवेत्पूतो मन्दिरे मन्त्रजापवान् । निखन्यात्तत्र कुण्डं च
 दोर्मात्रं त्र्यस्रमेखलम् । चतुष्कं सुन्दराकारं पुत्तलीनां च कारयेत् ।
 एकां साध्यर्क्षवृक्षेण शालिपिष्टेन चापराम् । चक्राकारमृदा चान्यां
 मधूच्छिष्टेन चापराम् । तासु हृद्देशलिखितां साध्यासु सुसमाहितः ।
 सम्यक्संस्थापयेत्प्राणान्साध्यादानीय साधकः । उत्तानां दारुजां
 कुण्डे खनेन्मन्त्राभिमान्निताम् । पिष्टजां विष्टरस्याधः पादस्थाने च
 मृन्मयीम् । लम्बयेदम्बरे सिद्धमयीमूर्ध्वमधोमुखीम् । पुनः कृष्णा-
 ष्टमीरात्रौ पूर्वयामे गते सति । रक्तमाल्याम्बरो मन्त्री कृतरक्तानुले-
 पनः । सम्यक्कृतलिपिन्यासः प्राणायामादिकृच्छुचिः । कुडवं पोत-
 लवणं सुश्लक्ष्णपरिचूर्णितम् । दधिक्षौद्रघृतक्षीरैः प्रोक्षयित्वा सुशो-
 धितम् । आलोड्य गुडमध्वाज्यैर्विस्पष्टावयवामथ । तेन पुत्तलिकां
 मन्त्री चार्वङ्गीं कारयेत्ततः । तस्यां च स्थापयेत्प्राणान्गुर्वादेशविधा-
 नतः । अष्टोर्ध्वशतसंख्यं वा तथाष्टोर्ध्वसहस्रकम् । ऋक्पञ्चकं
 पञ्चविंशत्संख्यं प्रतिकृतिं स्पृशन् । जपित्वाङ्गानि विन्यस्येत्स्वाङ्गे
 प्रतिकृतावपि । सतारैश्चिटिमन्त्राणैश्चतुर्विंशतिसंख्यकैः । शिरोल-
 लाटदृक्कर्णनासास्यचिबुकैवपि । सकण्ठहृदयोरोजकुक्षिनाभिकटीषु
 च । मूढपायूपस्थजानुजङ्घाघङ्गिषु विन्यसेत् । अधोगुणादि-

भेदः स्यादूर्ध्वं भेदो द्विके सति । आत्मन्येवं प्रविन्यस्य पुनः प्रतिकृ-
तावपि । अङ्गुष्ठसंधिप्रपदजङ्घानूरुपायुषु । सलिङ्गनाभिजठरहृद-
येषु स्तनद्वये । कन्धराचिबुकाख्येषु घ्राणदृक्कर्णयुग्मके । ललाटशि-
रसो न्यस्येत्प्रतिमायां च संहरन् । उपलिप्तेऽथ कुण्डेऽन्तर्बहिर्गोमय-
वारिणा । साध्यसंमुखमासीन आदध्याद्व्यवाहनम् । प्रज्वाल्य सा-
ध्योद्धतरुकाष्टैरभ्यर्च्य दिक् क्रमात् । राजीवसितपुष्पाद्विश्रवके राज-
तादिके । देवतांप्रति पाद्भ्यार्घ्यं दत्त्वा कार्यार्थसिद्धये । उपतिष्ठेच्च कर्मा-
दावन्ते वक्ष्यमाणमन्त्रैः ॥ त्वमाननं निर्जराणां निशया हव्यवाहन ।
हविषा मन्त्रदत्तेन तप्तो भव तथा सह ॥ जातवेदो महादेव तप्तजाम्बू-
नदप्रभ । स्वाहापते विश्वभक्ष लवणं दह शत्रुहन् । ईशे शर्वरि शर्वाणि
ग्रस्तमुक्तं च या जगत् ॥ महादेवि नमस्तुभ्यं वरदे कामदा भव ।
तसोमयि महादेवि महादेवस्य सुव्रते । त्रियामे पुरुषं हत्वा वशमा-
नय देवि मे ॥ दुर्गे सर्गादिरहिते दुर्गसंरोधनार्गले । चक्रशङ्खधरे
देवि दुष्टशत्रुभयंकरि ॥ नमस्ते दह शत्रुं मे वशमानय चण्डिके ।
शाकंभरि महादेवि शरणं मे भवानघे ॥ भद्रकालि भवामीष्टभद्र-
सिद्धिप्रदायिनी । सपत्नान्मे हन हन दह शोषय पातय । शूलासि-
शक्तिवज्राद्यैरुत्कृत्योत्कृत्य भावय ॥ महादेवि महाकालि रक्षास्मान-
क्षरात्मिके । पुनः प्रतिकृतेरङ्गसप्तकं नाशितायसा ॥ दक्षपादादिकं
छित्त्वा पञ्चर्चं प्रजपन्मनुम् । साध्यं संस्मृत्य शितधीर्जुहुयात्सप्तसं-
ख्यया ॥ दक्षिणं चरणं पूर्वं तनोर्दक्षार्धकं पुनः । दक्षहस्तं तृतीयं
स्याद्गलादूर्ध्वं चतुर्थकम् ॥ पञ्चमं वामहस्तं स्यात्पष्ठं वामार्धमेव च ।
सप्तमं वामपादं स्यादन्यापि स्याद्भुतक्रिया ॥ सप्तसप्तविभागो वा
क्रमादङ्गेषु सप्तसु । एकादशादिभिर्नैर्वा तदङ्गैः सप्तमिर्हुनेत् ॥ होमो-
ऽन्यथा वा पूर्वं तु दक्षिणश्चरणो भवेत् । द्वितीयं दक्षिणकरस्तृतीयं
शिर उच्यते ॥ वामबाहुश्चतुर्थस्तु मध्यादूर्ध्वं तु पञ्चमम् । अधोभा-
गस्तु षष्ठः स्याद्वागपादस्तु सप्तमम् ॥ हुत्वा च पूर्वसंग्रोक्तैरुपस्थाय च
मन्त्रकैः । अर्चयित्वा दण्डदीर्घं प्रणमेद्व्यवाहनम् ॥ सुवर्णयुक्तां गां
चात्र शोणां दद्यात्सतर्णक्राम् । दक्षिणां सप्तकर्षं तु दद्याज्जारणकर्मणि ॥
अंशुकं रुचकं धान्यं दत्त्वा संप्रीणयेद्गुरुम् । एवं कृते च मन्त्रीष्टं
लभते होमकर्मणि ॥ अथ चेन्मारणाकाङ्क्षी साध्यवामाङ्घ्रिपांसुभिः ।

सनिस्त्रतिलसिद्धार्थव्रणकृतैलसंयुतैः ॥ एतैर्विमिश्रयित्वा तु लोणं
पूर्वोक्तसंख्यया । हिङ्गुत्रिकदुकोपेतैर्महिषीमूत्रपेषितैः । वराहपाराव-
तयोः पुरीषेण समन्वितैः । पूर्ववत्पुत्तलीं तेन लोणचूर्णेन कारयेत् ॥
प्राणान्प्रतिष्ठापयेच्च तत्र पूर्वोक्तसंख्यया । पूर्वोक्ताभिः पुत्तलीभिः
कुण्डे दक्षिणदिष्ट्युखः ॥ दुर्गा वा भद्रकाली वा प्रतिपाद्य यथेरितम् ।
उपतिष्ठेदर्धरात्रे सन्यपाणिस्थशस्त्रकः ॥ वामपादं समारभ्य जुहुया-
त्पूर्वसंख्यया । समापयेदक्षपादे विकारेणापरो वशी ॥ त्रिसप्ताहप्रयो-
गेण मारयेद्विपुमात्मनः । तस्यां रात्रावुपोष्याथ परेऽहनि तु साधकः ॥
प्राणायामादिभिरपि गायत्रीजपहोमकैः । विमुक्तपातको भूत्वा स
पुनर्विहरेत्सुखम् ॥ अथवा लवणैः परागभूतैर्मधुराक्तैः पुनरष्टमीनि-
शायाम् । जुहुयात्तु चतुर्दशीनिशान्तं कुडवोन्मानितमेभिरेव मन्त्रैः ॥
नारीं नरान्त्रा नगरीं नृपान्त्रा ग्रामं द्विजान्त्रा मनसोऽनुकूलान् ।
वशीकरोत्येव हुतक्रियेयं चिराय नैवात्र विचारणीयम् ॥ इति लव-
णसनोर्विधानमेवं प्रणिगदितं विविधप्रभेदभिन्नम् । विधिवन्मधुसाधु
संप्रयुञ्जन्व्रजति फलं निजवाञ्छितं चिराय ॥ इति लवणमनुवि-
धानम् ॥ ॥ बृहस्पतिमनुविधानम् ॥ ब्रूहस्पतये नमः । वसु-
नाहसोऽस्य जपस्तावद्धृतहुतो मतः । होमः सर्पिष्मतात्रेन बीजे-
नाङ्गक्रिया मता ॥ ध्यानम् ॥ रत्नस्वर्णीशुकादीन्निजकरकमलाह-
क्षिणादाकिरन्तं वासोराशौ निधायापरममरगुरुं पीतवस्त्रादिभूषणम् ।
व्यायन्नासीनमप्यापणभुवि शतसंख्यं सविंशत्कमेवं जप्त्वा पुष्पैर्धृ-
ताकैस्त्रिदिनमथ हुनेत्स्वर्णवस्त्रादिसिद्धौ ॥ ॥ शुक्रमनुविधा-
नम् ॥ वयोरन्तरास्त्रं मे देहि शुकाक्षराद्विठः । दशाक्षरो मन्त्रः ॥
अयुतजपः । सर्पिःसहस्रहवनक्रियः ॥ ध्यानम् ॥ शुकास्ये शुङ्ग-
पुष्पैर्हुतभुजि गुणशः सप्तशोऽप्येकविंशद्वारं होतव्यमेधोऽप्यतिसित-
कुसुमालेपनो वामदोष्णा । वासोरत्नादिकार्तस्वरमपि सततं साध-
काय प्रयच्छन् ध्यातो व्याख्यानमुद्राकलितवरकरः स्वापणालिन्द-
संस्थः ॥ ॥ वेदव्यासमनुविधानम् ॥ व्यावेदव्यासाय नमः ॥
ध्यानम् ॥ मुनिव्रातावीत मुदितधियमम्भोजरुचिरद्युतिं व्याख्या-
मुद्राकलनविलसदक्षिणकरम् । परं जानौ कृत्वा दृढकलितकक्षैक-
शिवरं समासीनं व्यासं स्मरति नितरां पुण्यचरितम् ॥ प्रकृतिसहस्रं

जप्यादशांशकृतपायसाज्यहवनविधिः । निरुपमकविताप्रज्ञाव्याख्या-
 श्रीसंपदावहो मन्त्रः ॥ ॥ संकोचमन्त्रविधानम् ॥ करचरणमू-
 लपार्श्वद्युलौहरे विन्दुहुंसरसनार्णः । अलिकाद्यावर्मास्त्रे द्विठान्तिको
 मनुरयं ध्रुवादिः स्यात् ॥ ॐ अकचटतपहलौ ह्रीं हुंसः हुंफट्स्वाहा ।
 अयुतं प्रजपेन्मनुं सहस्राधिकमन्ते जुहुयादशांशमानम् । तिलसर्पप-
 तन्दुलैः सशालीहविराज्यैश्च समेधिते कृशानौ ॥ ध्यानम् ॥ उत्तु-
 ङ्गाद्रिः प्रचेता अपि दहनसमीरौ धराव्योमसंज्ञौ प्राक्प्रत्यक्सौम्यदिक्षु
 त्वध उपरि च दिक्षु प्रवद्धप्रभाः स्युः । तन्मध्यस्थान्विपक्षादिकहरिरु-
 रुदन्तीन्द्रनागान्सचौरान्हन्यात्तैर्मन्त्रिमुख्यो मनुविहितबलव्याकुला-
 न्सद्य एव ॥ निजपरिमलिकाद्यैस्तैः ससंवाधवीतं मनुविदथ हलोभ्यां
 रुद्धनिश्वासवेगम् । उपरि च गतवीजैः साधुसंस्तृतवक्त्रं दहतु सकव-
 चास्त्रहींदुभिः स्वेच्छयैव ॥ इति संकोचमन्त्रः ॥ अथ प्राणप्रतिष्ठा ॥
 आं ह्रीं क्रौं अमुष्य प्राणा इह प्राणाः । अमुष्य जीव इह स्थितः ।
 अमुष्य सर्वेन्द्रियाणि । अमुष्य वाङ्मनश्चक्षुःश्रोत्रघ्राणप्राणा इहागत्य
 सुखं चिरं तिष्ठन्तु स्वाहा । प्राणप्रतिष्ठामन्त्रस्य ब्रह्मविष्णुरुद्रा ऋषयः ।
 ऋग्यजुःसामानि छन्दांसि । क्रियामयवपुः प्राणाख्या परादेवता प्राण-
 प्रतिष्ठायां विनियोगः । लक्ष्मेकं जपेत्सुदीक्षितः । तद्दशांशं रक्तकु-
 सुमैर्हुनेदाज्येन वा चरुणा वा किंशुकैर्वा । ॐ कखगघङ्क अं पृथिव्य-
 भेजोवाय्वाकाशात्मने आं हृदयाय नमः । ॐ चछजझव इं शब्द-
 स्पर्शरूपरसगन्धात्मने ईं शिरसे स्वाहा । ॐ टठडढण उं श्रोत्रत्वक्च-
 क्षुर्जिह्वाघ्राणात्मने ऊं शिखायै वषट् । ॐ तथदधन एं वाक्पाणिपा-
 दपायूपस्थात्मने ऐं कवचाय हुं । ॐ पफबभम औं वचनादानवि-
 सर्गानन्दात्मने औं नेत्रत्रयाय वौषट् । ॐ यरलवशषसहळक्ष अं
 मनोबुद्ध्यहंकारचित्तात्मने अः अस्त्राय फट् । इत्यादिप्रकारेणाङ्ग-
 न्यासः । ॐ आं नाभेरधः । ॐ ह्रीं हृदयादानाभिं । ॐ क्रौं
 मस्तकादाहृदयं न्यस्य । ॐ यं त्वगात्मने नमः । ॐ रं असृगात्मने
 नमः । ॐ लं मांसात्मने नमः । ॐ वं मेदआत्मने नमः । ॐ शं
 अस्थ्यात्मने नमः । ॐ षं मज्जात्मने नमः । ॐ सं शुक्रात्मने नमः ।
 ॐ हं प्राणात्मने नमः । ॐ क्षः जीवात्मने नमः । इत्यादिप्रकारेण
 हृदयस्थान एव विन्यस्य मूलमन्त्रं मस्तकादिचरणपर्यन्तं व्यापकं

न्यस्य अनन्तरं हृदयपद्ममध्ये देवीं ध्यायेत् ॥ रक्ताम्भोधिस्थपोतो-
लसद्गुणसरोजाधिरूढा कराब्जैः पाशं कोदण्डमिक्षुद्ग्वमथ गुणम-
प्यङ्कुशं पञ्चबाणान् । विभ्राणासृक्कपाले त्रिनयनलसिता पीनवक्षो-
रुहाढ्या देवी बालार्कवर्णा भवतु सुखकरी प्राणशक्तिः परा नः ॥
एवं ध्यायन् शक्तिपीठे देवीं पूजयेत् । कथम् । कर्णिकागतषष्ठ्यक्षेत्रे
क्रोणमध्ये ब्रह्मा वाण्या सह हरिर्लक्ष्म्या रुद्रः पार्वत्या षट्कोणेषु संपूज्य
पश्चादङ्गैः ततो मातृभिलोकेशैश्च । एवं सुगन्धिकुसुमैः पूजयेद्देवीम् ।
वायव्यदले यं अमृतायै नमः । आग्नेयदले रं वैवस्वताय नमः ।
ऐन्द्रे लं जीवायै । पश्चिमे वं प्राणदायै । ईशानदले शं आकृष्यायै ।
नैर्ऋतिदले षं ग्रसनायै । उत्तरदले सं भ्रमदायै । याम्ये हं विस्फुलि-
ङ्गिन्यै । मध्ये हंसः क्षः क्षेत्रप्रतिहृत्र्यै नम इति पूजयेत् ध्यायेदपि ।
प्रयोगसमये यादिवीजानि दूतीश्च रक्तवर्णा वश्याकर्षणादिषु यं रं
इत्यादिस्वीयबिन्दुतन्तुप्रबद्धान् निजश्वासमार्गनिर्गतान् स्वीयहृत्प-
द्मात् भृङ्गीरूपान् साध्यप्राणान्भृङ्गरूपान् । अथवा स्वीयप्राणान्
भुजगाकारान् साध्यप्राणान् मण्डूकाकारान् ध्यात्वा ॥ ध्यानम् ॥
सुप्ताशेषजने निशीथसमये साध्ये स्वपित्यादरात् आरुह्यैव वशं
निधाय हृदये साध्याकृतेः कीटकम् । बध्वा तं च विपीडमेव सहसा
कालस्य चेष्ट्या शिरस्याघातक्षुमिताखिलेन्द्रियगणं साध्यं स्मरेत्सा-
ग्रकः ॥ गत्वा बध्वा पाशबीजेन साध्यं शक्यता गृह्णन् शक्तिबीजेन
भूयः । प्राणानाकृष्याङ्कुशेनाथ यादीन् दूतीश्चोक्त्वा साध्यनामाथ
धातून् ॥ एवं साध्यदेहादाकृष्य प्राणान्पुत्तल्यादिदेहे संस्थापयेत् ।
कथम् । पाशादिवीजोच्चारणानन्तरं यादीन्हंससर्पयन्तानुच्चार्य अमुष्य
प्राणा इह प्राणाः । पुनरपि पूर्वबीजान्युच्चार्य अमुष्य जीव इह
स्थितः । पुनरपि तथैवोच्चार्य अमुष्य सर्वेन्द्रियाणि । पुनरपि तथै-
वोच्चार्य बाह्यनश्चक्षुरित्याद्युच्चारयेत् । एवंप्रकारेण कार्यानुगुणतया
अष्टोत्तरसहस्रं तदुत्तरशतं वा तदुत्तरविंशतिर्वा एकादशवारं वा
उच्चार्य वश्याकर्षणादौ स्वकीयहृत्पद्मे संस्थापयेत् । पुत्तल्यादौ
चामिचारेपि । इति प्राणप्रतिष्ठा संक्षेपेण निरूपिता । प्राणानयनादौ
नास्त्यनया समो मन्त्रः ॥ ॥ अथ कुकुटमन्त्रविधानम् ॥ श्रीकु-
कुटमन्त्रस्य । गुरव एव ऋषयः । अनुष्टुप् छन्दः । कुकुटो देवता ।

यूं हृदयाय । कोलि शिरसे । यूं शिखायै । कोलि कवचाय । वां
 नेत्रत्रयाय । शेषमखम् । एवमङ्गविधिः ॥ ध्यानम् ॥ मद्योद-
 धिमध्यगते द्वीपवरे कनकरत्नमयभूमौ ॥ नवशीकरसुक्तामृदुपवनेन
 सुशीतले मनोरम्ये ॥ तत्र समुत्थितममलं विपुलतरं कनकरत्नक-
 लजातम् । हैमं तालमहीतं बहुमणिविलसद्विचित्रपत्रवरम् ॥ तं
 पुनरधिष्ठितं द्वाग्ध्यायेदधिकोज्ज्वलाङ्गमतिशोणम् । चूडाशोभितवक्त्रं
 कुकुटमतितीक्ष्णनखरचरणयुगम् ॥ वक्त्रं यस्य षडाननौ गिरिसुता
 यस्योदरं कालहा पृष्ठं यस्य तु शास्त्रकुञ्जरमुखौ पादौ च सन्ध्येतरौ ।
 पक्षौ यस्य सुरदुमौ परिणतौ यः शृङ्खलाबन्धुरात्ताकपर्पन्वशिनः
 करोतु स पुनः सर्वानसौ कुकुटः ॥ गौरीहस्तारविन्दे त्वनिशमधि-
 रसन्ध्रण्मुखारूढकायः सर्वालंकारदीप्तः प्रचलितचरणः पक्षविक्षेप-
 दक्षः । हेमाभो रत्नचञ्चूर्मणिस्रविलसच्चित्रकण्ठस्वरूपः पायाद्वस्ता-
 त्रचूडः सकलजननतः सर्वसिद्धिप्रदाता ॥ अमुष्य पूर्वं सेवार्थं सेक-
 लिङ्गे शिवालये । देवस्य महतीं पूजां कृत्वासीत उदङ्मुखः । ध्यात्वा
 कुकुटदेवं तं जपेद्भानुसहस्रकम् । तावच्छतं तर्पयित्वा पुरश्चर्या
 कृता भवेत् । तालपत्रे मन्त्रं विदर्भ्य साध्याक्षरैः प्राणान्प्रतिष्ठाप्य
 शतं तथाष्टौ जप्त्वा धृतं तैस्त्रयशं प्रयाति । ताम्बूलं यद्यष्टसहस्रं
 जप्त्वा यस्यै दत्तमसौ स्याद्वश्या नित्यं प्रेष्यवत् । एषा दास्यत्यर्थं
 प्रार्थितभोगा ॥ मन्त्रजपमथ पञ्चमलं यत्कनकाह्वयमथ पञ्चकयुक्तम् ।
 सक्ष्यभोज्यविधिषु प्रतियुज्यात्सास्य वशं याति चामरणान्तम् ।
 भूर्जे साध्यविदर्भितं मनुमिमं संलिख्य कौलालिकीमृत्सा कल्पित-
 पुत्तलीहृदि कृतप्राणान्प्रतिष्ठाप्य तत् । जप्ता सप्तदिनं त्रिसंध्यमथ
 तामालोड्य शृङ्गीरसे लिप्रेद्वश्यमवश्यमेव भविता जन्मस्वनेकेष्वपि ॥
 आत्मानं कुकुटं ध्यात्वा स्वकीयगलसक्तया । साध्यं शृङ्खलया कण्ठे
 बध्वाऽऽकर्षमनुं जपेत् । सहस्रमर्धरात्रे तु रात्रित्रयमतन्द्रितः ।
 तुरीये कुकुटायान्ते साधयनाम च कर्म च । जपे संयोज्य वश्यादिका-
 न्येषु सकलेष्वपि । यामान्नधि जपेदेनं योषिदेषा मदालसा । उद्यत्त्वे-
 दार्द्रतदना मदाकुलितचेतना । उत्स्त्रिन्नसम्यजघना पिच्छिलांशुक-
 भूषणा । स्वल्पपादप्रविन्यासा स्फुरद्रोमाञ्चक्रञ्चुका । मदनानलोष्ण-
 निश्वासशोषिताधरपल्लवा । विकीर्णकेशपाशासा प्रेरिता घूर्णितेक्षणा ।

रचिताञ्जलिरायाति स्वयमस्यालयं निशि । नाभिसाम्ने जले स्थित्वा
 साध्यनामविदर्भितम् । कृतप्राणप्रतिष्ठं तत्प्रजप्तं त्रिसहस्रकम् ।
 विपालितं द्विधा कृत्वा निखनेत्सिन्धुतीरयोः । स्निग्धयोराशु विद्वेषः
 स्यादुमेशानयोरपि । आलिख्य निशया शत्रुं साध्यसंपुटितं स्मरेत् ॥
 मन्त्रस्थापितपवनं सहस्रजप्तं चतुष्पथे निखनेत् । स्तम्भनमेतदवश्यं
 भविता जगतां नचात्र संदेहः ॥ लिखतु निम्बतरौ रिपुनामयुक् सुनि-
 शया च मनुं कृतमारुतम् । नवसहस्रजपेन सुसाधितं पथि खनेद्दि-
 पुसैन्यनिवारणम् ॥ शुण्ठीचित्रकहिङ्गुद्वयेनामरिचानि लोणपिप्पलयौ ।
 मन्दिरधूमयुतानि च कथितानि विपाण्यमूनि पुनरष्टौ ॥ उन्मत्तर-
 सालोलितचितामपीसिक्तकाकपत्रेण । कारस्करफलकान्तर्मेतुं लिखे-
 त्कर्मनामसंपुटितम् ॥ स्थाप्य प्राणानस्मिन्निद्रपतोऽष्टविपानुलिप्तविप-
 सिद्धम् । नवसाहस्रजपेन श्मशानदेशे चतुष्पथे वापि ॥ निखनेद-
 रिभत्रने वा तदष्टमक्षं च रिपुरतः क्षिप्रम् । देशान्तरमथवायं यास्यति
 लोकान्तरं सदा रोगी ॥ इति जपनिरतानां कुकुटाख्यं वरं यः
 क्षपणकमनुमाह क्षिप्तभूतारिवर्गः । तदलमभिहितोऽसौ वार्थिनां कल्प-
 वृक्षः सुरवरनरनारीरज्जनाकृष्टिदक्षः ॥ दुरितनिवहवक्षः प्रोक्षणे सर्व-
 भक्षः प्रणतसुजनरक्षोरक्षिताभूतपक्षः । अवतु विमुरनेकारिक्थदानै-
 कदक्षः स भवतु मम साक्षात्कुकुटाख्यः स वृक्षः ॥ ॐ पूंकोलिपूं-
 कोलि वा पूंकोलिपूंकोलि वा । इति कुकुटमन्त्रः ॥ इति कुकुट-
 कल्पः ॥ ॥ अथ श्रवणपिशाचमन्त्रविधानम् ॥ ॐ श्रवण-
 पिशाचिनि चामुण्डे स्वाहा । विभीतकवृक्षस्याधस्तात्स्थित्वा मौनी
 लक्ष्मेकं जपेत् ततः सिद्धिर्भवति । लोकत्रयरचितं कर्णे कथयति ।
 अथवा शयने विवसनोऽयुतमेकं जपेत्ततः सिद्धिर्भवति । रात्रावष्ट-
 शताभिजप्तं स्वमुखपादौ चाभ्यज्य अनालापेन स्वपेत् स्वप्ने शुभाशुभं
 कथयति । चापस्य टनकनाम्नो हृदयं सप्ताहं कूटुभाविताम् । मृतकस्य
 च निर्माल्यं श्लक्ष्णचूर्णी तु कारयेत् । यस्य मूर्ध्नि प्रदीयेत स्त्रियो वा
 पुरुषस्य वा । स भूत्वा किंकरो यावज्जीवं तिष्ठति निश्चयम् । सप्तवारं
 मन्त्रयित्वा मन्त्रेणानेन मन्त्रयित्वा ॐ नमो भगवते उदीशेखरायास्तु-
 त्रिकाय स्वाहा । चन्दनं तगरं कुष्ठं प्रियङ्गुं नागकेसरम् । कृष्णधतूर-
 पञ्चाङ्गं समभागानि कारयेत् ॥ एतच्चूर्णं खाने पाने प्रदातव्यम् । स्त्री

वा पुरुषो वा यावज्जीवं दासीवदासवत्तिष्ठति ध्रुवम् ॥ ॐ ह्रीं ॐ हूं
 स्वाहा । अनेन मन्त्रेण विल्वसमिधामयुतं घृताक्तं होतव्यम् । समस्त-
 जनपदाः किंकरा भवन्ति । अनेनैव मन्त्रेण न्यग्रोधसमिद्धिर्घृतयुक्तैः
 सहस्राहुतिहोमः स्वीवश्यकरो ध्रुवम् । सैन्धवं कुष्ठं लवणं सौवीरं
 मत्स्यपित्तं मयूरशिखा सरघामधुयुक्तं एतत्पिष्ट्वा भगं लेपयित्वा स्त्री
 मैथुनं गच्छेत् पुरुषो दासत्वं याति नान्यां नारीमिच्छति ध्रुवम् ॥
 अन्यच्च । मालतीपुष्पचूर्णेन पचेत्तैलं सुशोभनम् । भगं लिपेच्च
 पुरुषं दासत्वं नयति ध्रुवम् ॥ भूतलचूर्णं प्रक्षिपेद्भगस्तम्भो
 भवति । वराटिकां वेश्मशिलायां शीततोयेन पेषयित्वा तेन लिम्पे-
 द्भगस्तम्भो भवति । शुक्तिकासंपुटमादाय दिनाष्टकं श्लक्ष्णचूर्णं कृत्वा
 निक्षिपेत् स्तम्भो भवति । तत्रेण क्षालनान्मुक्तिरुभयत्र ॥ ॐ हां ऐं
 हां हां वदवद वागीश्वरि नमः । लक्षं जपेत्कवित्वं भवति न संदेहः ।
 ॐ ॐ ॐ हं हं हं ऐं ऐं ऐं नमः । अयुतं प्रजपेत्कवित्वं भवति न
 संदेहः ॥ ॐ नमो भगवतिकिलिकिलिनिदाढाभञ्जिनिमुखस्तंभिनि ठः
 ठःस्वाहा । सर्वजन्तुमुखस्तम्भनमन्त्रः । तगरं लोहितपित्तं च रोचनं
 कुष्ठमेव च । पारावतपुरीषेण पेषयित्वा भगं लिपेत् । शंक्रमपि वशं
 नयेत् । शिखिपारावतध्वाङ्गुलजरीटपुरीषजा । भिनत्ति गुटिका
 स्पर्शान्निगडं दृढमद्भुतम् ॥ शिखिकुक्कुटयोः पादौ सप्ताहं पूरितोद्धतौ ।
 श्मशाने जायते द्वैधं निगडं लेपतोऽनयोः ॥ हस्तार्कं सिन्दुवारस्य
 मूलमुत्तरमुद्धृतम् । स्पर्शतो बन्धविच्छेदं कुरुते शीघ्रमद्भुतम् ॥ ॐ
 नमो वाचाटाय तद्यथा हिडिहिडिद्राविडिद्राविडिस्वाहा । अनेन
 मन्त्रेण पुष्पं फलं वा सहस्रमन्त्रितं नरनारीभ्यां दत्तं वश्यकृन्मत्तम् ॥
 ॐ अरुणंहुंफटस्वाहा । अनेन सप्ताभिमन्त्रितेन जलेन क्षालिते शाम्यति
 क्षिप्रमक्षिपीडातिदुःसहा ॥ उच्छिष्टो मृदमादाय नदीतीरद्वयान्तरा ।
 रूपं तालस्थितं कृत्वा तद्भुदि साध्यनामसहितं मन्त्रं विन्यस्य पत्रं भूर्जे
 लिखितं वामनासिकास्रधत्तूररसेन पूरितं मन्त्रं त्रिःसप्तप्रजप्तं त्रिदिनं
 चेद्वश्येदुर्वशीमपि । मन्त्रः । ॐ उच्छिष्टचामुण्डे भञ्जय भञ्जय
 मोहय अमुकीं मे वशमानय स्वाहा । ॐ चिचिणिपिशाचिनि स्वाहा ।
 एनं मन्त्रं एकविंशतिदिवसं जप्त्वा प्रतिदिवसं सप्तविंशतिसंख्यया
 समुच्छिष्टेन नैवेद्यं देयं मलिसहितपोलिकाः । तत आचमनं कार्यं

न मध्ये । यदि कदाचिद्विस्मृत्याचमनं करोति तदा निष्फलं भवति ।
अतः पुनरारम्भः कार्यः । ततः पिशाचिनी भवेत्तुष्टा कर्मान्ते
पूजने कृते । सप्तविंशतिदीनारान्प्रत्यहं सा प्रयच्छति ॥

इति श्रीभगवत्स्त्रिविक्रमभट्टारकस्य कृतौ मन्त्ररत्नमञ्जूपायां
पारिप्लवाख्यकौतुकः सप्तमः पटलः ॥

अथाष्टमो यन्त्रपटलः ।

अथ वक्ष्ये संग्रहतो यन्त्राणि सकलकार्यसिद्धिदानि ॥ अष्टदलं
पद्मं तत्कर्णिकायां हसौः एतद्विखेत् । केसरेषु स्वरद्वन्द्वं पत्रेषु कच-
टतपयशलक्षवर्णगणान् दिक्षु वकारं कोणेषु ठकारयुक्तं क्षोणीपुरं
वहिः । एतद्विषगदप्रध्वंसिमृत्युंजयं यन्त्रम् ॥ त्रिकोणं लिखित्वा
तन्मध्ये शक्तिं गर्भे साध्यनामकर्मसहितां लिखेत् । शक्तिमिवृतं
त्रिकोणमध्ये ई हरिहरवर्णैः कपोलयोः तैरीयुतैः वेष्टितं मातृका-
वीतं भूपुरमध्यगतं त्रिगुणितं यन्त्रमिष्टार्थदं ॥ आलिख्याष्टदिगर्गला-
न्युदरगं पाशादिकं त्र्यक्षरं कोष्टेष्वङ्गमनूपरेषु विलिखेदष्टार्णमन्त्र-
द्वयम् । अचपूर्वापरषट्कयुगलयवराव्योमासनानर्गलेष्वालिख्येन्द्रजला-
धिपादिगुणशः पङ्क्तिद्वयात्तत्परम् ॥ कोष्टेष्वष्टयुगार्णमात्मसहितां
मायां च युग्मस्वरानन्तः केसरगां दलेषु विलिखेन्मूलं त्रिपङ्क्ति-
मात् । त्रिःपाशाङ्कुशवेष्टितं लिपिमिरावीतं क्रमाव्युक्तमात्पद्मस्थेन
वटेन पङ्कजमुखेनाविष्टितं तद्वहिः ॥ घटार्गलमिदं यन्त्रं मन्त्रिणां
वश्यकरम् ॥ अन्यदपि यन्त्रम् ॥ लिखेत्सरोजे स्वरकेसराढ्ये वर्गा-
ष्टपत्रे वसुधापुरस्थे । पाशाङ्कुशाभ्यां गुणशः प्रवद्धां मायां लिखे-
न्मध्यगतां ससाध्याम् ॥ सर्वोत्तममिदं यन्त्रं धारितं कुरुते नृणाम् ।
सौभाग्यं भाग्यमारोग्यं विजयं वशितां च तत् ॥ पुटीकृते
भूमिपुरस्य युग्मे मायां लिखेन्मध्यगसाध्यसंज्ञाम् । वकारको-
णेन महीपुरेण संवेष्टितं वश्यकरं तदुच्चैः ॥ मध्ये सार्णविदर्भितं
प्रपुटितं मृत्युंजयत्र्यक्षरं क्षान्तस्थं निजसाध्यनाम विलिखेत्किञ्चल-
संस्थान्स्वरान् । पत्रेष्वष्टसु नाममन्त्रपुटितं वर्गास्तद्रेष्वथो यन्त्रं
पद्मपुटीकृतं निगदितं मृत्युंजयाख्यं परम् ॥ विषज्वरशिरोरोगनाशनं

शीजयंप्रदम् । कान्तिपुष्टिप्रदं वज्रं सर्वकामार्थसाधकम् ॥ ससा-
 ध्यचिन्तामणिसम्यग्गोहे विलिख्य बाह्येऽनिलगेहवीतम् । अवेष्टये-
 तद्दहिरष्टवर्णमन्त्रेण यत्रं ज्वरशान्तिदं स्यात् ॥ संप्लवसः प्लावयसौ ।
 अष्टाक्षरमन्त्रः । एष एव भवेद्दक्षो विषजज्वरनाशने । षट्कोणम-
 ध्यकोणेषु च । ॐ कुरुकुले स्वाहा इत्यक्षरशो लिखेत्क्रमेण भुजगनि-
 वारणम् ॥ ॐ ह्रीं मेखलेस्वाहा । अभिगृहयुग्मे पूर्ववद्विखेत्तदेव
 फलम् ॥ धूं धूमवतिस्वाहा । एतन्मन्त्रं मध्ये षट्कोणेषु च पूर्ववद्विखेद्वा-
 युगुहेण वेष्टितं हुताशात्तलवर्णवीतं । विषेण कनकाभ्योभिः प्रेतकर्पट-
 कल्पितम् । इमशाने निखनेच्छत्रूनुच्चाटयति स ध्रुवम् ॥ अष्टपत्रं पद्मं
 तन्मध्ये मकारं तत्कोष्ठयुगले साध्यनामकर्म विलिख्य प्राकारकोणेषु
 च त्रिषु डञ्जणनार्णान् पत्रेषु धूमवतीमन्त्रं घर्मुटिकेन वीतं पश्चाद्वा-
 युगेहत्रयेण वीतं प्रान्तपरेतभूमिनिहितं विद्वेषकारिद्विषां । घर्मुटिके
 घर्मुटिके ततो मर्कटिके मर्कटिके घोरे विद्वेषकारिणि अघोराघोर-
 योरमुकयोर्विद्वेषय विद्वेषय हुंफद ॥ घर्मुटिकेरिता । प्राक्प्रत्यगग्र-
 रेखा चतुष्टयं तथैव तिर्यक्चतुष्टयं लिखित्वा कोणोद्यच्छूलचतुष्टयं
 लिखित्वा मध्यकोष्ठे वलययुगयुतं मध्यपूर्वं तदन्तं वक्ष्यमाणयमम-
 न्त्राक्षरान्विलिखेत् ॥ यमराजसदोयेययमेदोरुणदोदय । यदयोनिर-
 यक्षेययक्षेपञ्चनिरामय ॥ उपरितनाष्टकोष्ठेषु धूमान्धकारमन्त्रं लिखेत् ।
 धूमान्धकारायस्वाहा । अष्टाक्षरो मनुः । शूलेषु द्वादशार्णं । ॐ ह्रीं
 दंष्ट्रिविहृताननाय स्वाहेति लिखेत् । विषवृक्षस्य फलके नृचर्मणि
 प्रेतपटे वा विलिख्याष्टविधैरेतं इमशाने निखनेन्निशि । ज्वरेण
 महताविष्टो मूर्च्छाकुलितमानसः । रिपुर्गच्छति पक्षेण यमलोकं न
 संशयः । तारादिलुहयजलद्विठवर्णवीताटांतान्तरे विलिखिता विधि-
 नैव साया । साध्यावृता बहिरथो वदन्तार्धचन्द्रैर्यन्त्रं शिशोरुगणयं
 विनिहन्ति सद्यः ॥ षट्कोणे निजसाध्यनामसहितां सायां लिखेन्म-
 ध्यतस्तत्कोणेषु विदर्भितामपि लिखेच्छक्तिं स्वसाध्याख्यया । बाह्ये
 भूमिपुः सकोणमदनं ताम्बूलपत्रे कृतं जप्तं खादयतु प्रियां निशि
 भवेत्सा तस्य वश्या चिरम् ॥ शक्तौ नाम लिखेच्चतुर्भिरभितो
 बीजैः समावेष्टयेत् वीतं शान्तिमनोभवांकुशमनुप्रांवीजकैः पिष्टजे ।
 रूपे साध्यनरस्य जप्तपवनं त्रिखादुनाभ्यज्य तत्खादेत्तस्य वशं प्रयाति

लेयतं साध्यः सदा दासवत् ॥ त्रिकोणद्वयं लिखित्वा मध्ये रक्ति-
नीनमः स्वाहा इति साध्यनाम कर्मसहितं लिखेत् । अनामिकारक्तेन
धामहस्ते लिखित्वा पुत्तलीहृदये स्थाप्य रात्रौ शय्यायां जपेत्कामवी-
जमाकर्षयति स्त्रियम् ॥ षट्कोणं मध्ये नामकर्म अध उपरि हुंकारं
कोणेषु च लिखित्वा हरितालेन श्मशानकर्पटे यस्या गृहे स्थाप्यते
सा सुभगापि दुर्भगा भवति ॥ त्रिकोणद्वयं भूर्जे गोरोचनया विलिख्य
मध्ये नामकर्म ह्रींकारचतुष्टयं दिक्षु विलिख्य घृतमन्ये स्थाप्य यन्त्र-
तं मन्त्रं सहस्रं जपेत् स्त्रियमाकर्षयति ॥ त्रिकोणमध्ये अमुकीभ-
गमानयशातं ह्रींस्वाहा इति लिखेत् । स्ववीर्यसनामिकारक्तेनालक्त-
केन वैकीकृत्य भूर्जे दूर्वया विलिख्य सिक्थाकृतिमध्ये स्थाप्योत्तान-
पादेनाक्रम्य शयनस्थो यन्त्रमध्याक्षराणि जपन्स्त्रियमाकर्षयति ॥
कपाले रोचनया पुरुषं विलिख्य तस्य बाहुद्वयाग्रे पाशाङ्कुशौ विलिख्य
ब्राह्ममध्ये ह्रीं इति कामबीजं हृदये साध्यनामकर्म च शक्तिबीजं मध्ये
नदेवोदरेऽपि लिखेत् दक्षिणपादे ह्रीमिति वामे क्रोमिति पादतले
एकस्मिन् आं अन्यस्मिन् क्रौं इति विलिखेत् । त्रिदिनं त्रिसंध्यं
गन्धादिभिः संपूज्य खादिराङ्गारेण तापयन् पाशाङ्कुशत्रयक्षरं
जपन्नुर्वशीमप्याकर्षयति ध्रुवम् ॥ दहनपुराभ्यन्तरे शक्तिबीजं लिखि-
त्वा तन्मध्ये साध्यनाम कर्म च भूर्जे गोरोचनया कोणेषु क्रौंवीजं
लिखित्वा मधूच्छिष्टपुत्तलीहृदये स्थाप्य तमेव मध्यगतमन्त्रं सप्ताह-
ष्टोत्तरसहस्रं जपति चेत्सुरवनितामप्याकर्षयति । वश्याकर्षणादौ
हेमादिपट्टे भूर्जे वा गन्धद्वयकस्तूरीगोरोचनाकाश्मीरकर्पूरगजमद-
हिरद्राप्रभृतिभिः स्वर्णलेखन्या तदभावे दूर्वादिना वा लिखेत् । इत-
रकर्मसु अष्टविषादिना काकपक्षादिना लिखेन्मन्त्री । भूस्पृष्टं शवस्पृष्टं
वर्षान्तरितमपि त्यजेद्यन्त्रं । सर्वयन्त्राणि प्राणप्रतिष्ठाजपपूजापुरःसरमेव
कर्तव्यान्यन्यथा निष्फलं भवेत् ॥ विस्तरभयादुपरम्यते यन्त्राणा-
मानन्यात् ॥ ॥ अन्तर्मातृकां वच्मि प्राग्गुरूपदिष्टाम् । आधारे
स्याच्चतुःपत्रं स्वाधिष्ठाने तु षट्दलम् ॥ नभौ दशदलोपेतं सूर्यसंख्या-
दलं हृदि ॥ कण्ठे षोडशपत्रं तु भूमध्ये द्विदलं तथा । तत्र गुरुप-
देशान्मातृकाक्षराणि विन्यसेत् । स्फटिकप्रवालमुक्ताचामीकरपत्र-

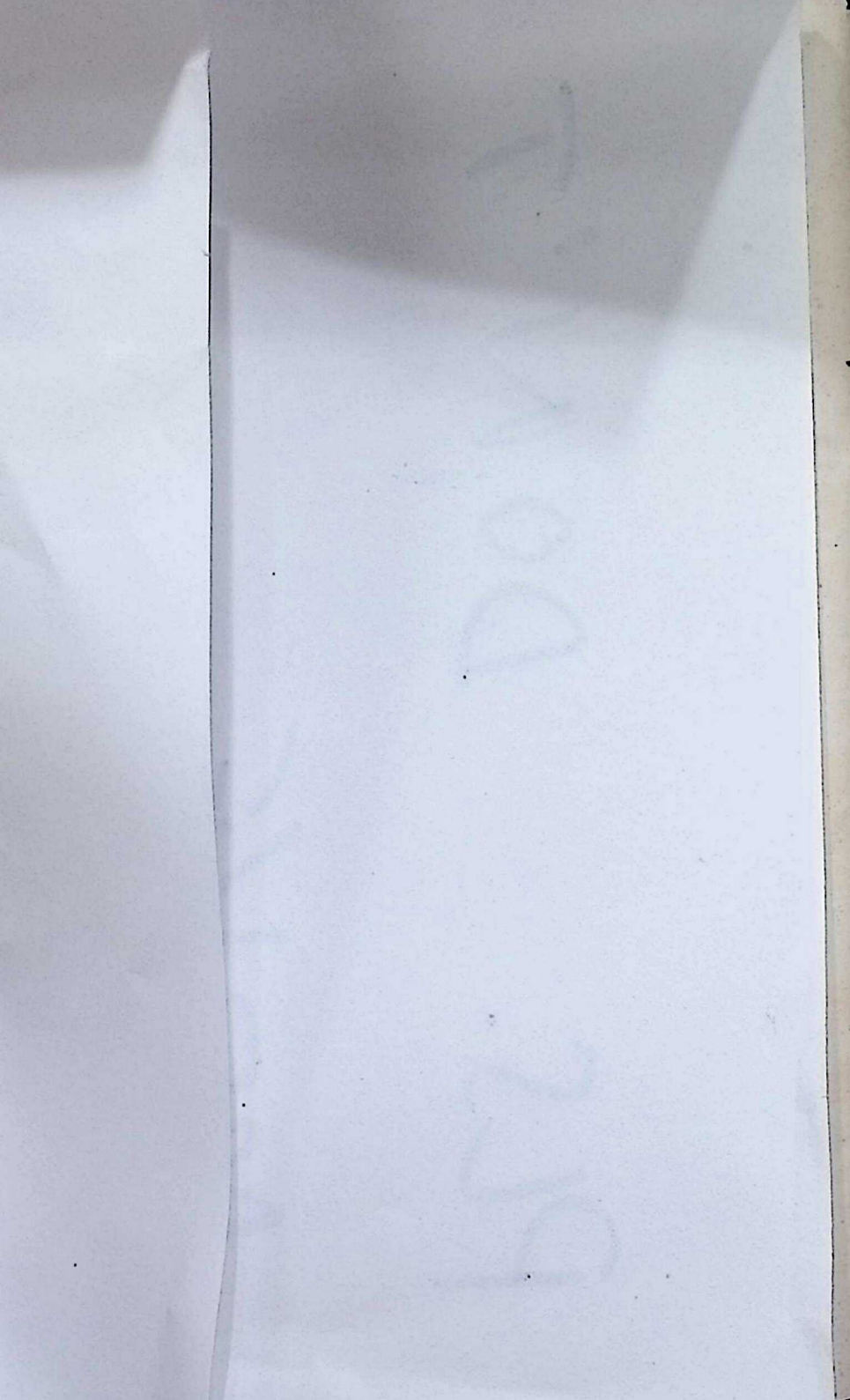
जावकृतमणिभिः । अष्टोत्तरशतं तदर्थं सप्तविंशतिभिर्वा कुर्याज्जप
मालिकाम् । मोक्षाभिचारशान्तिकवश्याकर्षेषु यथाक्रमं योजयेत्
अङ्गुष्ठाद्यङ्गुलिकासु मणयोऽङ्गुष्ठेन चाल्यन्ते । गृहगोष्ठवनारामनद्यन्ते
देवतालये । समीपे वा गुरोः सिद्धिः सिद्धिः स्यादुत्तरोत्तरा ।
उष्णीषी कंचुकी नम्रो मुक्तकेशो गलावृतः । अपवित्रकरोऽशुद्धो वद-
न्क्रोधपरिप्लुतः । अनासनः शयानो वा गच्छन्दुस्थोऽन्यमानसः ।
रथ्यायामशिवे गच्छन्न जपेत्तिमिरान्तरे ॥ एकरत्नं यदि प्राप्तं दैवा-
द्यत्नेन मानुषः । आत्मानं कृतकृत्यं हि मन्यते मूढचेतनः । मञ्जूषां
मन्त्ररत्नानां लब्ध्वा को न प्रमोदते ॥ मन्त्ररूपाणि रत्नानि यन्नादानीय
सस्थिरम् । बुद्धिरूपेण सूत्रेण ग्रथितानि हितैषिणा ॥ त्रिविक्रमज्ञमु-
ज्जिना देशिकेन्द्रेण भागिना । निहिता सा कृता माला मञ्जूषाख्ये मया
कृते ! ग्रन्थेऽस्मिन्कृतसंस्कारे रक्षितव्या मनीषिभिः ॥ भवान्यारा-
धनार्थं हि मालैषा रचिता मया । अनया परितुष्टा सा भवानी
शंकरप्रिया ॥ अनुग्रहं समग्रं मे प्रयच्छतु कृपानिधिः । रचितोऽयं
मया ग्रन्थ आत्मविद्याबुभुत्सया । यथाज्ञानं यथाशक्ति सूरयः
क्षन्तुमर्हथ ॥ तथाहि ॥ साधवः साधुवृत्तादि सर्वसाधारणा हि ते ।
कृपालवः परार्थे हि सदैवोद्युक्तचेतनाः ॥ सन्तः सारं प्रगृह्णन्ति
सत्यसारेऽपि हंसवत् । सल्लिकावदसारं तु सारे सत्यप्यसज्जनाः ॥

इति श्रीपरमहंसपरित्राजकाचार्यश्रीरामभारतिश्रीचरणपूज्यपाद-

शिष्यस्य भगवत्त्रिविक्रमभट्टारकस्य कृतौ मन्त्ररत्न-

मञ्जूषायां यन्त्रपटलोऽष्टमः संपूर्णः ॥

अथ ग्रन्थप्रशस्तिः ॥ दुरितौघकन्दकदनं शुद्धस्त्रीनिचयविस्फुर-
न्मदनम् । जगदहितभीतिमर्दनमङ्गलरदनं नमामि गजवदनम् ॥ १ ॥
शुकसनककश्यपात्रिप्रमुखमुनिस्वान्तकन्दरीनिलयम् । कमलाजीवि-
तनाथं भवगजपञ्चाननं वन्दे ॥ २ ॥ हरिहरामितमोहपरंपरामनु-
सरस्वगुरुदितपद्धतिम् । अयि मनः करुणाकरमिन्दिरारमणमत्र परं
परिभावय ॥ ३ ॥ शिवमस्तु सर्वजंगतः परहितनिरता भवन्तु भूत-
गणाः । दोषाः प्रयान्तु नाशं सर्वत्र जनः सुखी भवतु ॥ ४ ॥ इति ॥

Rajiv Ga

Sringeri.

Class No.

Author

Title

Borrower's
No.

भारत महत्वपूर्ण प्रकाशना

१. बृहद् स्य चन्द्रिका	डॉ० हरिवंश पाण्डेय	८०.००
२. मेघदूतम्	डॉ० धनञ्जय त्रिपाठी	६०.००
३. अनुवाद चन्द्रिका	डॉ० पारसनाथ द्विवेदी	६०.००
४. अलंकार-सार-मञ्जरी	श्री निवास शर्मा	१५.००
५. अष्टाध्यायीसूत्रपाठ	डॉ० हरिवंश पाण्डेय	१०.००
६. दशकुमारचरितम्	डॉ० श्रीधर ओझा	३००.००
७. मन्त्ररत्नमञ्जूषा	श्री वासुदेव शर्मा	१००.००
८. वैयाकरणमतोन्मज्जनटीका	डॉ० ललित त्रिपाठी एवं डॉ० भारतभूषण त्रिपाठी	१००.००
९. भारतीय ज्ञान मीमांसा	डॉ० गीतारानी अग्रवाल	६०.००
१०. शुक्लयजुर्वेद संहिता	डॉ० मयाशंकर शुक्ल	(प्रेस)
११. संस्कृत हिन्दी कोश	डॉ० भुवनेश उपाध्याय	(प्रेस)
(छात्रों के लिए विशेष उपयोगी संस्करण)		
१२. सामुद्रिकशास्त्र	डॉ० देवी प्रसाद त्रिपाठी	(प्रेस)
१३. सर्वानन्दकरणम्	डॉ० सधियदानन्द मिश्र	(प्रेस)
१४. केरल प्रश्न संग्रह	डॉ० सधियदानन्द मिश्र	(प्रेस)
१५. वैयाकरण सिद्धान्त कौमुदी	डॉ० परमेश्वरदत्त शुक्ल	

(प्रथम भाग) (प्रेस)

भारतीय विद्या संस्थान

प्रकाशक एवं पुस्तक विक्रेता

सि. २७/५९, जगतगंज, वाराणसी-२२१००२